

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Jana PRÁŠILOVÁ

**PARTICIPACE ISLÁMSKÝCH ZEMÍ NA MEZINÁRODNÍ
HUMANITÁRNÍ A ROZVOJOVÉ POMOCI**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2008

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem veškerou použitou literaturu uvedla v seznamu.

Olomouc, 6. května 2008

.....

podpis

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé diplomové práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za jeho vstřícnost, ohleduplnost, cenné připomínky, podněty a rady, které mi pomohly při vypracování této diplomové práce.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2006/07

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

student

Jana **PRÁŠILOVÁ**

obor

Mezinárodní rozvojová studia

Název práce:

**Participace islámských zemí na mezinárodní
humanitární a rozvojové pomoci**

**Participation of Islamic countries in international humanitarian and development
assistance**

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je vytvoření pokud možno co nejucelenějšího přehledu participace islámských zemí na mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci (identifikace donorů, základní formy pomoci, odlišnosti v motivech a cílech pomoci apod., způsoby financování pomoci). Nedílnou součástí práce bude oddíl, který srovná teritoriální orientaci rozvojové a humanitární pomoci islámských a neislámských zemí (USA, Japonsko, Evropa). Autorka se pokusí nalézt odpověď na otázku, jestli jsou při poskytování mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci upřednostňovány země kulturně nebo ideologicky blízké zemím dárcovským.

Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách: vytvoření výběrové bibliografie k tématu a upřesnění struktury práce (únor 2007), rešerše literárních pramenů (červen 2007), analytická část práce (léto 2007), zpracování výsledků, kartografická prezentace (podzim a zima 2007), formulace závěrů (únor 2008), odevzdání DP (květen 2008).

Rozsah grafických prací: grafy, mapy

Rozsah průvodní zprávy: 20 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

a) práce publikované v knižní podobě nebo v časopisech zabývajících se tématem, např.:

Bureš., J. *Islámská charita v době globalizace*. Mezinárodní vztahy 3/2006, str. 46–70.

Wilson, R. *Arab Government Response to Islamic Finance: the Cases of Egypt and Saudi Arabia*. London: Routledge 1995.

Clark, J. *Islam, Charity and Activism. Middle Class Networks and Social Welfare in Egypt, Jordan and Yemen*. Bloomington – Indianapolis: Indiana University Press 2004.

Stoddard, A. *Trends in US Humanitarian Policy*. London: Overseas Development Institute 2002.

b) publikace dostupné na webu – zejména:

The Millennium Development Goals in the Arab Region 2005. New York: United Nations 2005, 47 s. (dostupné na

<http://www.escwa.org.lb/information/publications/edit/upload/scu-05-3-rev1.pdf>)

Human Development Report – národní zprávy pro jednotlivé státy (dostupné na

http://hdr.undp.org/reports/view_reports.cfm?year=0&country=0®ion=R1&type=0&theme=0&launched=0)

Materiály na webu The Islamic Development Bank (<http://www.isdb.org/>)

c) religionistické práce (zejména práce zaměřené na islám a islámskou charitu)

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Datum zadání diplomové práce: 15. 11. 2006

Termín odevzdání diplomové práce: ne dříve než 17 měsíců od zadání

vedoucí katedry

vedoucí diplomové práce

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíle práce	9
3. Přehled literatury.....	10
4.1. Islám a charita	12
4.2. Křesťanství a charita	16
4.3. Hinduismus a charita	17
4.4. Buddhismus a charita.....	17
4.5. Konfucianismus a charita.....	18
5. Islámský svět.....	19
5.1. Organizace islámské konference	19
5.2. Liga arabských států	22
5.3. Srovnání muslimských zemí podle ekonomické úrovně	22
6. Muslimští dárci	25
6.1. Bilaterální dárci.....	25
6.2. Multilaterální dárci	36
6.3. Islámský nevládní a neziskový sektor	42
7. Příjemci muslimské pomoci.....	45
7.1. Závislost přijímajících zemí na pomoci	48
8. Typy islámské pomoci a její nástroje	49
8.1. Bilaterální a multilaterální pomoc	49
8.2. Granty versus půjčky	49
9. Hlavní rysy islámské pomoci.....	51
9.1. Štědrost	51
9.2. Nevyváženost pomoci.....	53
9.3. Muslimská solidarita.....	54
9.4. Nejasnosti ve financování.....	55
9.5. Podmíněnost.....	56
9.6. Koordinace.....	56
10. Motivy pro dávání pomoci.....	58
10.1. Strategické motivy	58
10.2. Náboženské motivy.....	58

10.3. Politické motivy	58
10.4. Komerční motivy	59
11. Srovnání hlavních rysů pomoci poskytované muslimskými zeměmi a pomoci poskytované „nemuslimskými“ státy	60
11.1. Štědrost	60
11.2. Nevyváženost pomoci	61
11.3. Distribuce pomoci	61
11.4. Typ pomoci	70
11.5. Podmíněnost	70
11.6. Koordinace	71
11.7. Motivy	71
11.8. Filozofie rozvojové pomoci	72
11.9. Humanitární pomoc	72
12. Závěr	75
13. Shrnutí	78
14. Seznam zkratk	80
15. Zdroje	82

1. Úvod

Muslimové tvoří více než pětinu světové populace. Vybrané muslimské země jsou významnými dárce rozvojové pomoci, ale větší část muslimských zemí rozvojovou pomoc přijímá. Některé země jsou natolik chudé, že pro ně rozvojová pomoc znamená velmi důležitou součást příjmu.

Mezi nejvýznamnější muslimské dárce, a jediné, které registruje Světová banka jako dárce oficiální rozvojové pomoci, patří bohaté arabské země vyvážející ropu, konkrétně Kuvajt, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty. Jejich zahraniční rozvojová pomoc dosahuje velkých objemů, jak podle objemu pomoci v milionech USD, tak podle podílu darované pomoci na HDP.

Mnoho kritiků muslimské pomoci zdůrazňuje, že se muslimové orientují především na země kulturně blízké. Také je muslimům vytýkáno, že se nezaměřují na projekty omezující chudobu, ale spíše na projekty, které propagují islám, a jejichž výsledky jsou zřetelně viditelné (především mešity, elektrárny, silnice apod.).

Rozvojová pomoc „nemuslimských“ států je podle podílu ODA z HDP sice průměrně nižší, ale vzhledem k tomu, že příjem těchto zemí většinou není závislý na výrobě a exportu jediné suroviny (jako je v případě arabských zemí ropa), dochází k mnohem nižším výkyvům v objemech pomoci v jednotlivých letech.

„Nemuslimská“ zahraniční rozvojová pomoc je obecně kritizována za to, že mimo pomoc chudým také, a to především, propaguje své vlastní ekonomické zájmy.

Jak je to ve skutečnosti? Je efektivnější muslimská nebo „nemuslimská“ pomoc?

2. Cíle práce

Jak už bylo částečně zmíněno v úvodu, hlavní pozornost bude věnována otázce, zda je muslimská pomoc užitečnější než „nemuslimská“ a také otázce, zda jsou při poskytování mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci upřednostňovány země kulturně nebo ideologicky blízké zemím dárcovským.

Dílčím cílem práce bude pokud možno co nejucelenější přehled participace islámských zemí na mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci, zahrnující identifikaci donorů, základní formy pomoci, odlišnosti v motivech a cílech pomoci, způsoby financování pomoci apod.

Dalším cílem práce bude srovnání teritoriální orientace rozvojové a humanitární pomoci islámských a neislámských zemí.

Vedle textové části bude práce obsahovat i část grafickou (tabulky, grafy a mapové přílohy).

3. Přehled literatury

Hlavním zdrojem pro zpracování diplomové práce byly webové stránky muslimských bilaterálních rozvojových organizací, kterými jsou Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj, Saúdský fond pro rozvoj, Abu Dhabský rozvojový fond, a také multilaterálních rozvojových organizací, tj. Islámská rozvojová banka, Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj, Arabský měnový fond a Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe. Na webových stránkách těchto organizací lze nalézt informace o jejich činnosti, o objemu pomoci a také výroční zprávy. Některé organizace poskytují podrobné informace, jiné méně.

Důležitým zdrojem byly také webové stránky Arabské pomoci (www.arabaid.org). Jsou zde statistiky týkající se arabské pomoci, tj. sektorová distribuce, geografická distribuce, základní data o jednotlivých arabských organizacích atd.

O obecné problematice islámu píše Fadlulláh Chajrí v publikaci Islám, dále Warren Crofter ve Velké knize islámu a Frederick M. Denny v knize Islám a muslimská obec. Heslovitě se tématem zabývá Jiří Fleissig a Charif Bahboub v Malé encyklopedii islámu. Významným českým islamistou a arabistou je Luboš Kropáček, jehož nejdůležitější dílo týkající se této problematiky je publikace Duchovní cesty islámu.

Problematice islámské pomoci se z českých autorů věnuje především Jaroslav Bureš. V měsíčníku Mezinárodní vztahy publikoval například svůj článek Islámská charita v době globalizace. Další publikace poskytující data o islámské rozvojové pomoci jsou většinou zahraniční, a to např. *The Charitable Crescent: Politics of Aid in the Muslim World* (Benthall, Bellion-Jourdan), *Arab Foreign Aid: Disbursement Patterns, Aid Policies and Motives* (Villanger), *Arab-related Bilateral and Multilateral Sources of Development Finance: Issues, Trends, and the Way Forward* (Neumayer) a *The Role of the Arab Development Funds in the World Economy* (Achilli, Khaldi).

Laik ocení webové stránky Poznej Korán. Dalo by se říct, že to je elektronická podoba Koránu v českém překladu Ivana Hrbka.

O charitě, především křesťanské, pojednává kniha *Teologie služby* (Pospíšil). Čtenář se seznámí jak s předpoklady pro charitu, tak s dějinami křesťanské charity a také s problematikou solidarity s potřebným člověkem v mimokřesťanských náboženstvích.

Zprávy o lidském rozvoji (jak obecné - Human Development Reports, tak arabské – Arab Human Development Reports) poskytují data o úrovni lidského rozvoje v jednotlivých

zemích světa. Nalezneme zde indexy týkající se lidského rozvoje, korupce, kriminality, gender problematiky apod., a také data o rozvojové pomoci.

Důležitým pramenem pro data o neislámské rozvojové pomoci byla statistika OECD a také Globální monitorovací zpráva Světové banky. Tato zpráva se zabývá hlavně rozvojovými cíli tisíciletí a jejich naplňováním.

Jako zdroj informací o humanitární pomoci posloužily webové stránky ReliefWeb, které nabízejí různorodé statistiky o humanitární pomoci. Dají se zde vyhledat objemy pomoci od jednotlivých donorů a také čísla o pomoci různým příjemcům.

4. Vztah náboženství k sociální, humanitární a rozvojové pomoci

V diplomové práci budeme srovnávat pomoc muslimských a „nemuslimských“ donorů. „Nemuslimskými“ donory budou v následujících kapitolách myšleni především křesťanství. Tato kapitola je tedy zaměřena především na islám a křesťanství. O dalších náboženstvích je zde jen zmínka, protože nejsou pro tuto práci tak důležitá.

4.1. Islám a charita

Dobročinnost patří k předním islámským hodnotám a ctnostem. Má být vykonávána aktivně, kolektivně a univerzálně. Gesci nad vybíráním almužny má Bůh. Stimulem pro nezištnou pomoc bližnímu je strach z Boha (*taqwá*) a víra v nadpozemský život (Bureš, 2007).

Dobročinnost je v islámu tradičně spojována se spravedlností, k níž musí každý muslim směřovat, aby dosáhl rovnováhy, což přeneseně znamená harmonii mezi nebem a zemí. Charita má v islámu náboženské zabarvení, i když samotný charitativní skutek není aktem víry, nýbrž je veden záměrem posílit komunitu prostřednictvím víry. Islám v porovnání s ostatními monoteistickými náboženstvími došel nejdále při vymezení povinností dávat almužnu a za tímto účelem vytvořil i zákonné nástroje. Povinnost dávat almužnu je mnohokrát připomenuta v Koránu, což zvyšuje pocit morální odpovědnosti islámských charitativních organizací (Bureš, 2007).

4.1.1. Almužna / *Zakát*

Jedním z pěti pilířů islámu je tzv. *zakát*. Je to jakási náboženská daň, která se odvádí z určitých druhů majetku a je povinná pro všechny muslimy, jejichž majetek přesahuje přesně stanovené minimum (*nisáb*). Muslimové věří, že *zakát* očišťuje zbývajících majetek dárce (Denny, 1993).

Zakát pochází ze slova „zaka“, které znamená očistit. Odevzdáním přebytku se muslim vlastně před Bohem i ostatními jaksi očišťuje, „legalizuje“ svůj majetek, který mu zbývá. Dochází u něj také k „očišťení“ od sobectví a nenasytosti a na straně příjemce k „očišťení“ od závisti a nenávisti (Benthall, Bellion-Jourdan, 2003).

Původně představoval *zakát* daň uvalenou na jisté množství určitého zboží, jako byla pšenice, ječmen, datle, hrozny, zlato, stříbro a dobytek. Když se překročilo jisté stanovené množství tohoto zboží, stával se *zakát* povinnou daní. Z plodin se odváděla jedna desetina

nebo jedna dvacetina (při umělém zavodňování), ze zvířat přibližně jedna čtyřicetina. Ze zlata, stříbra a zboží se odvádí rovněž jedna čtyřicetina (Fleissig, Bahbouh, 1993).

Dnes lidé pobírají svůj příjem většinou v penězích, nikoli v naturáliích, proto se platí *zakát* jako ekvivalent ve výši zhruba 2,5 % svého příjmu (Chajr, 2001).

Almužna se vybírá vždy na konci roku a Korán přesně stanovuje, kdo má nárok na podíl z povinné almužny – viz následující citace z Koránu.

„Zbožnost nespočívá v tom, že obracíte tváře své směrem k východu či západu, nýbrž zbožný je ten, kdo uvěřil v Boha, v den soudný, v anděly, Písmo a proroky a rozdává z majetku svého bez ohledu na lásku k Němu příbuzným, sirotkům, nuzným, po cestě (Boží) jdoucím, žebrákům a na otroků vykoupení, a ten, kdo modlitbu dodržuje a almužnu udílí. A zbožní jsou ti, kdož úmluvy své dodržují, když je jednou uzavřeli a v protivenství, v neštěstí a v dobách násilí jsou trpěliví – to jsou ti, kdož víru pravou mají, a to jsou bohabojní.“

Korán 2:177 (I. Hrbek překlad, 1972)

„Almužny jsou pouze pro chudé a nuzné, pro ty, kdož je vybírají, pro ty, jichž srdce se sjednotila, pro otroky a zadlužené, pro boj na cestě Boží a pro toho, kdož po ní kráčí podle ustanovení Božího, a Bůh je vševědoucí, moudrý.“

Korán 9:60 (I. Hrbek překlad, 1972)

Almužna se tedy podle Koránu rozděluje mezi:

- chudé a nuzné;
- výběrčí povinné almužny;
- ty, jejichž srdce mají být získána;
- otroky, kteří se chtějí vykoupit;
- ty, kdo se zadlužili nějakým bohulibým činem;
- pocestné, kteří by bez její pomoci nemohli dosáhnout cíle své cesty;
- část povinné almužny se vynakládá na „cestu Boží“, tj. na válku s nevěřícími v Boha a na veřejné stavby a instituce (Fleissig, Bahbouh, 1993).

Výnos z povinné almužny se má rozdělovat v kraji, kde byla vybrána. To se odráží i v distribuci rozvojové pomoci muslimských dárců. Cíle almužny jsou:

- očistit duše od následků lakoty a chamtivosti;

- očistit majetek a uchránit od zkázy;
- podpořit životy chudých a nuzných;
- upevnit a šířit lásku mezi lidmi;
- potírat a zmenšovat zločinnost, neboť její příčinou je zejména nemajetnost a chudoba (Fleissig, Bahbouch, 1993).

Zakát je symbolem hlubokého smyslu muslimů pro muslimskou obec. Věřící si navzájem hmotně vypomáhají, čímž zlepšují soudržnost a bezpečnost *ummy* (tj. muslimská obec) a dělají ji i čistší. Korán přirovnává *zakát* k výhodné půjčce Bohu, který ji mnohonásobně splatí. Bůh tak přikazuje muslimům, aby se spolu s ním podíleli na udržování řádné obce věřících. Činnost lidí jako Božích náměstků je opravdová odpovědnost a možnost jak vykonávat správcovství pozemských statků. Bůh své děti obdařil bohatstvím a teď je žádá, aby mu je splácely prostřednictvím skutků prospěšných pro obec. *Zakátem* podporovat obec tudíž znamená uctívat Boha (Denny, 1993).

„Dodržujte modlitbu a dávejte almužnu, neboť cokoliv dobrého pro sebe připravíte, to u Boha naleznete – a Bůh jasně vidí, co děláte.“

Korán 2:110 (I. Hrbek překlad, 1972)

Muslim by měl rozdat potřebným všechny své přebytky, tj. všechno, co nepotřebuje. Majetek, jenž přesahuje jeho potřebu, je nežádoucí, naopak jeho rozdělení je dobrá investice do budoucna, neboť skutečné bohatství a přepych života čeká muslima v životě posmrtném (Crofter, 2006). O užitečnosti almužny pojednávají následující citace z Koránu.

„Majetky vaše a děti vaše jsou pro vás jen pokušením, zatímco Bůh má u sebe věru odměnu nesmírnou.“

Bojte se tedy Boha, jak jen můžete! Slyšte a poslouchajte a dávejte almužny pro dobro duší svých! A ti, kdož u sebe se varují skrblictví, ti věru budou blažení!

Korán 64:15, 64:16 (I. Hrbek překlad, 1972)

Mimo povinný *zakát* doporučuje Korán konat i další skutky milosrdenství a poskytovat více almužny, než je stanoveno, přičemž dobročinnosti se meze nekladou. Muslimům se ukládá rozdělit se o vše s ostatními, neboť Prorok říká: „Kdo spí ve městě, kde jsou hladoví, není muslim.“ Dnes tvoří celý svět jakousi globální vesnici, proto je dnešním

ekvivalentem pro tehdejší město celý svět. Je tedy povinností každého muslima sdílet těžkosti celého lidstva, neboť dnes už víme o utrpeních a těžkostech lidí na celém světě (Chajrí, 2001).

Muslimové mají ovšem širokou definici potřeby majetku. Někdo potřebuje menší dům, někdo větší, někdo potřebuje malé auto, někdo zase luxusnější. V praxi je tento široký pohled na věc vidět např. u „petrolejových šejků“ nebo v saúdskoarabské královské rodině (Crofter, 2006). V Koránu je tento princip míněn tak, že jde o majetek potřebný ke spokojenému životu, k udržování důstojného postavení v *ummě* a k dalšímu konání dobra (Crofter, 2006).

Muslim v podstatě může být bohatý, pokud svého majetku nabyl poctivě a nikoliv např. na úkor sirotků (což je mnohými verši Koránu označeno za zvlášť odsouzeníhodné) nebo jinak hříšným způsobem, přičemž ovšem nikdy nebylo hříšné získání čehokoliv jako válečné kořisti (Crofter, 2006).

V každé muslimské zemi je *zakát* pojat jinak – od kompletního začlenění *zakátu* pod stát po úplné opomíjení. Příkladem prvního extrému je Pákistán. Zde je *zakát* vybírán státní bankou a poté uložen do federálního *zakátového* fondu, ze kterého je potom redistribuován nejprve do provinčních *zakátových* oblastí a následovně do institucí jako jsou školy a nemocnice a také do zhruba 40 000 místních *zakátových* výborů. Příkladem druhého extrému je Omán a Maroko, případně „nemuslimské“ země s muslimskými komunitami. Mezi těmito dvěma krajnostmi je ale mnoho středních cest. V Jordánsku byla založena pod Ministerstvem pro náboženské záležitosti Správní rada *zakátu*, ale jsou povoleny také místní *zakátové* výbory. V Malajsii a Kuvajtu jsou za spravování *zakátu* odpovědny Islámské úřady, jež jsou těsně propojeny s vládou. V centralizovaných *zakátových* systémech jsou velmi rozšířené problémy s nedostatkem všeobecné důvěry (Benthall, Bellion-Jourdan, 2003).

4.1.2. Waqfový systém

Na rozdíl od ostatních částí rozvojového světa disponuje islámský svět specifickou občanskou tradicí – *waqfovým* systémem, který se od 19. století začal měnit v kulturní asociace a charity. Jejich činnost byla zaměřena na vzdělávání a poskytování lékařské péče. Kromě toho je zajímavé různé sociální, náboženské a politické otázky. Role a význam *waqfů* jsou geograficky různé (Bureš, 2007).

V klasickém muslimském městě byla většina veřejných institucí (zdravotních, sociálních) vybudována nadacemi soustředěnými do *waqfů*. Tento systém byl vytvořen za účelem pohlčení sociálního napětí ve společnosti. Měl rovněž odlehčit odpovědnost vládnoucí moci za tuto citlivou sféru. Odkázaný nehmotný majetek *waqfu* právně patřil Bohu. Byl

nezcizitelný, nesměl být předmětem prodeje, vyvlastnění ani hypotéky. Příjmy z tohoto majetku tradičně směřují na financování objektů, jež jsou příjemné Bohu (hospic, kašna, knihovna, sirotčinec, nemocnice, hřbitov či škola), ale nyní jsou peníze investovány i do jiných sfér (ekologie, ochrana zvířat aj.) (Bureš, 2007).

V současnosti většinu *waqfů* spravuje prostřednictvím ministerstva *waqfů* (Omán, Turecko) národní stát. V Egyptě a Sýrii byly všechny *waqfy* znárodněny a fungovaly jako státní aktiva. Snaha kontrolovat a omezovat majetky *waqfů* je patrná téměř ve všech arabských zemích. V některých státech probíhala od 60. let 20. století nová renesance *waqfového* systému, což bylo dáno nejen celosvětovým trendem podpory dobročinnosti, ale také politickou motivací (Benthall, Bellion-Jourdan, 2003).

4.2. Křesťanství a charita

Křesťanská charita vychází z významu latinského slova „caritas“. Tento výraz je odvozený z řeckého charis, jímž se v Novém zákoně označuje láska Boží, která se sděluje lidem v Kristu a v Duchu svatém. Všeobecně se tím však rozumí láska k bližnímu jednotlivých křesťanů, která se obrací zvláště k chudým a potřebným a ujímá se jejich bíd. Současně se tak označuje také organizovaná pomoc katolické církve. Obsahové těžiště církevní sociální práce leží v oblasti zdravotní a výchovné péče (Elser, Ewald, Murrer, 1997)

Požadavek lásky k bližnímu vyplývá z náboženského přesvědčení, že člověk je stvořen k Božímu obrazu, a proto si zaslouží pomoc. Člověk je povinen mu tuto pomoc poskytnout naprosto bez rozdílu národnosti, rasy a náboženského přesvědčení (Pospíšil, 2002).

4.2.1. Charita v Bibli

Starý zákon na mnoha místech vybízí k lásce k trpícím bližním, zvláště k péči o chudé, utiskované, staré, nemocné a cizince. Bůh dává lidem příkázání milovat druhého jako sebe sama, dokonce milovat i cizince. Ve Starém zákoně nacházíme také narážky na lásku k nepřátelům (Charitativní služba církve, 2005).

Nový zákon, zvláště pak evangelia, jsou základním duchovním kamenem charitativní služby. Je to především Kristův příklad prokazování dobrodiní, uzdravování a jeho přístupu ke každé bídě a nouzi člověka. Také je zde příklad milosrdného Samaritána, který se ujal zraněného Žida, i když patřil ke zneprátenému národu. Skutečná láska se nemůže omezit jen

na příslušníky vlastní rodiny, vlastního národa, ale každý člověk je naším bližním (Charitativní služba církve, 2005).

4.2.2. Historie křesťanské charity

Již od samého počátku církve se stává pomoc bližním v nouzi jedním ze základních pilířů jejího života. Postupně církev zakládala dobročinné ústavy, útulky, špitály a mnohé jiné služby potřebným. Charitativní cítění se tak vlivem církve stalo obecným cítěním a připravilo půdu pro vznik sociálního postoje společnosti k potřebám jednotlivců (sociální zabezpečení, zdravotní péče, pomoc slabším, starším, nemocným a jinak strádajícím lidem) (Charitativní služba církve, 2005).

4.2.3. Přirozená součást církve

Církev je postavena na třech pilířích, tj. katolická nauka a její hlásání (*kerygma*), bohoslužba (*liturgie*) a milosrdná láska (*diakonie*), což je služba potřebným a trpícím bližním. K prožívání víry tedy patří také charitativní služba jako samozřejmý projev životnosti církve (Charitativní služba církve, 2005).

4.3. Hinduismus a charita

Hinduisté věří v reinkarnaci. Konkrétní životní podmínky, do nichž se člověk rodí a v nichž žije, jsou podle hinduismu důsledkem předchozích životů, takže si za ně trpící lidé vlastně mohou sami, i když to není v jejich současném životě zřejmé (Pospíšil, 2002).

Hinduisté tedy nemají soucit s chudými, trpícími a postiženými, neboť utrpení je trest za hříchy v předchozích životech, nebo si dobrovolným utrpením člověk připravuje lepší podmínky v příštím životě. Proto si hinduisté vzájemně nepomáhají z náboženských důvodů. Hinduismus nemá almužnu (Pospíšil, 2002).

4.4. Buddhismus a charita

Zásadním cílem buddhismu je pokud možno co nejradikálněji vykořenit utrpení. Základní pravidla buddhismu říkají, že život je v zásadě utrpením. Toto utrpení má kořen v žízni po životě a pokud chceme utrpení odstranit, musíme vykořenit žízeň po životě. Podstatou buddhismu je tedy odpoutání se od světa a člověk má pomocí kázně dojít až k úplnému sebezřeknutí. Člověk se zachraňuje sám pomocí vlastních sil z koloběhu života a

dosahuje nirvány, tedy rozplynutí se v nicotě. Nirvána je konečný cíl blaženosti duše (Pospíšil, 2002).

Buddhisté mají povědomí o hluboké propojenosti všeho jsoucího, tzn. že škodit jinému znamená škodit i sobě, činit dobro jinému znamená činit dobro i sobě. Buddhisté tedy mají soucit s lidmi, chovají se podle zásady neškodit nikomu. Aktivní pomoc motivovanou nábožensky ale neznají (Pospíšil, 2002).

4.5. Konfucianismus a charita

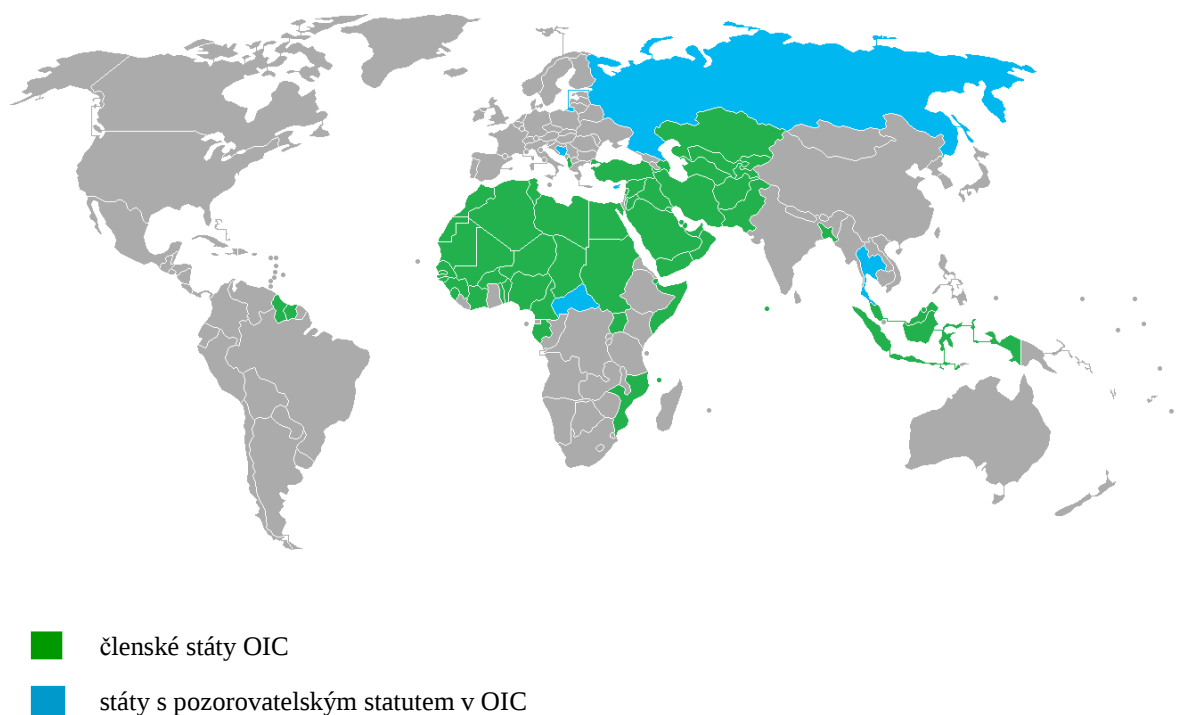
Konfucius vypracoval pravidla slušného chování. Člověk by neměl být lhostejný k tomu, kdo trpí a potřebuje pomoc. Zdravotní služba nemocným by měla být záležitostí státu. Péče o nemocné je úkolem pro lékaře a stát ho za to platí. V konfucianismu se nerozvíjí charita, protože péče o nemocné je záležitostí státu a nikoli jednotlivce (Pospíšil, 2002).

5. Islámský svět

Termín „islámský svět“ má několik významů. V kulturním slova smyslu se vztahuje k celosvětové komunitě muslimů. Muslim je ten, kdo vyznává islám. Asi šestinou ze všech muslimů na světě tvoří Arabové (Fleissig, Bahbouh, 1993).

Muslimů je na světě cca 1,3 miliardy a jejich počet se stále zvyšuje. K islámu se podle údajů z března 2008 hlásí asi 19,2 % světové populace, k římskokatolické církvi 17,4 % obyvatel planety. Křesťanů obecně je ale stále nejvíc, hlásí se k nim cca 33 % obyvatel (Reuters, 2008).

V historickém a geopolitickém slova smyslu se termín vztahuje k zemím, ve kterých převažuje islám, nebo ve kterých islám dominuje politicky. Islámský svět tvoří 57 států, které jsou členy Organizace islámské konference (viz obr. č. 1).

Obr. č. 1: Členské země OIC

Zdroj: Wikipedia, 2008

5.1. Organizace islámské konference

OIC - The Organization of The Islamic Conference

Organizace islámské konference byla založena v Rabatu (Maroko) 25. září 1969. Má sídlo v Saúdské Arábii a sdružuje všechny islámské státy (přehled viz Příloha č. 1 a Příloha č.

2). Je to druhá největší mezinárodní organizace po OSN. Oficiální jazyky jsou arabština, angličtina a francouzština.

V únoru 1972 byla přijata Charta organizace, jejímž hlavním cílem je posílit solidaritu a spolupráci mezi islámskými zeměmi v politické, ekonomické, kulturní, vědecké a společenské oblasti.

Podle Charty by organizace měla usilovat o:

1. posílení:
 - a. islámské solidarity mezi členskými zeměmi;
 - b. spolupráce v politické, ekonomické, společenské, kulturní a vědecké oblasti;
 - c. boje všech muslimů za záchranu své důstojnosti, nezávislosti a národních práv.
2. koordinaci akcí k:
 - a. záchraně svatých míst;
 - b. podpoře boje Palestinců a pomoci jim k poznání svých práv a k osvobození obsazených oblastí.
3. práci na:
 - a. odstranění rasové diskriminace a všech forem kolonialismu;
 - b. vytvoření příznivé atmosféry pro podporu spolupráce a porozumění mezi členskými státy a ostatními zeměmi.

Charta také vyjmenovává principy, kterými se organizace řídí. Jsou to tyto:

- rovnost mezi členskými zeměmi;
- důraz na právo na sebeurčení a nezasahování do vnitřních záležitostí členských států;
- důraz na suverenitu, nezávislost a teritoriální integritu každého státu;
- urovnání každého sporu, který může nastat mezi členskými zeměmi, mírovým způsobem;
- slib zdržení se (ve vztazích mezi členskými zeměmi) použití násilí nebo ohrožování použitím násilí proti jednotě a teritoriální integritě nebo politické nezávislosti každého z členských států.

Islámská konference má tyto řídicí orgány:

- **Konference králů a hlav států a vlád**, známá také jako Summit se svolává každé tři roky. Účelem je stanovení taktiky a zvolení předsednické země Summitu, která bude vykonávat úřad v příštím období. Zatím poslední Summit se konal v březnu 2008 v Dakaru a předsednickou zemí se stal Senegal.

- **Islámská konference ministrů zahraničních věcí** je pořádána každý rok, aby zjistila, jestli došlo k pokroku v rámci taktiky určené Summitem. Nynější předsednickou zemí Islámské konference ministrů zahraničních věcí je od května 2007 Pákistán.
- **Generální tajemník**, který má výkonnou moc organizace, je pověřen realizací rozhodnutí dvou předchozích složek.

Dosud proběhlo jedenáct Summitů (navíc tři mimořádné) a třicet čtyři Islámských konferencí ministrů zahraničních věcí. Desátý Summit zahájil Program pro vybudování kapacit pro zmírnění chudoby v nejméně rozvinutých členských státech. Cílem tohoto programu je pomoci formulovat vhodné projekty k posílení vybudování kapacit pro zlepšení rozvoje lidských zdrojů, institucionálních, organizačních a manažerských dovedností a také k rozvoji infrastruktury (OIC, 2007).

OIC má přidružené orgány, které byly založeny v souladu s rozhodnutím přijatým Islámskou konferencí králů a hlav států a vlád a Islámskou konferencí ministrů zahraničních věcí. Členské země OIC se automaticky musí stát i členy těchto orgánů. Přidružené orgány OIC jsou tyto:

- Statistický hospodářský a společenský výzkum a tréninkové centrum pro islámské země;
- Středisko výzkumu pro islámskou historii, umění a kulturu;
- Islámská technologická univerzita;
- Islámské středisko pro rozvoj obchodu;
- Mezinárodní islámská právníká (*fiqh*) akademie;
- Islámský fond solidarity a jeho Waqf;
- Islámská univerzita v Nigeru (OIC, 2007).

OIC se svým posláním i svou organizační strukturou přibližuje podobné, ale větší a mezinárodně známější organizaci OSN. Stejně jako OSN má svou chartu. Přidružené orgány OIC se podobají specializovaným agenturám OSN jako je např. Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), Světová obchodní organizace (WTO) aj.

Cílem OIC je posílit solidaritu a kooperaci mezi islámskými státy v politické, ekonomické, kulturní, vědecké a společenské oblasti (OIC, 2007). Cílem OSN je zachování mezinárodního míru a bezpečnosti a zajištění mezinárodní spolupráce. Obě organizace tedy mají podobné záměry, pouze s tím podstatným rozdílem, že OSN propaguje celosvětový mír a spolupráci a OIC se soustřeďuje pouze na islámské země.

OIC má tedy mechanismy, které slouží k uskutečňování rozvojové a humanitární pomoci, ale jsou založené pouze na potřebné země z řad členů.

5.2. Liga arabských států

Liga arabských států byla založena v březnu roku 1945 v Káhiře. Zakládajícími zeměmi jsou Egypt, Irák, Jordánsko, Libanon, Saúdská Arábie a Sýrie. Sídlem organizace je Káhira.

Později se připojil Jemen (květen 1945), Libye (1953), Súdán (1956), Maroko (1958), Tunisko (1958), Kuvajt (1961), Alžírsko (1962), Jižní Jemen (1967), Bahrajn (1971), Katar (1971), Omán (1971), Spojené arabské emiráty (1971), Mauritánie (1973), Somálsko (1974), Džibutsko (1977) a Komory (1993).

V roce 1976 byla přijata Palestina. Dnes má organizace 22 členských zemí¹ (přehled viz Příloha č. 3).

Organizace zajišťuje a koordinuje spolupráci svých členů v oblastech politiky, ekonomiky a kultury. V roce 1950 přibyla i spolupráce v oblasti kolektivní bezpečnosti. Členství v organizaci tak zavazuje arabské státy k nepoužití síly proti dalšímu členskému státu (League of Arab States, 2007).

5.3. Srovnání muslimských zemí podle ekonomické úrovně

Mezi nejvyspělejší muslimské země (podle HDI²) patří Kuvajt, Brunej, Bahrajn, Katar, Spojené arabské emiráty a Omán. K těm nejméně vyspělým naopak patří Afghánistán, Somálsko³, Niger, Sierra Leone, Mali, Burkina Faso a Guinea-Bissau⁴ (viz Příloha č. 2).

Nejbohatší země islámského světa (podle HDP na osobu v paritě kupní síly) jsou Spojené arabské emiráty, Katar, Bahrajn, Brunej a Kuvajt. Nejchudší jsou Komory, Somálsko, Afghánistán, Guinea-Bissau a Sierra Leone.

¹ Roku 1979 bylo pozastaveno členství Egyptu z důvodu uzavření mírových smluv s Izraelem, roku 1989 bylo členství Egypta obnoveno. S tím souvisí i přesun sídla – v roce 1979 se přesunulo z Káhiry do Tunisu, v roce 1989 se vrátilo do Káhiry.

² HDI = Index lidského rozvoje. Tento index je uveřejňovaný od roku 1990 ve známé statistické publikaci „Zpráva o lidském rozvoji“ (*Human Development Report*), která je každoročně vydávána pod záštitou UNDP.

³ Afghánistán a Somálsko nemají dostupné hodnoty HDI, ale podle ostatních dostupných indexů se dá vyvodit, že patří mezi nejméně vyspělé země nejen v islámském světě, ale celkově.

⁴ Poslední pětice jmenovaných jsou africké země, ve kterých dominuje islám, avšak čistě muslimské nejsou.

Světová banka uvádí ve své Globální monitorovací zprávě jako dárce ODA⁵ z muslimského světa pouze Kuvajt, Saúdskou Arábii a Spojené arabské emiráty. Naopak příjemci ODA jsou skoro všechny ostatní muslimské státy (pro některé je příjem peněz z ODA méně důležitý, pro jiné více). Peníze z ODA tvoří důležitý příjem hlavně pro Afghánistán, Irák, Somálsko, Sierra Leone a Guinea-Bissau (přehled muslimských dárců a příjemců viz Příloha č. 5).

Z pohledu mezinárodní rozvojové pomoci jsou tedy významnější pouze tři výše zmiňované bohaté státy zálivu. V rámci Asijské rozvojové banky, mezi jejíž členy tyto tři arabské státy nepatří, se považují za významné dárce také Indonésie, Malajsie a Pákistán (mnohem významněji ale v rámci ADB přispívají na rozvojovou pomoc její neregionální členové).

5.3.1. Úroveň rozvoje v arabských zemích podle Arabské zprávy o lidském rozvoji

Zprávy o lidském rozvoji arabských zemí (Arab Human Development Report – AHDR) vydává Program OSN pro rozvoj ve spolupráci s Arabským fondem pro ekonomický a sociální rozvoj. První ze zpráv vydaná v roce 2002 je nazvána Vytváření příležitostí pro budoucí generace. Pokouší se podat celistvý obraz arabského světa z pohledu lidského rozvoje. Arabský svět je zde tvořen členskými zeměmi Ligy arabských států.

Zpráva identifikuje tři klíčové deficity brzdící rozvoj arabského světa – nedostatky v získávání vědomostí, nedostatky ve svobodě a dobrém vládnutí a nerovnoprávné postavení žen ve společnosti. Kromě změny institucionální struktury a změn v systémech vládnutí zpráva dále zdůrazňuje potřebu oživení obchodu mezi arabskými zeměmi, nutnost otevření arabských ekonomik světa a potřebu povzbuzení soukromého sektoru (zejména zpracovatelského), jehož podíl na HDP je v těchto zemích obecně ve srovnání s jinými rozvojovými zeměmi velmi malý (AHDR, 2002).

První zpráva je spíše pokusem popsat stav arabského světa a identifikovat jeho hlavní problémy, nezabývá se těmito třemi deficity do hloubky. To je předmětem dalších třech zpráv, z nichž každá je zaměřena na jeden z identifikovaných problémů. Názvy zpráv charakterizují jejich hlavní zaměření. Zpráva z roku 2003 je tedy nazvaná Vybudování

⁵ Official Development Assistance – oficiální rozvojová pomoc. Výbor pro rozvojovou pomoc ji definuje takto: Za oficiální rozvojovou pomoc se považuje pomoc, která: je poskytována oficiálními agenturami (národními a/nebo místními orgány veřejné správy); je realizována s hlavním cílem podporovat ekonomický rozvoj a prosperitu rozvojových zemí; má povahu spolufinancování (zahrnuje složku grantu ve výši min. 25%) (Ministerstvo financí ČR, 2008).

společnosti znalostí, další má titul Směrem ke svobodě v arabském světě a zatím poslední dostupná zpráva z roku 2005 má název Směrem k emancipaci žen v arabském světě.

Vzhledem ke specifičnosti problémů arabského světa je popis postavení tohoto regionu pomocí nejrozšířenějšího indikátoru lidského rozvoje HDI problematický.

HDI je sestavován na základě tří indikátorů – očekávané délky života při narození, gramotnosti kombinované s podílem zapojení obyvatel země do jednotlivých stupňů vzdělávacího systému a HDP na osobu v dané zemi. Vzhledem k poměrně vysokému HDP na osobu v některých zemích arabského regionu, jež je v některých případech spíše odrazem disponibility s přírodními zdroji a vývoje cen ropy, je ale vypovídací schopnost tohoto indexu z hlediska stupně lidského rozvoje v případě arabského regionu omezena (Fergany, 2002).

Kritéria tvořící HDI zdaleka nepostihují hlavní problémy arabského světa. Proto výzkumný tým zpracovávající zprávu AHDR pro účely popisu stavu arabského světa a jeho příčin sestavil Alternativní index lidského rozvoje (AHDI – Alternative Human Development Index) (Fergany, 2002).

Tento index zohledňuje:

- očekávanou délku života;
- dosažené vzdělání;
- svobodu;
- míru genderové rovnoprávnosti (GEM – gender empowerment measure);
- přístup k internetu;
- emise oxidu uhličitého na osobu.

AHDI tedy neobsahuje údaj o HDP na hlavu, jehož vypovídací schopnost je, jak už bylo uvedeno výše, v případě arabských zemí často malá. Z toho důvodu je možné předpokládat, že pozice arabských zemí podle HDI a AHDI se bude značně lišit.

Pořadí vybraných muslimských zemí podle HDI a AHDI lze sledovat v Příloze č. 4. Zatímco Podle HDI jsou nejvyspělejší Kuvajt, Spojené arabské emiráty a Malajsie, podle AHDI je to Guyana, Malajsie a Turecko (AHDR, 2002).

Od poloviny 70. let některé zdroje říkají, že právě arabský svět se svými ropnými i finančními přebytky je zodpovědný za nerovnosti ve světě. Vývozci ropy bývají označováni za původce prohlubující se africké krize. Tím se ospravedlňuje arabská pomoc. Některé arabské země jsou však z hlediska lidského rozvoje i přes své ropné bohatství na úrovni rozvojových zemí (Khaldi, 1984).

6. Muslimští dárci

Za hlavní aktéry rozvojové spolupráce v islámském světě jsou považovány především vlády rozvinutých arabských zemí a konkrétní příjemci pomoci. Skupina aktérů, kteří hrají v této oblasti roli, je ovšem daleko rozmanitější. Kromě bohatých arabských zemí a jejich národních rozvojových agentur jsou důležitými hráči na poli muslimské rozvojové pomoci také regionální finanční instituce jako je Arabský měnový fond, Islámská rozvojová banka, Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe apod. A v neposlední řadě hraje podstatnou roli také islámský neziskový a nevládní sektor. Mezi nejvýznamnější islámské neziskové organizace patří Islámská podpora, Mezinárodní islámská charitativní organizace, Muslimská pomoc, Evropská muslimská unie aj.

6.1. Bilaterální dárci

6.1.1. Saúdská Arábie

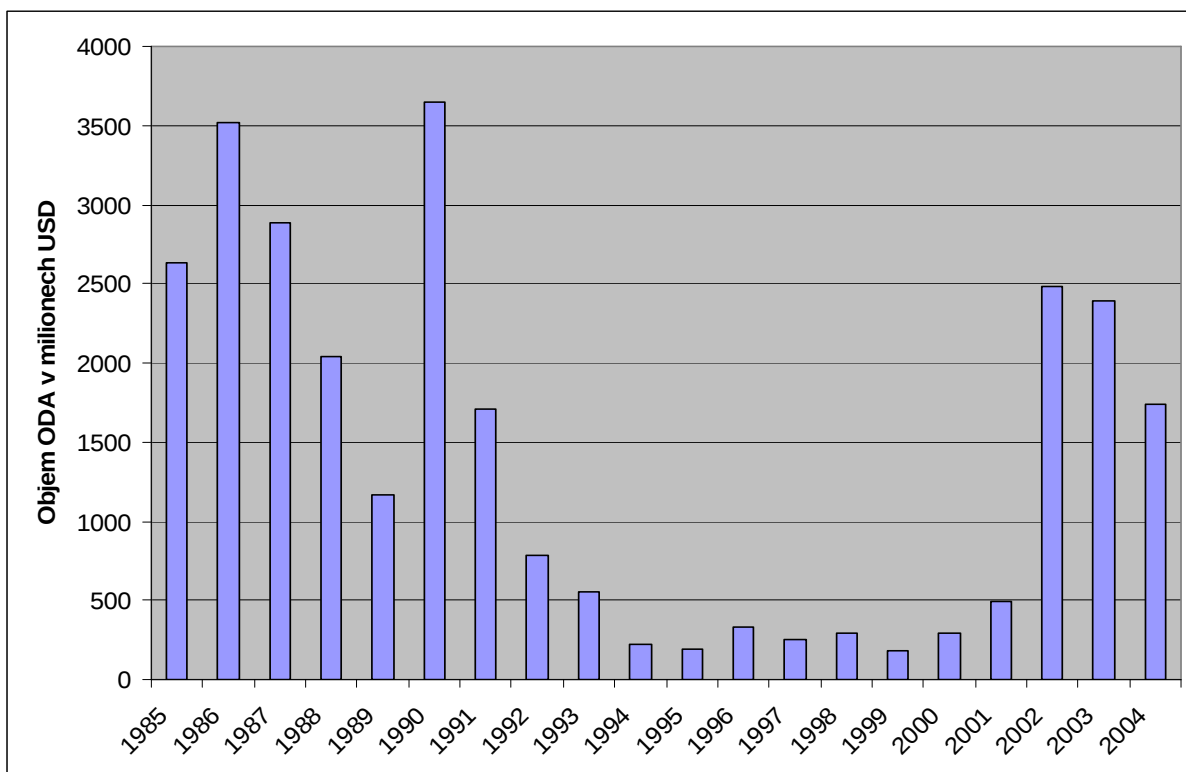
Saúdská Arábie je od poloviny 70. let jedním z největších dárců rozvojové pomoci na světě, a to jak podle množství peněz na rozvojovou spolupráci, tak také podle podílu pomoci na HDP. Většina pomoci ze Saúdské Arábie jde do chudších muslimských zemí nebo muslimských komunit v zemích s muslimskou menšinou (Saudinf, 2008).

Výdaje na rozvojovou pomoc dosáhly v letech 1985–2004 výše 27 781 milionů USD. Podíl ODA z HDP byl v tomto období průměrně 1,31 %. Objem ODA Saúdské Arábie v jednotlivých letech je znázorněn v obrázcích č. 2 a 3 a v Příloze č. 6.

Saúdská Arábie hraje velmi důležitou roli v oblasti podpory plánů a programů pro ekonomický a sociální rozvoj v rozvojových zemích obecně a zvláště v muslimských rozvojových zemích. V roce 1986 byla ODA Saúdské Arábie obzvláště štědrá, dosahovala 4,67 %, což je mnohonásobně více než cíl OSN – 0,7 % z HDP (Saudinf, 2008).

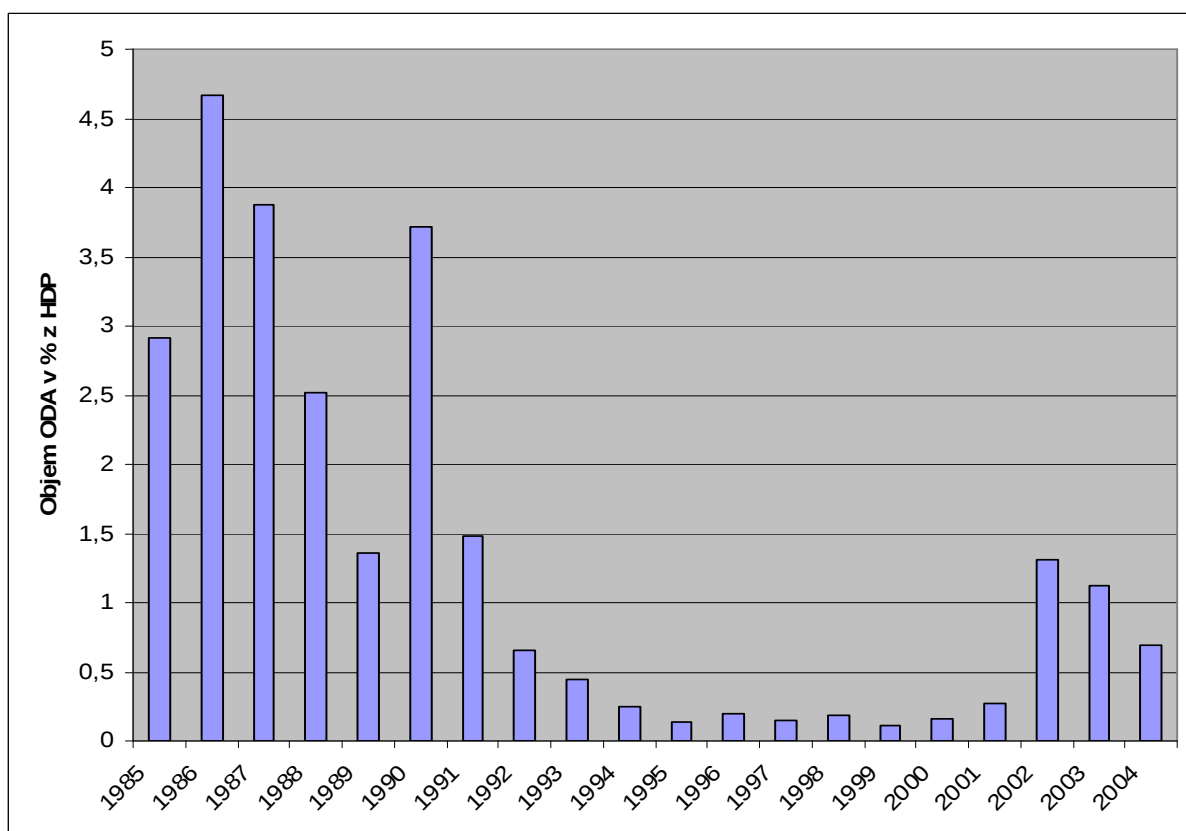
Z projektů, které financuje Saúdská Arábie lze zmínit např. pomoc obětem sucha v Africe (konkrétně Kapverdy, Guinea, Guinea-Bissau, Gambie, Mali, Mauritánie, Niger, Senegal, Burkina Faso a Čad). Realizuje zde např. speciální program na kopání studní a program pro venkovský rozvoj. Kromě toho země pomáhá také obětem přírodních katastrof a environmentálním uprchlíkům v této oblasti (Saudinf, 2008).

Saúdská Arábie přispívá do několika mezinárodních programů jako je Světový potravinový program, Světový program pro boj s říční slepotou, Program Perského zálivu pro rozvojovou organizaci OSN, Programy Světové banky a Mezinárodního měnového fondu pro podporu strukturálního přizpůsobení afrických a subsaharských zemí (Saudinf, 2008).

Obr. č. 2: ODA Saúdské Arábie v letech 1985 – 2004 (v milionech USD)

Zdroj dat: Villanger, 2007

Obr. č. 3: ODA Saúdské Arábie v letech 1985 – 2004 (v % z HDP)

Zdroj dat: Villanger, 2007

6.1.1.1. Saúdský fond pro rozvoj

SFD – Saudi Fund for Development

Saúdský fond pro rozvoj byl založen v roce 1974 a začal fungovat v roce 1975. Fond patří mezi nejdůležitější hráče na arabské rozvojové scéně. Spolupracuje s ostatními rozvojovými agenturami (Villanger, 2007).

V době svého založení dosahoval kapitál fondu 2,7 miliard USD (Saudinf, 2008), nicméně kvůli rostoucím potřebám pomoci v rozvojových zemích se kapitál fondu zvýšil na trojnásobek a v roce 2001⁶ dosahoval 8,3 miliard USD (OFID, 2002).

Fond je řízen šestičlennou správní radou, které předsedá ministr financí. Generální ředitel fondu má výkonnou moc a je zodpovědný za uskutečňování rozhodnutí správní rady (SFD, 2008).

Příspěvky fondu na projekty jsou prováděny prostřednictvím zvýhodněných půjček. Fond jedná o financování prioritních rozvojových projektů přímo s vládami rozvojových zemí. Pomoc se soustřeďuje především na nejméně rozvinuté země s nízkým příjmem (SFD, 2008).

Za posledních třicet let se rozvojová pomoc Saúdského fondu soustředila hlavně na nejméně rozvinuté země se zvláštním důrazem na Afriku (viz tabulka č. 1 a obr. č. 4). Saúdský fond v letech 1975–2006 poskytl 240 půjček 41 africkým zemím. Z těchto půjček se financovalo 233 projektů a ekonomických programů, což tvoří 48,28 % z celkového množství financí od Saúdského fondu (SFD, 2008).

V Asii bylo v letech 1975–2006 podepsáno 164 dohod o půjčkách, týkajících se 25 asijských zemí. Půjčky posloužily k financování 162 rozvojových projektů a programů, což tvoří 50,18 % z celkových financí poskytnutých ve formě půjček rozvojovým zemím (SFD, 2008).

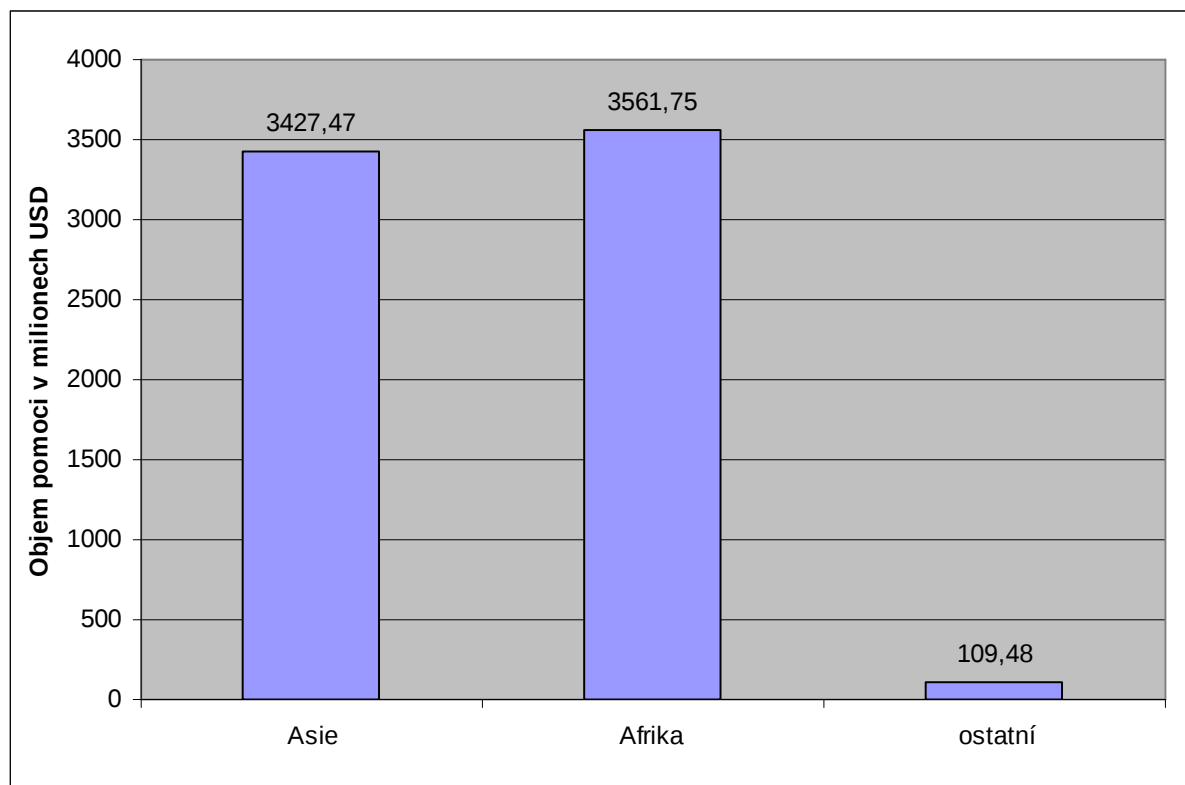
V ostatních oblastech světa bylo podepsáno 7 dohod na financování 6 rozvojových projektů, které se týkají Malty, Bosny a Hercegoviny, Brazílie, Jamajky a Západní Samoy. Tyto půjčky tvoří pouze 1,54 % z celkových financí poskytnutých rozvojovým zemím Saúdským fondem (SFD, 2008).

⁶ novější data nejsou k dispozici

Tabulka č. 1: Geografická distribuce půjček Saúdského fondu v letech 1975 – 2006

Oblast	Počet zemí	Projekty		Programy		Celkový počet projektů a programů		
		Počet	Objem pomoci (mil. USD)	Počet	Objem pomoci (mil. USD)	Počet	Objem pomoci (mil. USD)	Podíl (%)
Afrika	41	210	3325,31	23	102,16	233	3427,47	48,28
Asie	25	160	3497,21	2	64,54	162	3561,75	50,18
Ostatní	5	5	79,48	1	30,00	6	109,48	1,54
Celkem	71	375	6902,00	26	196,70	401	7098,70	100,00

Zdroj dat: SFD, 2008

Obr. č. 4: Geografická distribuce půjček Saúdského fondu v letech 1975-2006

Zdroj dat: SFD, 2008

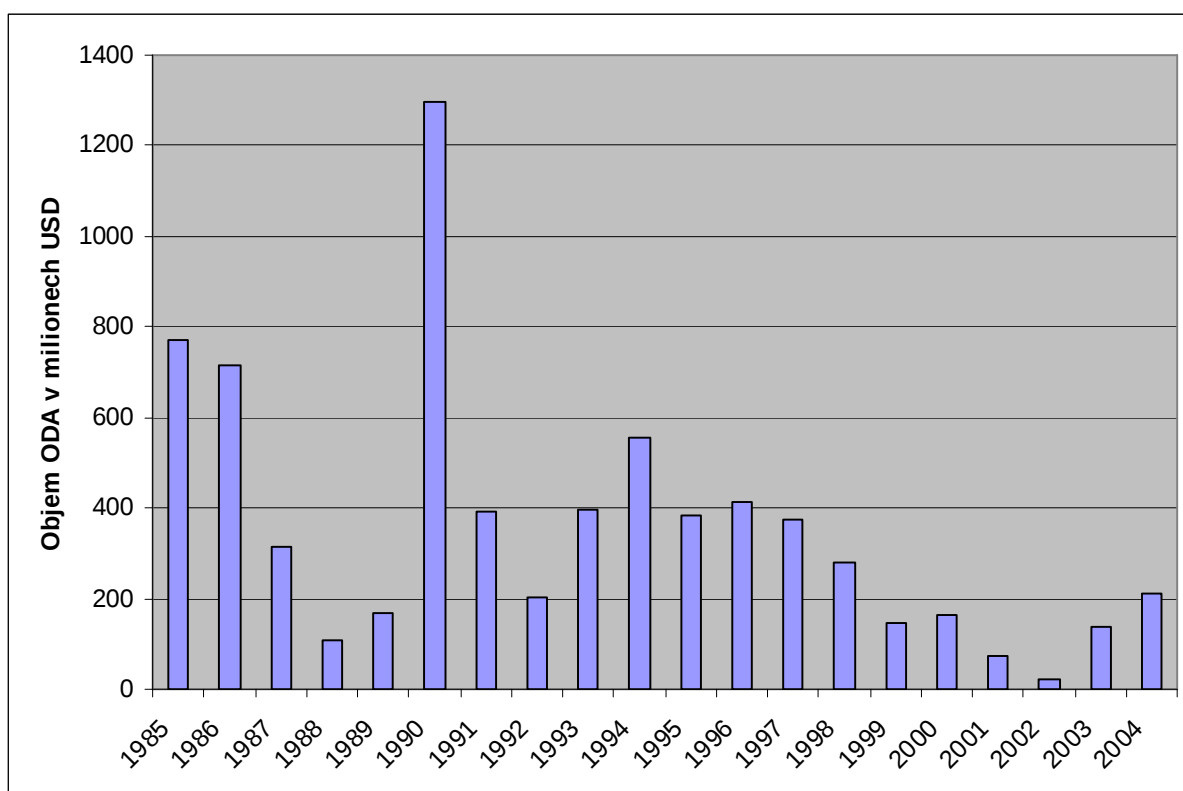
6.1.2. Kuvajt

Kuvajt bývá občas nazýván pionýrem na poli islámské rozvojové pomoci a začátky jeho rozvojové spolupráce se datují k roku 1961, kdy byl založen Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj (Kuvajtský fond). Kuvajt rozděluje rozvojovou pomoc prostřednictvím Kuvajtského fondu a Ministerstva financí. Je jen velmi málo dostupných informací o tom, jak funguje pomoc zprostředkovávaná Ministerstvem financí. V podstatě víme jen to, že většina pomoci jde do arabských zemí. Kuvajtský fond, který poskytuje více informací o své činnosti, hraje hlavní roli v rozdělování kuvajtské pomoci (Villanger, 2007).

Výdaje na zahraniční rozvojovou pomoc Kuvajtu značně vzrůstaly v závislosti na růstu výnosů z ropy v 70. letech. Na počátku 80. let, kdy byly ještě ceny ropy vysoké, šlo cca 4 % z HDP na rozvojovou pomoc (Country Data, 1993). Na konci 80. let se ale výdaje na rozvojovou pomoc snížily stejně jako se snížily výnosy z ropy (Country Data, 1993). V letech 1985–2004 dosáhl objem rozvojové pomoci Kuvajtu výše 7 119 milionů USD. Objem ODA Kuvajtu v jednotlivých letech je znázorněn v obrázcích č. 5 a 6 a v Příloze č. 7.

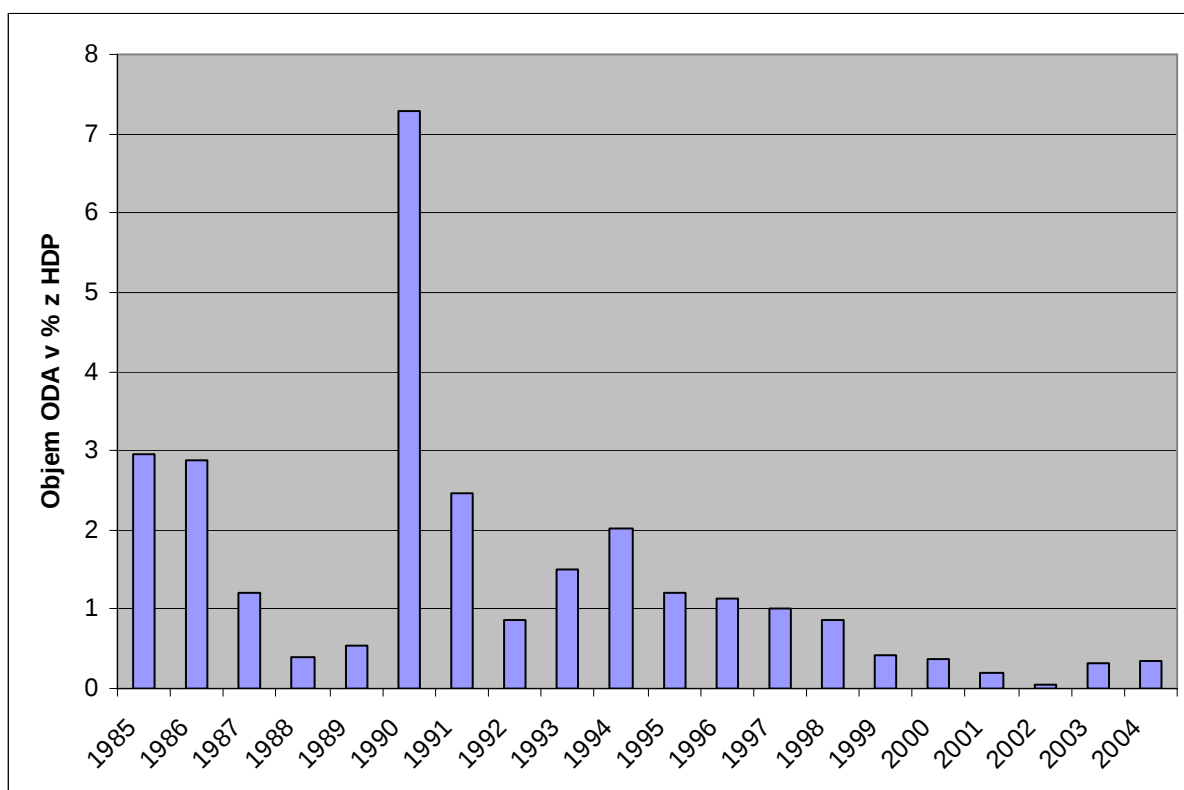
Zahraniční rozvojová pomoc Kuvajtu se sice objemem nevyrovná rozvojové pomoci Saúdské Arábie, ale podíl ODA z HDP je u Kuvajtu vysoký. V roce 1990 dosahovala ODA 7,28 % z HDP, což je maximum za období 1985–2004. Průměrně dal Kuvajt v letech 1985–2004 na zahraniční rozvojovou pomoc 1,40 % z HDP, tedy procentuálně více než Saúdská Arábie.

Jako příklad z řady projektů, které financuje Kuvajt v rozvojových zemích, lze zmínit budování dopravní infrastruktury především v afrických zemích (Libérie, Guinea, Senegal, Burkina Faso aj.), dále rozvoj zavlažovacích systémů (Burkina Faso, Gambie, Somálsko, Keňa aj.) a rozvoj vzdělávacích institucí (Egypt, Guinea, Libanon aj.) (KFAED, 2007).

Obr. č. 5: ODA Kuvajtu v letech 1985–2004 (v milionech USD)

Zdroj dat: Villanger, 2007

Obr. č. 6: ODA Kuvajtu v letech 1985–2004 (v % z HDP)

Zdroj dat: Villanger, 2007

Pro zahraniční vztahy Kuvajtu je důležité, že Kuvajtský fond naplňuje povinnosti členství v řadě multilaterálních organizací a reprezentuje zemi ve Světové bance a jiných mezinárodních organizacích, např. v Arabském fondu pro ekonomický rozvoj, Africké rozvojové bance, Mezinárodním fondu pro zemědělský rozvoj, Mezinárodní rozvojové asociaci aj. (KFAED, 2007).

6.1.2.1. Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj

KFAED - Kuwait Fund for Arab Economic Development

Jak už bylo zmíněno, Kuvajtský fond byl založen v roce 1961, tedy ve stejném roce kdy dosáhl Kuvajt nezávislosti na Velké Británii. Vznik fondu je spojen se zvyšujícími se příjmy z ropy a transformací Kuvajtu z chudé země na malý bohatý stát (KFAED, 2007).

Kuvajtský fond je již od svého počátku největší islámskou bilaterální dárcovskou agenturou. Jeho pomoc se organizuje především prostřednictvím půjček (Villanger, 2007).

Původně byla pomoc omezena pouze na arabské země. V roce 1974 se rozsah aktivit fondu rozšířil i do zbytku rozvojového světa a jeho kapitál vzrostl ze 716 milionů USD na 3,5

miliard USD. V roce 1981 se kapitál ještě zdvojnásobil na 7 miliard USD (KFAED, 2007). Pak se ale kapitál začal snižovat a v roce 2001 byl 6,5 miliard USD⁷ (OFID, 2002).

Správní radě fondu by měl podle zákona fondu předsedat premiér. Do roku 2003 funkci předsedy zastupovali premiér společně s ministrem financí, poté byly provedeny změny v zákonu a tato funkce byla převedena na ministerstvo zahraničních věcí (KFAED, 2007).

Kuvajtský fond byl na počátku vzorem pro rozvojové instituce dalších zemí vyvážejících ropu. Tato organizace slouží jako investiční a rozvojová agentura poskytující finance na různé projekty prostřednictvím půjček, grantů a technické podpory. Většina pomoci z Kuvajtského fondu jde do rozvojových projektů, zaměřených obzvláště na zemědělství, na zajištění základních služeb jako je elektřina, voda a doprava a na rozvoj lidských zdrojů, tedy na vzdělání a zdravotní péči.

Kuvajtský fond financuje zejména projekty v zemích Afriky a Asie (viz tabulka č. 2 a obr. č. 7).

V Africe se v roce 2007 aktivně pracovalo na 114 projektech v 39 zemích, na něž fond přispěl celkem částkou 2,9 miliardy USD, což tvoří 55,13 % z celkové pomoci Kuvajtského fondu do rozvojových zemí.

V oblasti Asie a Pacifiku poskytuje pomoc 23 zemím. Pracuje zde na 68 projektech. Celkem přispívá do tohoto regionu částkou 2,1 miliardy USD, což tvoří 40,28 % z celkové rozvojové pomoci fondu.

Daleko menší podíl tvoří pomoc na evropské a latinskoamerické projekty. V Evropě pomáhá 4 zemím a v Latinské Americe a Karibiku 9 zemím. V těchto oblastech financuje dohromady 21 projektů a přispívá sem celkem částkou 242 milionů USD, což tvoří jen 4,59 % z celkové pomoci Kuvajtského fondu do rozvojových zemí.

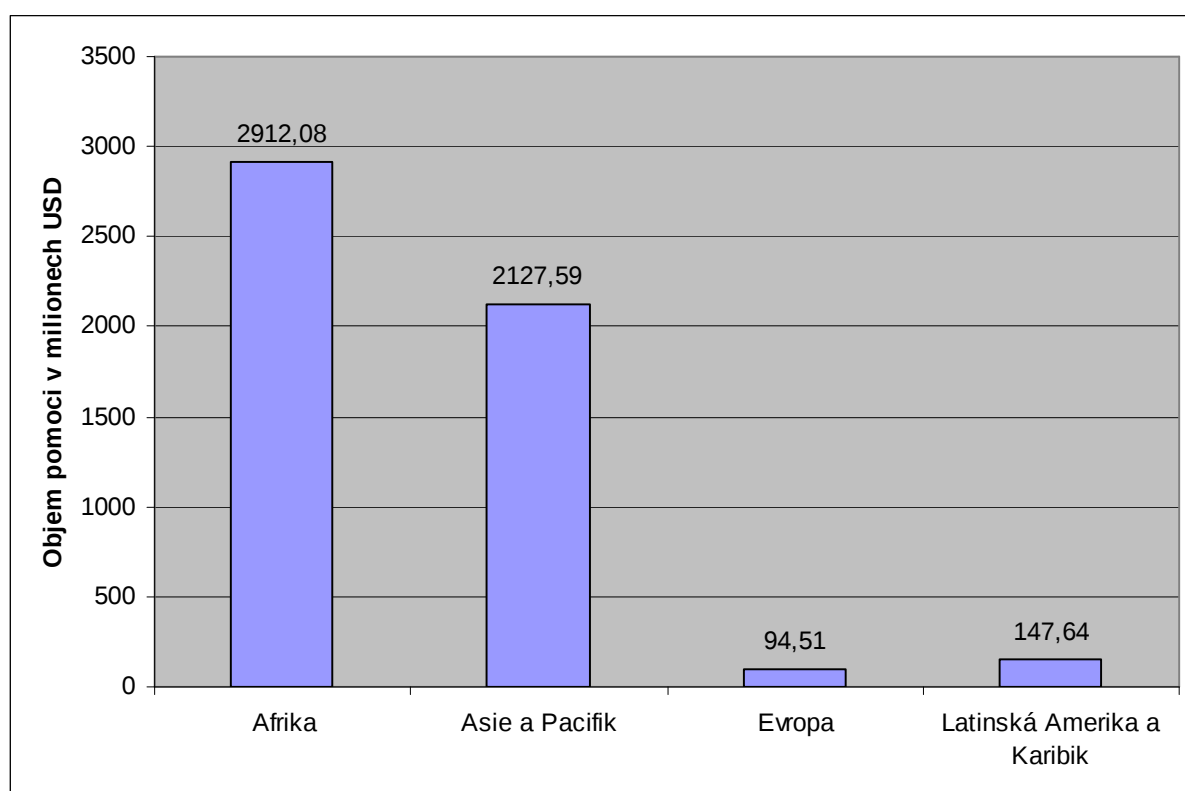
Kuvajtský fond se ve svých projektech soustředí především na pomoc v muslimských a arabských zemích. V roce 2007 aktivně pomáhal ve 37 muslimských zemích na 140 projektech. Přispívá sem 4,5 miliard USD, což tvoří cca 85 % z celkové pomoci Kuvajtského fondu. V arabských zemích zajišťuje 65 projektů ve 13 zemích. Přispívá sem 3,25 miliardami USD, což tvoří cca 62 % z celkové pomoci Kuvajtského fondu.

⁷ novější data nejsou k dispozici

Tabulka č. 2: Geografická distribuce aktivních projektů Kuvajtského fondu (rok 2007)

oblast	počet zemí	projekty		
		počet	Objem pomoci (mil. USD)	podíl (%)
Afrika	39	114	2912,08	55,13
Asie a Pacifik	23	68	2127,59	40,28
Evropa	4	5	94,51	1,79
Latinská Amerika a Karibik	9	16	147,64	2,80
celkem	75	203	5281,82	100
Muslimské země	37	140	4482,59	84,87
Arabské země	13	65	3251,71	61,56

Zdroj dat: KFAED, 2007

Obr. č. 7: Geografická distribuce aktivních projektů Kuvajtského fondu (rok 2007)

Zdroj dat: KFAED, 2007

6.1.3. Spojené arabské emiráty

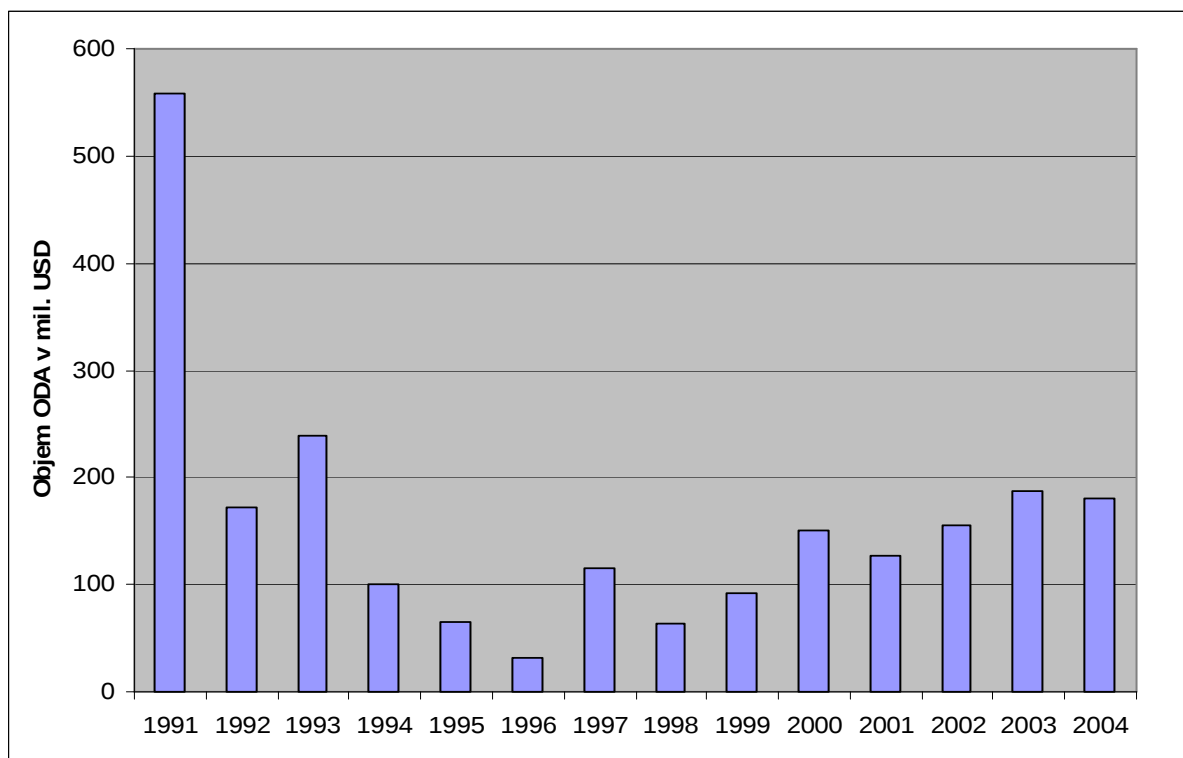
Spojené arabské emiráty mají podobný model pomoci jako předešlí dva islámští dárči. Rozvojová agentura Spojených arabských emirátů a Abu Dhabský rozvojový fond dávaly v počátečních letech zhruba 10–15 % z celkové ODA země. V porovnání se Saúdskou Arábií a Kuvajtem Spojené arabské emiráty neposkytovaly během posledních deseti let (1995–2004) žádnou multilaterální pomoc (Villanger, 2007).

Výdaje na zahraniční rozvojovou pomoc Spojených arabských emirátů dosáhly v letech 1991–2004⁸ výše 2 237 milionů USD. Podíl ODA z HDP byl v tomto období průměrně 0,49 %. Objem ODA Spojených arabských emirátů v jednotlivých letech je znázorněn v obrázcích č. 8 a 9 a v Příloze č. 8.

Spojené arabské emiráty dávají na zahraniční rozvojovou pomoc nejméně ze zmiňovaných muslimských dárců. V roce 1991 dosáhl objem zahraniční rozvojové pomoci Spojených arabských emirátů podle dostupných dat svého maxima, tj. 558 milionů USD.

Spojené arabské emiráty financují v rozvojových zemích řadu projektů ve formě grantů nebo půjček, např. výstavbu nemocnic nebo zdravotních středisek (Maroko, Mauritánie, Jordánsko aj.), budování silniční infrastruktury (Maroko, Guinea-Bissau, Mali, Somálsko aj.), dětská centra (Keňa, Turecko) atd. (ADFD, 2008).

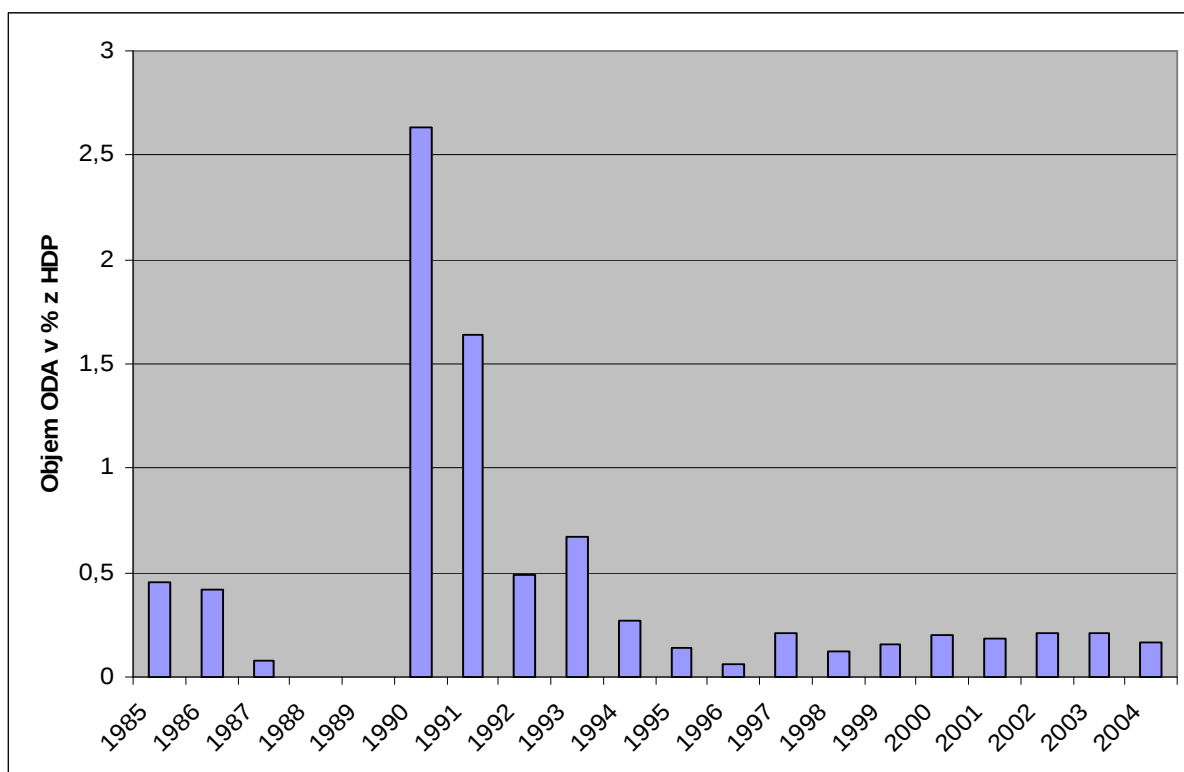
Spojené arabské emiráty jsou členem mnoha multilaterálních rozvojových institucí, např. Arabské banky pro ekonomický rozvoj Afriky, Arabského fondu pro ekonomický a sociální rozvoj, Organizace OSN pro výživu a zemědělství, Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu, Světové zdravotnické organizace, Mezinárodní organizace práce a také některých programů Světové banky a Mezinárodního měnového fondu atd.

Obr. č. 8: ODA Spojených arabských emirátů v letech 1991–2004 (v milionech USD)

Zdroj dat: Villanger, 2007

⁸ údaje z předešlých let nejsou k dispozici

Obr. č. 9: ODA Spojených arabských emirátů v letech 1985–2004 (v % z HDP)

Zdroj dat: Villanger, 2007

6.1.3.1. Abu Dhabský rozvojový fond

ADFD - Abu Dhabi Fund for Development

Abu Dhabský rozvojový fond⁹ byl založen v roce 1971 a nazýval se původně Abu Dhabský fond pro arabský rozvoj. V polovině 70. let bylo jeho jméno změněno. V porovnání s dalšími islámskými rozvojovými agenturami byl objem jeho rozvojové pomoci do konce roku 2006 spíše nižší (Villanger, 2007).

Nejvyšším orgánem fondu je Správní rada a pětičlenný Výkonný výbor. Předsedou Správní rady je šejk Mansour Bin Zayed Al Nahyan a jeho zástupcem je šejk Abdullah Bin Zayed Al Nahyan (oba jsou synové předchozího prezidenta Spojených arabských emirátů – šejka Zayed bin Sultan Al Nahyana a bratři nynějšího prezidenta – šejka Khalifa bin Zayed Al Nahyana). Hlavou Výkonného výboru je šejk Abdullah Bin Zayed Al Nahyan (ADFD, 2008).

Hlavní aktivitou fondu je zajišťovat ekonomickou spolupráci ve formě půjček, grantů a příspěvků na různé projekty (ADFD, 2008).

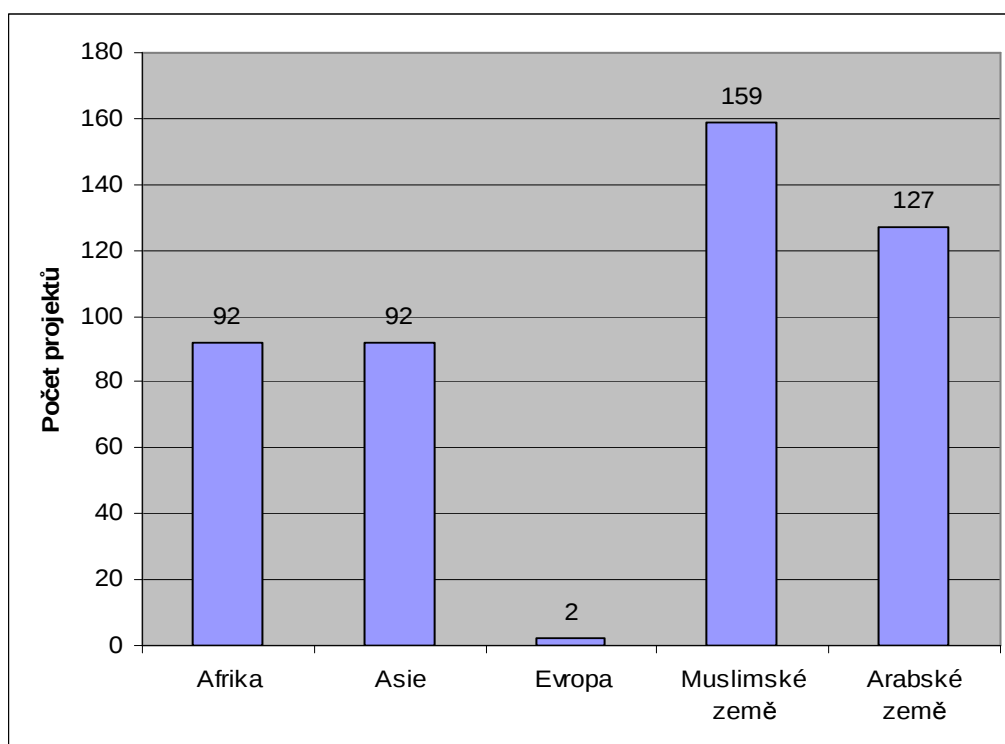
⁹ Abu Dhabi je největší emirát ze Spojených arabských emirátů a také hlavní město Spojených arabských emirátů.

Od svého založení do roku 2006 financoval fond 92 projektů v 28 zemích v Africe, 92 projektů ve 22 zemích v Asii a dva projekty v Evropě (viz tabulka č. 3 a obr. č. 10). Z toho projektů v muslimských zemích bylo 159 z celkových 186 projektů financovaných Abu Dhabským rozvojovým fondem. Projektů v arabských zemích bylo 127 z celkových 186.

Tabulka č. 3: Geografická distribuce rozvojové pomoci Abu Dhabského rozvojového fondu od jeho založení do roku 2006

oblasti	počet zemí	počet projektů
Afrika	28	92
Asie	22	92
Evropa	1	2
celkem	51	186
Muslimské země	34	159
Arabské země	17	127

Zdroj dat: ADFD, 2008

Obr. č. 10: Geografická distribuce rozvojové pomoci Abu Dhabského rozvojového fondu od jeho založení do roku 2006

Zdroj dat: ADFD, 2008

6.2. Multilaterální dárce

6.2.1. Asijská rozvojová banka

ADB – Asian Development Bank

Asijskou rozvojovou banku založily asijské, severoamerické a některé evropské státy v roce 1966 na doporučení Hospodářské komise OSN pro Asii. Jejím oficiálním posláním je podporovat ekonomický růst a spolupráci v Asii s důrazem na méně rozvinuté země. Sídlem banky je filipínská Manila. Banka také vytváří důležité statistiky o ekonomice regionu a jednotlivých zemích. Jako nástroj pro shromažďování prostředků vytvořila banka v roce 1973 Asijský rozvojový fond, z něhož plyne pomoc především chudším asijským zemím (Exnerová et al., 2005).

V letech 2005–2008 je aktivní devátý Asijský rozvojový fond. Dárcovské členské země schválily kapitál 7 miliard USD. V předchozím období (2001–2004) byl kapitál fondu 5,65 miliard USD.

ADB má 67 členů, z toho 48 je regionálních (Asie a Pacifik) a zbývajících 19 je z jiných částí světa (viz Příloha č. 9) (ADB, 2008).

Z islámských členů ADB přispívá do fondu nejvíc Indonésie, Malajsie a Pákistán. Bohaté arabské státy mezi členy ADB nepatří.

Nejvyšší rozhodovací orgán v ADB je Výbor guvernérů, do kterého každá členská země nominuje jako svého představitele jednoho guvernéra a jednoho náhradního guvernéra. Výbor guvernérů se schází jednou ročně na Výroční schůzi pořádané v jedné z členských zemí (ADB, 2008).

Dalším orgánem ADB je dvanáctičlenný Výbor ředitelů, jehož členové vykonávají práci guvernérů na plný úvazek v Manile. Osm z dvanácti ředitelů je voleno členskými zeměmi v Asii a Pacifiku a další čtyři jsou voleni neregionálními členy (ADB, 2008).

Prezident ADB je volen Výborem guvernérů na pětileté období a může být zvolen znovu. Prezident je hlavou řídicího týmu zahrnujícího čtyři viceprezidenty a generálního ředitele, který dohlíží na práci operačních, administrativních a znalostních oddělení ADB. Od roku 2004 je prezidentem ADB Haruhiko Kuroda z Japonska (ADB, 2008).

Asijská rozvojová banka přispívá k vybudování infrastruktury a zlepšení základních služeb jako je vzdělávání a zdravotní péče. Poskytuje nízkoúrokové půjčky, granty a investice do soukromého sektoru (ADB, 2008).

Většina půjček je věnována do veřejného sektoru a do vlád jednotlivých zemí. Banka ale zajišťuje také přímou pomoc v soukromých podnicích rozvojových zemí. Poskytuje jim totiž investice a půjčky (ADB, 2008).

Mnoho projektů je zaměřeno přímo na zlepšení životů chudých. Více než polovina pomoci je použita na budování infrastruktury – silnice, letiště, elektrárny a vodní a kanalizační systémy. Tím se buduje základ pro ekonomický růst a pro zpřístupnění základních služeb chudým (ADB, 2008).

ADB se věnuje také humanitární pomoci. V posledních letech například pomáhala v asijských oblastech zdevastovaných tsunami v roce 2004, po zemětřesení v Indonésii a Pákistánu v roce 2005 a při zdravotních hrozbách jako je SARS a ptačí chřipka (ADB, 2008).

Vzhledem k tomu, že do Asijské rozvojové banky přispívají především neregionální členské země, není tato organizace rozebírána v dalších kapitolách jako islámský donor.

6.2.2. Islámská rozvojová banka

IDB – Islamic Development Bank

Islámská rozvojová banka strukturálně kombinuje postavení rozvojové finanční instituce západního typu a islámské tradice v souladu s islámským právem šaría. Byla založena v roce 1974 a sídlí v saúdskoarabské Džiddě (Exnerová et al., 2005).

V roce 2000 byl založen v rámci Islámské rozvojové banky Fond pro boj s chudobou v členských zemích. Jeho existence má být vyjádřením solidarity v boji s chudobou. Má pomoci vymýtit negramotnost, choroby a epidemie v zemích Organizace islámské konference, zejména v Africe (IDB, 2007).

Stejně jako skupina Světové banky i Islámská banka je skupinou více rozvojových finančních institucí s rozdílnými administrativními a operačními pravidly. Tato instituce se také někdy nazývá skupina Islámské banky. Její hlavní složky jsou Unijní investiční fond (UIF – Unit Investment Fund), Infrastrukturní fond (Infrastructure Fund), Islámská korporace pro pojištění investic a exportních kreditů (ICIEC - Islamic Corporation for Insurance of Investment and Export Credit) a Islámská korporace pro rozvoj soukromého sektoru (ICD – Islamic Corporation for the Development of Private Sector). Islámská rozvojová banka má také oddělení pro financování obchodu, jehož úkolem je propagovat obchod mezi členskými zeměmi Islámské rozvojové banky (Neumayer, 2004).

Banka začínala v prvním roce svého působení (tedy v roce 1975) s kapitálem 185 milionů USD. V roce 2007 byl kapitál banky mnohonásobně vyšší, dosahoval výše 2,78 miliard USD (IDB, 2007).

Islámskou rozvojovou banku zakládalo 25 muslimských států. Nyní má 56 členů (všechny členské země Organizace islámské konference kromě Guyany) a jejími nejsilnějšími akcionáři jsou ropné státy Perského zálivu. Podmínkou členství je členství v Organizaci

islámské konference, dále placení příspěvku do kapitálu banky a přijmutí takových opatření, která určí Výbor guvernérů (IDB, 2007).

Nejvyšším rozhodovacím orgánem Islámské rozvojové banky je Výbor guvernérů, ve kterém má každá členská země svého zástupce. Výbor guvernérů může přenášet pravomoci na Výbor výkonných ředitelů. Nicméně pouze Výbor guvernérů může jednat o problémech souvisejících se členstvím, zvyšovat či snižovat kapitál banky, schvalovat dohody s mezinárodními a regionálními organizacemi, volit výkonné ředitele a rozhodovat o jejich platu (IDB, 2007).

Výbor výkonných ředitelů má čtrnáct členů, z toho sedm je jmenovaných a sedm volených. Výkonní ředitelé jsou v úřadě na tříleté období a můžou být znovuzvoleni (IDB, 2007).

Prezidentem Islámské rozvojové banky je již od roku 1975 Ahmad Mohamed Ali Al-Madani. Vykonává tedy tento úřad více než třicet let. Do této funkce ho vybrali členové Organizace islámské konference, když banku zakládali (IDB, 2007).

Banka financuje ve svých členských zemích infrastrukturální a zemědělské projekty, jako jsou např. stavba silnic, přehrad, škol a nemocnic, a také projekty přispívající k venkovskému rozvoji (IDB, 2007).

Svoji pomoc uskutečňuje prostřednictvím přímých kapitálových vstupů nebo půjček a mimo islámský svět prakticky nepůsobí. Půjčky, které poskytuje, jsou v souladu s šariíou a jsou bezúročné (IDB, 2007).

6.2.3. Africká rozvojová banka

AFDB – African Development Bank

Africká rozvojová banka byla založena v roce 1964. Původně sídlila v Abidjanu v Côte d'Ivoire, ale v únoru 2003 se kvůli konfliktu v této zemi přesunula do Tunisu (Exnerová et al., 2005).

V roce 1972 byl vytvořen Africký rozvojový fond (ADF - African Development Fund) pro pomoc nejchudším členským státům. Kontrolu nad fondem mají neafričtí akcionáři banky (Exnerová et al., 2005).

V roce 2006 Africká rozvojová banka schválila rozpočet 3,315 miliard USD – to zahrnuje 2,957 miliard USD na finanční operace a 0,358 miliard USD na oddlužení a půjčky (AFDB, 2008).

Mezi členské země banky patří 52 afrických zemí a 24 neregionálních členů. Mezi neregionální členy patří i Kuvajt a Saúdská Arábie (viz Příloha č. 10).

Nejvyšším rozhodovacím orgánem banky je Výbor guvernérů. Je složen z ministrů a vysoce postavených úředníků ekonomických a finančních institucí členských zemí. Každá členská země je v tomto výboru reprezentována guvernérem a zástupcem guvernéra. Výbor guvernérů se schází každý rok. O všech důležitých záležitostech týkajících se Africké rozvojové banky rozhoduje Výbor guvernérů. Mezi tyto záležitosti patří přijímání nových členů, navýšení kapitálu, dodatky k článkům smlouvy a volba Výboru ředitelů a prezidenta (AFDB, 2008).

Výbor ředitelů má osmnáct členů, z toho dvanáct je zvolených guvernéry regionálních členských zemí a zbývajících šest guvernéry neregionálních členských zemí. Ředitelé jsou voleni na tříleté období (AFDB, 2008).

Od roku 2005 je prezidentem Africké rozvojové banky Donald Kaberuka (Rwanda). Je v pořadí sedmým prezidentem banky (AFDB, 2008).

Posláním banky je urychlení ekonomického rozvoje a integrace afrických zemí do světové ekonomiky pomocí rozvojových projektů. Soustřeďuje se především na projekty sociální (zdravotnictví a školství) a infrastrukturální. Jejím úkolem je také často technická pomoc nebo pomoc při plánování a přípravě projektů. Velký důraz klade na účast v projektech, které mají Afričanům zaručit lepší přístup k pitné vodě. Je také klíčovým účastníkem rozvojového programu pro Afriku NEPAD (New Partnership for African Development) (Exnerová et al., 2005).

Stejně jako do Asijské rozvojové banky i do Africké rozvojové banky přispívají především neregionální členové, proto není tato instituce analyzována v dalších kapitolách jako muslimský donor.

6.2.4. Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj

AFESD - The Arab Fund for Economic and Social Development

Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj (Arabský fond) je autonomní regionální rozvojová organizace, která byla založena Ekonomickou a sociální radou Ligy arabských států 16. května 1968. První schůze Správní rady se konala v roce 1972 a fond zahájil činnost v roce 1974. Sídlo organizace je v Kuvajtu (AFESD, 2008).

Fond začínal v roce 1974 s kapitálem v hodnotě 126 milionů USD. V roce 2006 byl kapitál fondu mnohonásobně vyšší, dosahoval výše 2,3 miliardy USD (AFESD, 2008).

Členové Arabského fondu jsou všechny země, které jsou zároveň členy Ligy arabských států.

Nejvyšším správním orgánem fondu je Výbor guvernérů. Rozhoduje o všech záležitostech týkajících se fondu (AFESD, 2008).

Výbor ředitelů se skládá z osmi ředitelů a osmi zástupců ředitelů volených výborem guvernérů na dvouleté období. Výbor ředitelů řeší úkoly, jimiž je pověřen Výborem guvernérů (AFESD, 2008).

Generální ředitel (předseda Výboru ředitelů) je volen Výborem guvernérů na pětileté období a je zodpovědný za provádění operací Výboru ředitelů (AFESD, 2008).

Arabský fond podporuje ekonomický a sociální rozvoj arabských zemí. Financuje rozvojové projekty, podporuje investice soukromých i veřejných fondů v arabských projektech a zajišťuje technickou pomoc (AFESD, 2008).

Arabský fond plní v islámském světě velmi důležitou funkci. Stará se o spolupráci mezi islámskými bilaterálními i multilaterálními dárci v rámci Koordinační skupiny (více v kapitole 9) (AFESD, 2008).

6.2.5. Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj

OFID - The OPEC Fund for International Development

Na prvním summitu hlav států OPEC v Alžírsku v roce 1975 navrhli ministři financí členských zemí vytvoření nové multilaterální organizace pro pomoc rozvojovým zemím. Původně se fond nazýval „Speciální fond OPEC“. Později byl přejmenován na Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj. Tato organizace byla jedna z prvních bilaterálních a multilaterálních rozvojových institucí vytvořených mezi arabskými zeměmi a zeměmi OPEC. V roce 1980 se plně kvalifikoval jako stálá mezinárodní rozvojová agentura. Sídlo má stejně jako OPEC ve Vídni (OFID, 2008).

Prakticky začal fond fungovat v srpnu 1976 s počátečním vkladem 800 milionů USD. Jeho zdroje se během roku téměř zdvojnásobily. Na konci roku 1977 poskytoval 71 půjček do 58 rozvojových zemí. Na konci roku 2006 dosahoval kapitál fondu 3,4 miliard USD (OFID, 2008).

OFID má 12 členských zemí (Alžírsko, Gabon, Indonésie, Irák, Írán, Katar, Kuvajt, Libye, Nigérie, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty a Venezuela).

Nejvyšším správním orgánem je Ministerská rada, v níž zasedají zástupci všech dvanácti členských zemí.

Pod Ministerskou radu spadá Řídící výbor a generální ředitel. Generálním ředitelem je od roku 2003 Suleiman Jasir Al-Herbish (Saúdská Arábie) (OFID, 2008).

OFID podporuje společenský a ekonomický rozvoj v rozvojových zemích. Pomáhá především nejméně rozvinutým zemím. V roce 2007 financoval projekty ve 121 nejchudších zemích světa (OFID, 2008).

Fond spolupracuje také s jinými rozvojovými institucemi. Odvádí dary od svých členských zemí do Mezinárodního měnového fondu a Mezinárodního fondu pro zemědělský rozvoj.

6.2.6. Arabský měnový fond

AMF - The Arab Monetary Fund

Arabský měnový fond je regionální arabská organizace, založená v roce 1976. Svou činnost zahájila v roce 1977. Sídlo fondu je v Abu Dhabi ve Spojených arabských emirátech (AMF, 2008).

V roce 2006 byl kapitál fondu 2,78 miliard USD (AMF, 2008).

Má 22 členských zemí (Alžírsko, Bahrajn, Džibutsko, Egypt, Irák, Jemen, Jordánsko, Katar, Komory, Kuvajt, Libanon, Libye, Maroko, Mauritánie, Omán, Palestina, Saúdská Arábie, Somálsko, Spojené arabské emiráty, Súdán, Sýrie, Tunisko) (AMF, 2008).

Strukturu Arabského měnového fondu tvoří Výbor guvernérů, Výbor výkonných ředitelů a generální ředitel.

Ve Výboru guvernérů zasedá z každé členské země jeden guvernér a jeden zástupce guvernéra.

Výboru výkonných ředitelů má osm členů a předsedá mu generální ředitel. Členy volí Výbor guvernérů na tříleté období.

Fond poskytuje půjčky a technickou pomoc arabským zemím. Také spolupracuje se Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem a publikuje Arabské ekonomické zprávy o stavu ekonomiky v členských zemích.

6.2.7. Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe

BADEA - La Banque Arabe pour le Développement Economique en Afrique

Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe (Arabská banka) je finanční instituce založená v roce 1974 vládami členských zemí Ligy arabských států. Svou činnost zahájila v roce 1975 (Neumayer, 2004).

Jedná se o nezávislou mezinárodní instituci, která se řídí ustanoveními ze Zakládající smlouvy a principy mezinárodního práva. Sídlí v súdánském Chartúmu (BADEA, 2008).

V roce 2005 byl kapitál banky 2,2 miliardy USD (BADEA, 2008).

Mezi členské země Arabské banky patří 18 zemí Ligy arabských států (všechny kromě Džibutska, Jemenu, Komor a Somálska).

Nejvyšším správním orgánem Arabské banky je Výbor guvernérů, v němž jsou zastoupeny všechny členské země jedním guvernérem (většinou ministr zahraničí dané země) a jedním zástupcem guvernéra.

Dalším významným orgánem Arabské banky je Výbor ředitelů, který má jedenáct členů a stará se především o management banky.

Výbor guvernérů jmenuje generálního ředitele, který je zákonným zástupcem Arabské banky. Od roku 2006 je ve funkci generálního ředitele Ustaz Abdel Aziz Khelef (Alžírsko) (BADEA, 2008).

Banka byla vytvořena za účelem posílení ekonomické, finanční a technické spolupráce mezi arabskými a africkými zeměmi. S tímto cílem tedy pomáhá financovat projekty podporující ekonomický rozvoj v nearabských afrických zemích (BADEA, 2008).

6.3. Islámský nevládní a neziskový sektor

6.3.1. Islámská podpora

IR – Islamic Relief

IR je mezinárodní humanitární a rozvojová organizace, jejímž cílem je omezovat utrpení nejchudších obyvatel světa. Je to nezávislá nevládní organizace založená ve Velké Británii v roce 1984 (IR, 2008).

IR reaguje na katastrofy a krize, ale také propaguje udržitelný ekonomický a společenský rozvoj. Pracuje s místními komunitami, bez ohledu na rasu, náboženství nebo pohlaví (IR, 2008).

V roce 2008 pomáhá IR především v Afghánistánu, Albánii, Bangladéši, Bosně, Čechensku, Číně, Egyptě, Kosovu, Indonésii, Mali, Pákistánu, Palestině a Súdánu. Další projekty realizuje také v Etiopii, Jemenu, Jordánsku, Indii, Iráku, Keni a Somálsku (IR, 2008).

6.3.2. Katarská charita

QC – Qatar Charity

Katarská charita je nevládní organizace, která byla založena v roce 1980. Misí této organizace je podpořit schopnosti nejchudších vrstev natolik, aby dosáhly lidské důstojnosti a společenské spravedlnosti (QC, 2008).

QC podporuje především místní aktivity v Kataru, ale pomáhá také ve čtyřiceti zemích Afriky, Asie a Evropy. Spolupracuje s dalšími nevládními organizacemi, které se zabývají rozvojem (QC, 2008).

6.3.3. Nadace pro lidská práva a svobody a humanitární pomoc

IHH - İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı

IHH je turecká nezisková organizace založená v roce 1995. Snaží se především omezovat lidská utrpení v oblastech konfliktů a přírodních katastrof všude na světě. Mezi hlavní oblasti působnosti IHH patří aktivity týkající se lidských práv a svobod, krizových situací, zdraví, vzdělání, společenského rozvoje aj. (IHH, 2008)

Podporuje základní lidská práva a svobody, jako je svoboda myšlení a náboženství, právo na vyjádření svého názoru, na sdružování, na politickou účast a na společenskou bezpečnost (IHH, 2008).

6.3.4. Mezinárodní islámská charitativní organizace

IICO - International Islamic Charitable Organization

IICO je nezávislá nevládní organizace, která byla založena v Kuvajtu v roce 1986. Poskytuje rozvojovou a humanitární pomoc všude na světě, především však v muslimských zemích, kde přetrvává chudoba, negramotnost, nezaměstnanost, nemoci, hladomory aj. Jejím hlavním cílem je odstranit utrpení lidí a zlepšit jejich životní podmínky (IICO, 2008).

IICO usiluje o rozvoj ve sféře společenské, ekonomické, ve vzdělání, zdraví a kultuře. Také poskytuje humanitární pomoc v případech války, přírodních katastrof, hladomorů apod. (IICO, 2008).

6.3.5. Muslimská pomoc

MA - Muslim Aid

MA byla založena v roce 1985 v Londýně za účelem pomáhat lidem v oblastech, kde dochází ke konfliktům a katastrofám. Je to nevládní nezisková organizace (MA, 2008).

Jejím cílem je zmírňovat utrpení obětí chudoby, válek a přírodních katastrof. Pomáhá v 60 zemích Afriky, Asie, Evropy i Karibiku (MA, 2008).

6.3.6. Evropská muslimská unie

EMU – European Muslim Union

EMU je nezisková nevládní organizace registrovaná v Evropské unii a s rozsahem činnosti v celé Evropě. Byla založena v roce 2005 v Istanbulu (EMU, 2008).

Je zastřešující organizací pro různé další organizace muslimské komunity v Evropě. Propaguje a usnadňuje dialog mezi muslimy v Evropě ve státech, kde žijí v menšině. Má svá sídla v evropských městech, jako je Granada, Sarajevo, Istanbul atd. (EMU, 2008)

Cílem EMU je především propagovat správné porozumění islámu v Evropě, vzdělávat muslimy v tradičním islámu, poskytovat materiální, sociální a duchovní podporu muslimům v Evropě (EMU, 2008).

7. Příjemci muslimské pomoci

Od počátků islámské rozvojové spolupráce se rozvojová pomoc dostávala hlavně do ostatních muslimských zemí. Tento model pokračuje dodnes. Z celkových financí pro rozvoj od osmi hlavních islámských dárců (tj. Islámská banka, Abu Dhabský rozvojový fond, Fond OPEC, Saúdský fond, Arabský fond, Kuvajtský fond, Arabská banka a Arabský měnový fond) šlo doposud 86 % do muslimských zemí (Arab Aid, 2008).

Kuvajtský fond věnuje svou pomoc primárně do islámských rozvojových zemí. Během let 1973–1987 šlo podle Villangera (2007) 54 % pomoci z Kuvajtského fondu do islámských zemí, zatímco aktuální data dostupná na webových stránkách Kuvajtského fondu ukazují, že Kuvajtský fond daruje do aktivních projektů v islámských zemích v roce 2007 cca 85 % pomoci (KFAED, 2007). Saúdský fond sice nerozlišuje mezi islámskými a neislámskými nebo arabskými a nearabskými příjemci, ale podle Villangera (2007) bylo skoro 49 % z celkového množství půjček od roku 1975 do roku 2005 na podporu členů Ligy arabských států. Abu Dhabský rozvojový fond podporuje arabské státy 85% podílem pomoci (ADFD, 2008).

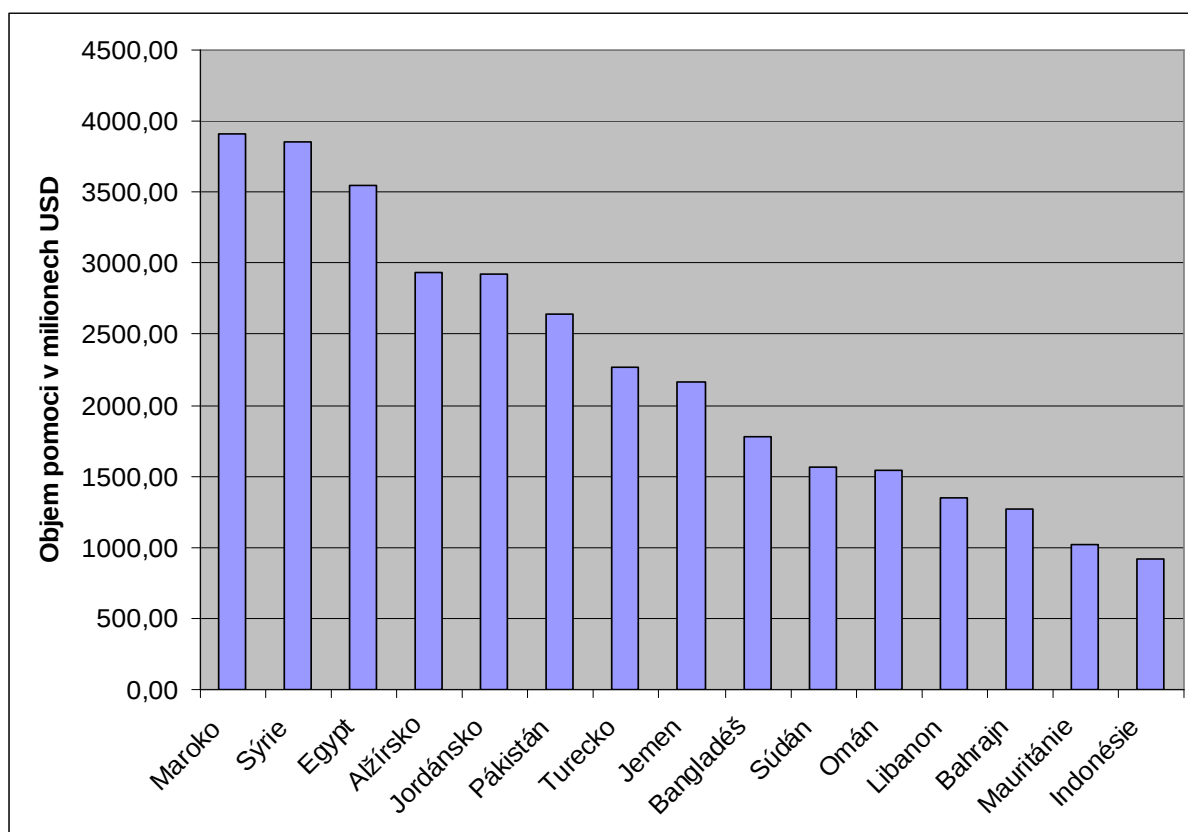
V islámských multilaterálních organizacích je situace jiná, kromě Islámské banky, která dává 49 % pomoci islámským zemím. Arabský fond dává pomoc jen arabským zemím, naproti tomu Arabská banka financuje projekty pouze v afrických zemích, které jsou členskými zeměmi Africké unie a nejsou členy Ligy arabských národů. Fond OPEC upřednostňuje subsaharskou Afriku a nearabské asijské země a rozdává jen 17 % pomoci do arabských zemí (Villanger, 2007).

Egypt je třetím největším příjemcem islámské pomoci¹⁰ a dokonce získal svou multilaterální rozvojovou agenturu (Organizace Perského zálivu pro rozvoj Egypta) založenou jen pro účel rozvoje této jediné země.

Mezi pět nejvýznamnějších příjemců islámské pomoci patří dále také Maroko, Sýrie, Alžírsko a Jordánsko. Další v pořadí jsou Pákistán, Turecko, Jemen, Bangladéš, Súdán, Omán aj. (viz obr. č. 11).

Důvodem, proč je Súdán až desátým v pořadí je přerušení islámské pomoci během války. V roce 1976 navrhl Arabský fond (tehdejší největší islámský dárce v Súdánu) program pro rozvoj Súdánu. V druhé polovině 70. let byl největším dárce v této oblasti Saúdský fond. Poté, co byla v roce 2005 v Chartúmu podepsaná mírová smlouva, byla zahájena spousta nových projektů (Villanger, 2007).

¹⁰ Dárci jsou zde SFD, KFAED, ADFD, IDB, BADEA, AFESD, OFID.

Obr. č. 11: Nejvýznamnější příjemci muslimské pomoci v letech 1962–2000

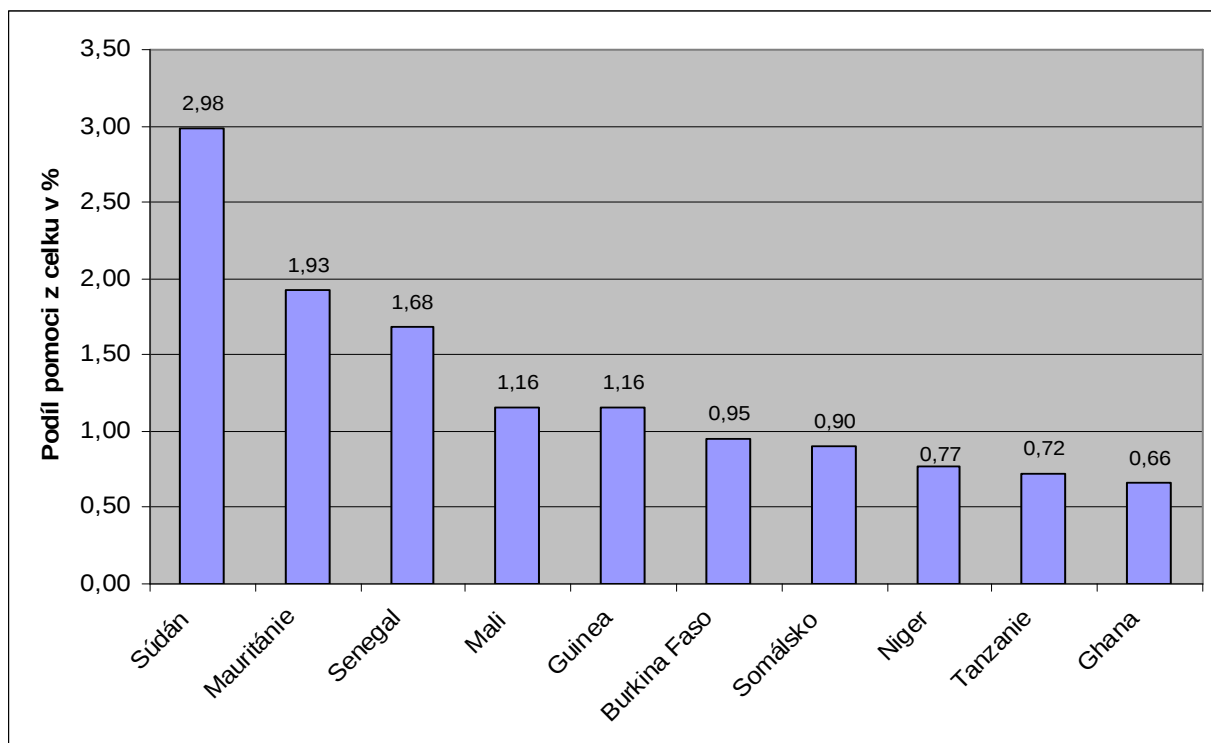
Zdroj dat: Arab Aid, 2008

Palestina je pro muslimské donory také velmi důležitým příjemcem. Arabský fond zahájil program na podporu Palestinců a zmírnění dopadů okupace na zdejší životní podmínky. Tento program zahrnuje podporu palestinských univerzit, vzdělávacích institucí, charitativních organizací a institucí, které poskytují zdravotní péči, vzdělávání, sociální služby, také stavbu nových domů pro ty, kteří ztratili svoje domovy aj. Dárci pro Palestinu jsou kromě Arabského fondu také Islámská banka a Fond OPEC (Villanger, 2007).

Pouze 22 % z celkové islámské pomoci jde do subsaharské Afriky. První pětice příjemců islámské pomoci (Maroko, Sýrie, Egypt, Alžírsko a Jordánsko) je arabská a přijímá 32,7 % pomoci. Přitom žádná z těchto zemí nepatří mezi nejchudší nebo nejméně rozvinuté země (Arab Aid, 2008).

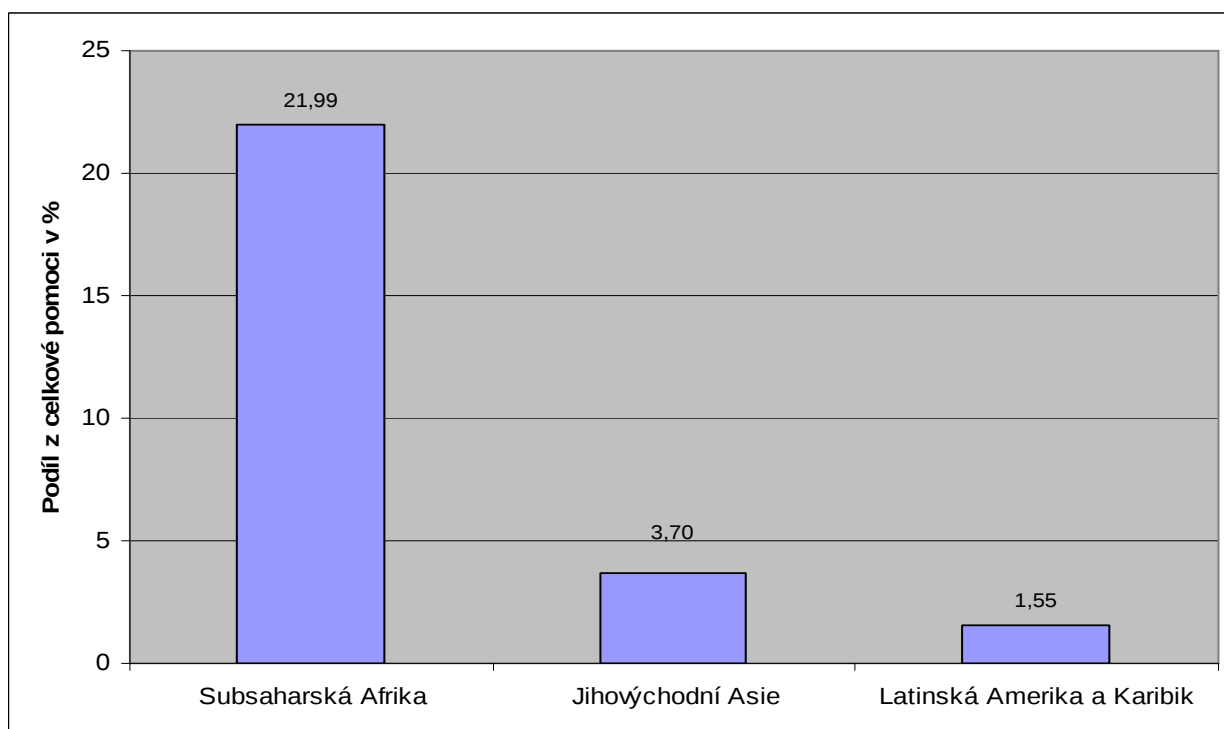
Subsaharské země přijímají muslimskou pomoc jen v relativně malých obnosech. Z celé subsaharské Afriky se jediný Súdán řadí mezi 15 nejvýznamnějších příjemců muslimské pomoci. Pouze pět subsaharských zemí dostává více než 1 % z celkové islámské

pomoci. Jsou to již zmiňovaný Súdán a dále Mauritánie, Senegal, Mali a Guinea (viz obr. č. 12).

Obr. č. 12: Příjemci muslimské pomoci v Subsaharské Africe

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

Obr. č. 13: Distribuce muslimské pomoci do rozvojových regionů světa

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

I když dostávají země subsaharské Afriky docela malý podíl muslimské pomoci, stále je to více, než kolik od muslimských dárců získají ostatní rozvojové regiony světa (viz obr. č. 13). Jihovýchodní Asie dostává pouze 3,70 % z celkové muslimské pomoci a Latinská Amerika a Karibik pouze 1,55 %.

Když to shrneme, zjistíme, že pokud je země chudá, arabská, muslimská nebo leží v subsaharské Africe, má pravděpodobnost, že dostane větší množství muslimské pomoci. To stejné platí pro země, které neudržují diplomatické vztahy s Izraelem (Neumayer, 2004).

7.1. Závislost přijímajících zemí na pomoci

Velká množství muslimské pomoci dostávají, jak už bylo zmíněno výše, především arabské země a hlavně ty, které mají společnou hranici s Izraelem. Mohlo by se zdát, že jejich závislost na pomoci měřená podle podílu přijímané pomoci z HDP je mnohem větší než závislost příjemců západní pomoci. Je samozřejmě pravda, že některé muslimské státy odvozují podstatnou část svého HDP z muslimské pomoci. Jordánsko a Sýrie například dostávaly v 90. letech pomoc ve výši přibližně 4 % ze svého HDP za rok. Oficiální data však nebývají kompletní, závislost na pomoci je tedy ve skutečnosti ještě mnohem větší (Neumayer, 2004).

Nicméně, závislost na ODA je obvyklá i u příjemců „nemuslimské“ pomoci.. V roce 1999 bylo 25 % HDP Guiney-Bissau tvořeno oficiální rozvojovou pomocí. Honduras dostal ve stejném roce 15,5 % z HDP ve formě ODA a Nikaragua 34 % (Neumayer, 2004).

Někteří arabští příjemci ODA jsou velmi závislí na svých mnohem bohatších sousedech. Dostávají pomoc také formou levného ropného dovozu a remitencí¹¹ (Neumayer, 2004).

¹¹ Remitence jsou peníze, které posílají emigranti domů svým rodinám. V některých zemích tvoří remittance významný příjem. Vyvažují tzv. odliv mozků.

8. Typy islámské pomoci a její nástroje

8.1. Bilaterální a multilaterální pomoc

8.1.1. Bilaterální pomoc

Zvláštní charakteristikou islámské pomoci je vysoký podíl bilaterální pomoci. Podíl bilaterální pomoci byl v letech 1973–1981 víc než 90 %, vyjma období kdy byla vytvořena instituce Organizace Perského zálivu pro rozvoj Egypta (1976–1978). Multilaterální závazky v období ekonomické krize na počátku 80. let vedly ke snížení podílu bilaterální pomoci na 84 %. Bilaterální podíl zůstal ale i přesto vysoký a v období 1995–2004 dosahoval 86 % (Villanger, 2007).

8.1.2. Multilaterální pomoc

Jak již bylo řečeno, podíl islámské pomoci jdoucí do multilaterálních institucí je nízký, dosahuje okolo 14 %. Hlavní prospěch z islámské multilaterální pomoci mají regionální instituce pro pomoc, které dostávaly v letech 1973–1987 zhruba 65 % z celkové multilaterální islámské pomoci (Villanger, 2007).

Hlavní islámské multilaterální instituce jsou Asijská rozvojová banka, Islámská rozvojová banka, Africká rozvojová banka, Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj, Arabský měnový fond a Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe. Jejich činnost je popsána v kapitole 6.

Mezi další multilaterální instituce přijímající islámskou pomoc patří skupina Světové banky, Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA - International Development Association), Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (IFAD - International Food and Agricultural Development) a Mezinárodní měnový fond (IMF – International Monetary Fund).

8.2. Granty versus půjčky

V dřívějších letech, zvláště před 90. lety, byla velká část islámské zahraniční pomoci poskytována ve formě přímých grantů. To bylo v kontrastu s většinou západní pomoci, která byla dávana většinou formou půjček (zvláště Světová banka a Mezinárodní měnový fond), technické pomoci atd. Velký rozdíl mezi politikami a přístupy k rozvoji u muslimských a západních donorů byl zvláště v 70. a 80. letech (Villanger, 2007).

Nicméně v roce 2007 už skoro všechna islámská pomoc, o níž jsou informace přístupné veřejnosti, byla ve formě půjček. Saúdský a Kuvajtský fond poskytují všechnu

pomoc formou půjček. Abu Dhabský rozvojový fond dává část pomoci formou půjček a část formou grantů.

Multilaterální islámské instituce většinu pomoci dávají formou půjček. Jen malý podíl z pomoci tvoří technická pomoc či granty.

Zkoumáním přístupnosti islámských půjček zjistíme, že některé půjčky jsou více a některé méně zvýhodněné. Arabský fond prikazuje vyšší úrokové míry pro rozvinutější země, tímto přístupem se přibližuje západním věřitelům a především Světové bance. Například Egypt platí úrok 4,5 %, zatímco země jako Súdán, Maroko a Libye platí 3 %. Abu Dhabský rozvojový fond dává půjčky s úrokovými mírami od 6 % (Villanger, 2007).

Kritika muslimské pomoci říká, že muslimské země dostávají pomoc od muslimských dárců ve formě grantů, zatímco většina ostatních zemí, včetně těch nejméně rozvinutých, získává pomoc ve formě půjček, které někdy nebývají příliš zvýhodněné. Naopak západní dárci poskytují většinu pomoci ve formě grantů a to zvláště do nejméně rozvinutých zemí (Neumayer, 2004).

9. Hlavní rysy islámské pomoci

Islámská pomoc je odlišná od pomoci západních zemí ve dvou základních věcech, kterými jsou propagace islámu a budování muslimské solidarity.

Shrnutím předchozích kapitol zjistíme, že hlavními muslimskými dárci jsou Kuvajt, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty. Většina islámské pomoci je bilaterální (cca 85 %), většina pomoci je ve formě půjček a to hlavně do muslimských zemí.

Pomoc je velmi štedrá, ale také velmi nestálá. Tyto tři dárce totiž spojuje jejich závislost na exportu ropy. Objem rozvojové pomoci tedy také závisí na nestálých příjmech z exportu ropy a zemního plynu.

Villanger (2007) tvrdí, že muslimští dárce mají dlouhou historii politického dialogu s příjemci pomoci. To zajišťuje vytváření partnerství se zeměmi přijímajícími pomoc. Příjemci si můžou vybrat takovou cestu rozvoje, jakou sami považují za vhodnou, nejsou omezeny „imperialistickými“ zájmy dárcovských zemí.

Arabské země jsou významnými světovými dárci rozvojové pomoci. Například v letech 1974–1994 tvořila arabská pomoc 13,5 % z celkové světové pomoci (Villanger, 2007). Saúdská Arábie zůstává jedním z největších bilaterálních dárců.

Významným rysem islámské rozvojové pomoci je to, že okolo financování je řada nejasností. Zdroje peněz na islámskou rozvojovou pomoc jsou většinou známy jen vládnoucí rodině nebo vládě. Pro veřejnost zůstávají utajené. To platí zvláště pro Saúdskou Arábii a Kuvajt (Villanger, 2007).

Kromě zmiňovaných třech nejvýznamnějších muslimských dárců poskytují rozvojovou pomoc také Alžírsko, Katar, Libye a Malajsie, ale ve srovnání s uvedenými je tato pomoc zanedbatelná (Neumayer, 2004). Saúdská Arábie, Kuvajt a Spojené arabské emiráty mají také jako jediné své národní rozvojové agentury a spolupracují s řadou multilaterálních rozvojových institucí. Jsou členy OSN, Světové banky, Mezinárodního měnového fondu a Světové obchodní organizace. Saúdská Arábie a Kuvajt jsou také neregionálními členy Africké rozvojové banky.

9.1. Štedrost

Zvláštním rysem islámské zahraniční rozvojové pomoci je její výjimečná štedrost. Muslimští dárce jsou štedří hlavně co se týče podílu z HDP. Po celou historii muslimské zahraniční rozvojové pomoci byl podíl její pomoci z HDP větší než u západních donorů. Jak moc je ale štedrá muslimská pomoc nejde určit zcela přesně a to ze dvou důvodů. Prvním

důvodem je, že celkové množství muslimské pomoci je složité stanovit s jistotou. Druhým důvodem je to, že odhadnout HDP muslimských zemí je složitější než u západních donorů, protože jejich HDP je vysoce závislé na těžbě a následném vývozu ropy a zemního plynu (Neumayer, 2004).

V letech 1973–1978 dosahovala průměrně islámská rozvojová pomoc 4,7 % HDP, zatímco rozvojová pomoc zemí DAC¹² dosahovala v téže době 0,3 % HDP. V následujících letech objem pomoci klesl. V letech 1974–1994 dosahovala rozvojová pomoc islámských zemí průměrně 1,5 % HDP, země DAC měly v téže periodě průměr stále 0,3 % HDP (Villanger, 2007).

V následujících letech se rozdíl zmenšil. Země DAC vydaly v letech 1995–2005 jako ODA 0,25% z HDP, islámské země v letech 1995–2004 vydaly na ODA 0,40 % z HDP (Villanger, 2007).

Ze tří bilaterálních islámských dárců dává nejvíce peněz na ODA Saúdská Arábie, pak Kuvajt a na třetím místě jsou Spojené arabské emiráty (podle podílu z HDP).

Saúdská Arábie sice neoznamuje všechnu svou ODA, z dostupných dat je ale zřejmé, že od roku 1973 je největším světovým dárcem ODA podle podílu z HDP.

Pokud srovnáme sedm hlavních muslimských dárcovských organizací podle objemu darované pomoci v letech 1962–2000, zjistíme, že nejštedřejší je Islámská rozvojová banka (27,9 % z celku). Další v pořadí je Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj (22,7 %) a Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj (21,1 %) (přehledně viz obr. č. 14).

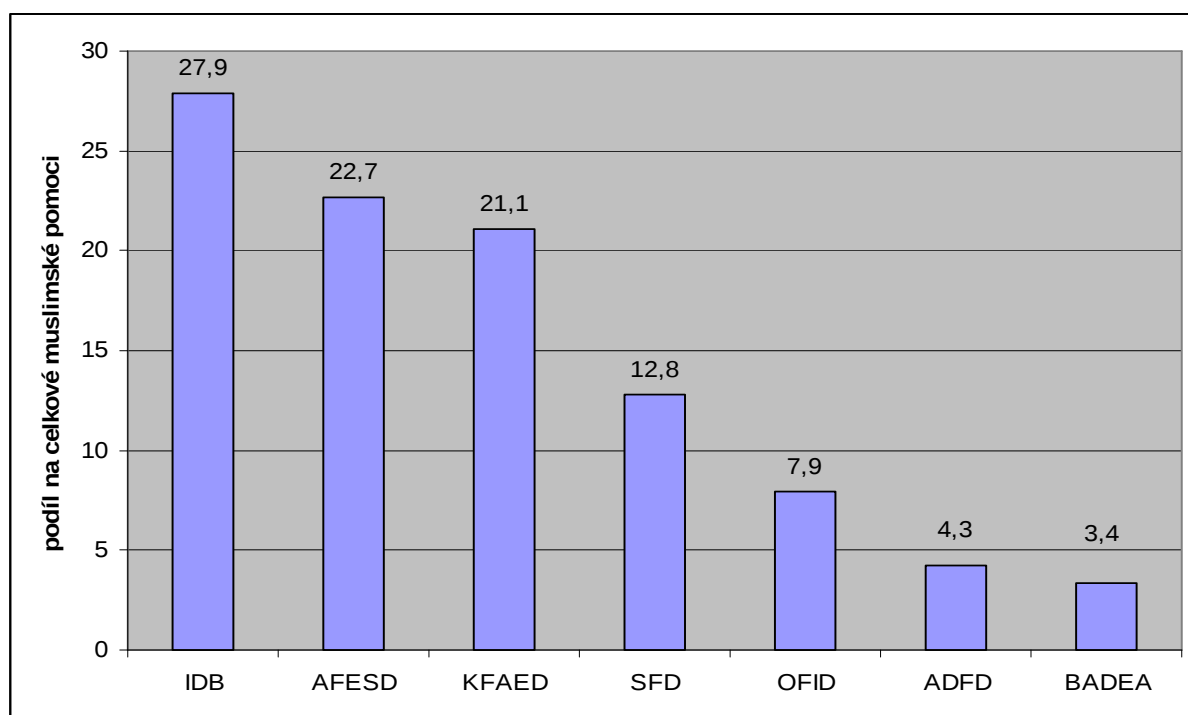
Množství pomoci darované jednotlivými muslimskými organizacemi se odvíjí především od jejich velikosti. Tím je možné zdůvodnit prvenství IDB. Islámská rozvojová banka je bezpochyby největší muslimskou rozvojovou organizací. Sdružuje všechny muslimské státy, tudíž se dá očekávat, že bude na rozvojovou pomoc přispívat nejvíc z muslimských dárců.

Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj zaujímá druhé místo. Opět se jedná o velkou muslimskou organizaci, sdružující tentokrát ne všechny muslimské, ale všechny arabské státy.

Zarážející je třetí a čtvrté pořadí Kuvajtského a Saúdského fondu. Tyto instituce jsou bilaterální a dalo by se tedy čekat, že budou až mezi posledními v řadě. Převyšují však objemem své pomoci Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj a Arabskou banku pro ekonomický rozvoj v Africe. Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe je dokonce až na posledním

¹² Výbor pro rozvojovou pomoc OECD.

místě z těchto sedmi vybraných institucí, tudíž je předstihnuta i třetí bilaterální organizací – Abu Dhabským rozvojovým fondem.

Obr. č. 14: Objem pomoci od jednotlivých muslimských organizací v % (1962–2000)

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

9.2. Nevyváženost pomoci

Dalším rysem islámské rozvojové pomoci je její nestálost, která ztěžuje předvídání trendů. Mnoho přijímajících zemí islámské dárce kvůli této nepředvídatelnosti kritizuje. Tři hlavní islámští aktéři na poli zahraniční rozvojové spolupráce mají velké výkyvy v objemech rozvojové pomoci (viz Příloha č. 11). Nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím výkyvy v pomoci těchto tří států je, jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, produkce ropy a zemního plynu a jejich ceny na světových trzích.

Další vliv na tyto výkyvy mají válečné konflikty. Válka v zálivu byla velmi důležitým mezníkem. V čase války v zálivu se snížily objemy pomoci a zároveň i podíl pomoci z HDP u muslimských donorů. Postupem času je muslimská pomoc čím dál méně štědrá (Neumayer, 2004).

Islámská pomoc byla bezvýznamná v letech 1973–1974 – před prudkým zvýšením výnosů z ropy. Během let 1973–1978 arabské ekonomiky prosperovaly s vysokou ropnou produkcí a vysokými mírami růstu. Byla zahájena řada rozvojových projektů a došlo k velkému pokroku v rozvojové pomoci (Villanger, 2007).

ODA arabských zemí se od roku 1973 do roku 1974 zdvojnásobila a potom každý následující rok klesala. Po druhém ropném šoku v letech 1979–1980 byla světová ekonomika, včetně islámských zemí, zbrzděna. Vysoké ceny ropy vedly spotřebitele k efektivnějšímu využívání energie a světová spotřeba ropy byla drasticky omezena. Tento dramatický pokles poptávky zapříčinil snížení cen ropy, snížení produkce ropy zeměmi OPEC a došlo tedy i k poklesu objemu islámské pomoci. Objem islámské pomoci se v letech 1980–1983 snížil na polovinu a v roce 1985 klesl na třetinu (v poměru k roku 1980). Hlavní důvod obrovského poklesu je snížení objemu pomoci do té doby významných dárců – Iráku, Libye, Kataru a Spojených arabských emirátů. Ještě v roce 1980 přispívali na rozvojovou pomoc významnými obnosy, ale do roku 1985 se množství jejich pomoci snížilo na zanedbatelné částky. Kromě toho irácká pomoc dále klesla po roce 1983 kvůli válce s Íránem (Villanger, 2007).

V letech 1990–1991 byly ceny ropy vysoké, proto je i objem rozvojové pomoci v těchto letech vysoký. Velkou roli hraje také invaze Iráku do Kuvajtu v roce 1990. Hlavní důvod vydání takového množství peněz na zahraniční pomoc v letech 1990–1991 byla podpora vyhnání Iráčanů z Kuvajtu (Villanger, 2007).

Pokles cen ropy v letech 1992–1993, potřeba rekonstrukce Kuvajtu a napjatá ekonomická situace v Saúdské Arábii po podpoře spojenců ve válce proti Iráku – to všechno přispělo k poklesu v objemu rozvojové pomoci v 90. letech ve srovnání s pětiletou periodou před invazí do Kuvajtu (Villanger, 2007).

Výkyvy cen ropy, politické záležitosti a záležitosti bezpečnosti jsou hlavní faktory ovlivňující nestabilitu arabské pomoci.

9.3. Muslimská solidarita

Muslimská pomoc se zaměřuje už od svých počátků v 70. letech především na sousední země a „spoluvěrce“, proto se začal používat termín „solidarita jihu s jihem“.

Muslimští dárci se ale brání tím, že nejsou jediní, kteří se soustředí se svou pomocí na země, se kterými mají velmi úzké vztahy. Talal bin Abdul Aziz Al Saud (prezident Programu Perského zálivu pro rozvojovou organizaci OSN) zdůrazňuje, že např. francouzská pomoc se z většiny poskytuje do francouzsky mluvících zemí, britská zase do zemí Commonwealthu. Dále Al Saud argumentuje tím, že muslimská pomoc neproudí striktně jen do muslimských zemí. Je prospěšná např. i pro Papuu-Novou Guineu, Honduras, Grenadu, Belize a další, tzn. pro země, které mají jen velmi málo společného s muslimskými dárci na úrovni náboženské,

kulturní, ekonomické nebo politické. Muslimové podle Al Sauda podporují více než 130 rozvojových zemí v Africe, Asii, Latinské Americe a Karibiku a ve Východní Evropě. Zaměřují se na nejchudší a nejméně rozvinuté země (OFID, 2003).

Muslimské země vyjadřují solidaritu se svými chudšími sousedy. Podle kritiků muslimských dárců je to pokus zbavit se hrozby lidnatějších, závistivějších a chamtivějších sousedních států tím, že se mezi muslimskými zeměmi vytvoří přátelské vztahy (Neumayer, 2004).

Země Subsaharské Afriky jsou muslimskými dárci upřednostňovány, protože pokračuje model afro-arabské jednoty a tradičních silných vztahů mezi nimi. Mnoho arabských a také muslimských zemí je v Africe, mají společnou historii kolonizace a nacionalistických hnutí proti kolonizátorům (Neumayer, 2004).

9.4. Nejasnosti ve financování

Je nejasné v jakém rozsahu islámští dárci dodržují přísná pravidla systému pomoci. Základní informace týkající se financování muslimské rozvojové pomoci jsou na webových stránkách islámských rozvojových organizací. U některých organizací je ale složité dostat se k podrobnějším údajům.

Informačně bohaté webové stránky má Kuvajtský fond. Lze zde nalézt podrobné informace o všech projektech, kterými se zabývá nebo zabýval v minulosti a také výroční zprávy této instituce.

Saúdský fond uvádí na svých webových stránkách informace o financování aktuálních projektů. Údaje o starších projektech jsou na webu velmi stručné, podrobnější lze však nalézt ve výroční zprávě, která je zde dostupná.

Na webových stránkách Abu Dhabského rozvojového fondu jsou přehledná data o aktuálních i dokončených projektech, nikoli však o jejich financování. Výroční zprávy na webu dostupné nejsou.

Islámská rozvojová banka na svých stránkách nemá informace o svých projektech, respektive odkaz na ně nefunguje. Dostupné jsou ale různé publikace, včetně výroční zprávy, kde jsou statistiky o sektorové a geografické distribuci pomoci.

Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj neuvádí na svých webových stránkách informace o konkrétních projektech, ale jsou zde k dispozici statistiky o sektorové orientaci a geografické distribuci půjček fondu.

Arabský měnový fond má na svých webových stránkách k dispozici výroční zprávu, ve které čtenář najde data týkající se půjček, konkrétně jak velké půjčky poskytuje jednotlivým zemím.

Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe má na svých webových stránkách k dispozici dokument, ve kterém je možné nalézt informace o jednotlivých projektech.

Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj na svých stránkách neuvádí přímo informace o konkrétních projektech, ale jsou zde souhrnné informace týkající se půjček. Dostupná je výroční zpráva, ve které jsou podrobnější data.

Důvod proč nejsou veřejnosti přístupné všechny informace je podle muslimských dárců ten, že dárce se nechce chlubit tím, kolik pomoci věnuje a příjemce by mohl být uražen (Villanger, 2007).

9.5. Podmíněnost

Dobré vládnutí je západními dárci propagováno jako hlavní motor pro dosáhnutí rozvoje. Obzvláště Světová banka a USA vyžadují za poskytovanou pomoc jisté pokroky v demokratickém stylu vládnutí. Islámští dárce se o záležitosti vládnutí příjemců pomoci příliš nezajímají, při nejmenším nežádají po přijímající zemi reformy nebo účast na mezinárodní debatě na toto téma (Villanger, 2007).

Islámští dárce zdůrazňují, že většina příjemců jsou blízcí spojenci a znají ostatní země velmi dobře. Demokratické reformy tedy nejsou na programu islámských rozvojových setkání a tuto záležitost si musí vyřešit přijímající země samy (Villanger, 2007).

Na druhou stranu jednou z oblastí, proti které se islámští dárce snaží bojovat, je korupce. Arabský fond finančně podporuje Arabskou antikorupční organizaci (AACO – Arab Anti-Corruption Organisation), což je nezávislá nezisková organizace založená v roce 2005. Tato organizace se snaží bojovat s korupcí monitorováním všech informací o korupci a rozšiřováním informací o svých nálezech a o jejich dopadech na společnost. Organizace se snaží také propagovat demokracii (AACO, 2007).

9.6. Koordinace

Jednou z nejdůležitějších podmínek úspěšné a efektivní pomoci je koordinace mezi jednotlivými donory. Proto se muslimské země v 70. letech rozhodly vytvořit koordinační orgán, konkrétně Koordinační skupinu (CG – Coordination Group). Tato skupina byla

založena muslimskými národními a regionálními rozvojovými institucemi v roce 1975 jako efektivní nástroj pro spolupráci a rozvoj (CG, 2006).

Koordinační skupina má osm členů. Tvoří ji tři národní instituce – Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj, Saúdský fond pro rozvoj a Abu Dhabský rozvojový fond. Dalších pět členů jsou regionální instituce – Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Islámská rozvojová banka, OPEC fond pro mezinárodní rozvoj, Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe a Arabský měnový fond. Koordinační funkci mezi těmito osmi institucemi má Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj (CG, 2006).

Členské organizace se pravidelně setkávají, obvykle dvakrát za rok, aby zkoordinovaly svou rozvojovou pomoc. Chtějí vytvořit jednotný rámec pro poskytování rozvojové pomoci, dosáhnout větší politické soudržnosti, zajistit sjednocení svých cílů a skloubit rozvojovou pomoc s ostatními ekonomickými vztahy s přijímajícími zeměmi (OFID, 2002). Jejich úkolem je také shromažďování a šíření statistických informací o muslimské pomoci (Neumayer, 2004).

10. Motivy pro dávání pomoci

10.1. Strategické motivy

Idea využít ODA k podpoře cílů zahraniční politiky dárcovské země převládala u „nemuslimských“ dárců od počátku moderní rozvojové spolupráce, tedy po druhé světové válce. Muslimské země se přidaly k dárcům mezinárodní rozvojové pomoci po roce 1973 a od té doby také začaly svou pomoc využívat k podpoře svých strategických zájmů.

Muslimská pomoc je využívána především k odměnění spojenců ve vojenských konfliktech nebo vybudování strategických aliancí způsobem podobným většině západních donorů (Villanger, 2007).

10.2. Náboženské motivy

Náboženské motivy pomoci hrají u muslimských zemí velmi důležitou roli. Islámská banka poskytuje půjčky pouze členům Organizace islámské konference. Jeden z nejdůležitějších úkolů banky je opatřit finanční prostředky různými způsoby islámského financování, které jsou slučitelné se šari'ou.

Modely pro poskytování rozvojové pomoci mají paralelu v západních zemích a jejich tradicích, kde křesťanské organizace dávají pomoc s „křesťanskou nálepkou“. Dárci informují příjemce pomoci o své náboženské příslušnosti. Islámská pomoc se oproti křesťanské mnohem více zaměřuje na propagaci islámu než západní pomoc na propagování křesťanství (Villanger, 2007).

10.3. Politické motivy

Politické faktory také velmi ovlivňují distribuci pomoci. Muslimská pomoc bývá dávána přednostně zemím, které mají podobnou politickou pozici ve světě. To se týká zejména existence k izraelsko-palestinskému konfliktu. Arabští dárci však stejně jako jiní dárci naznačují, že při výběru příjemců pomoci dávají přednost chudším zemím (Neumayer, 2004).

Kritikové arabské pomoci často říkají, že velké objemy peněz jsou dávány státům hraničícím s Izraelem (Egypt, Jordánsko, Sýrie, Libanon) a také ostatním arabským státům. Tato pomoc má silně politickou motivaci (Neumayer, 2004).

10.4. Komerční motivy

Západní dárci ve své rozvojové spolupráci často propagují vlastní ekonomické zájmy, ale snaží se je redukovat. Jejich ODA směřuje většinou do zemí, do kterých dárcovská země vyváží své zboží (Villanger, 2007). Islámská pomoc je využívána k propagaci ekonomických zájmů dárce jen zřídka (Neumayer, 2004).

Saúdská Arábie změnila status Saúdského fondu v roce 1999. Původní status byl věnován jen financování rozvoje v rozvojových zemích, nový zahrnoval také propagaci saúdského exportu. V roce 2001 začal Saúdský fond realizovat program pro export. Zaměření fondu je tedy dvojitý – rozvoj zemí s nízkým příjmem a vývoz saúdského zboží (SFD, 2008).

Také jiní muslimští dárci využívají rozvojovou pomoc částečně k podpoře komerčních zájmů. Rozhodnutí guvernéra Arabské banky v roce 1997 zahrnuje jako jeden z cílů banky finanční intervence k propagaci arabského obchodu (BADEA, 2006). Podobně Islámská banka má Oddělení pro financování a podporu obchodu a v roce 1994 založila Islámskou korporaci pro zajištění investic a exportních kreditů. V roce 2000 Islámská banka založila Islámskou korporaci pro rozvoj soukromého sektoru s účelem využít islámské finanční služby a produkty ke stimulování soukromého sektoru v členských zemích (IDB, 2007).

11. Srovnání hlavních rysů pomoci poskytované muslimskými zeměmi a pomoci poskytované „nemuslimskými“ státy

Muslimské a západní rozvojové a finanční instituce jsou si v plno směrech podobné. Národní rozvojové instituce, Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe a Fond OPEC pro rozvoj jsou protipóly západních národních rozvojových institucí a multilaterálních organizací jako je Světová banka a Evropská banka pro rekonstrukci a rozvoj (EBRD). Protějšek Mezinárodního měnovému fondu (IMF) je Arabský měnový fond (AMF), i když v mnohem menším rozsahu. Islámská rozvojová banka (IDB) je v mnoha ohledech organizována podle stejných pravidel jako Světová banka. IDB má svou měnu, nazývanou Islámský dinár. Je to něco jako Zvláštní práva čerpání (Special Drawing Rights – SDR)¹³, jež používá Mezinárodní měnový fond. Dalo by se říct, že Islámský dinár je „přestrojené“ SDR. Jeden Islámský dinár má stejnou hodnotu jako jedno SDR. Stejně jako je skupina Světové banky, existuje i v islámském světě skupina Islámské rozvojové banky. Muslimští donoři mají dokonce Koordinační sekretariát, který je velmi podobný Výboru pro rozvojovou pomoc OECD (DAC), i když DAC je mnohem důležitější jako koordinační fórum národních rozvojových agentur a vytváří více statistických informací a strategických dokumentů než Koordinační sekretariát (Neumayer, 2004).

Stejně jako v případě západních donorů se objevuje i u muslimských rozvojových institucí určité množství překrývání nebo opakování pomoci. Pramení to z toho, že dárcovské organizace mají většinou více funkcí (Neumayer, 2004).

11.1. Štědrost

V 70. a 80. letech byli muslimští dárci jedni z nejdůležitějších dárců na světě. Dodnes překonávají donory zemí DAC, co se týče podílu ODA na HDP. Země DAC dávají na ODA průměrně 0,25 % z HDP, zatímco tři arabští dárci dávají průměrně 0,4 % z HDP na ODA (The World Bank, 2006).

¹³ SDR jsou mezinárodní rezervní měnou, která byla zavedena Mezinárodním měnovým fondem v roce 1969 k zajištění potřebné výše mezinárodních rezerv, odpovídající aktuální potřebě mezinárodního obchodu – SDR mělo doplňovat úlohu tehdejších rezervních aktiv (zlato, USD) (Ministerstvo financí ČR, 2008).

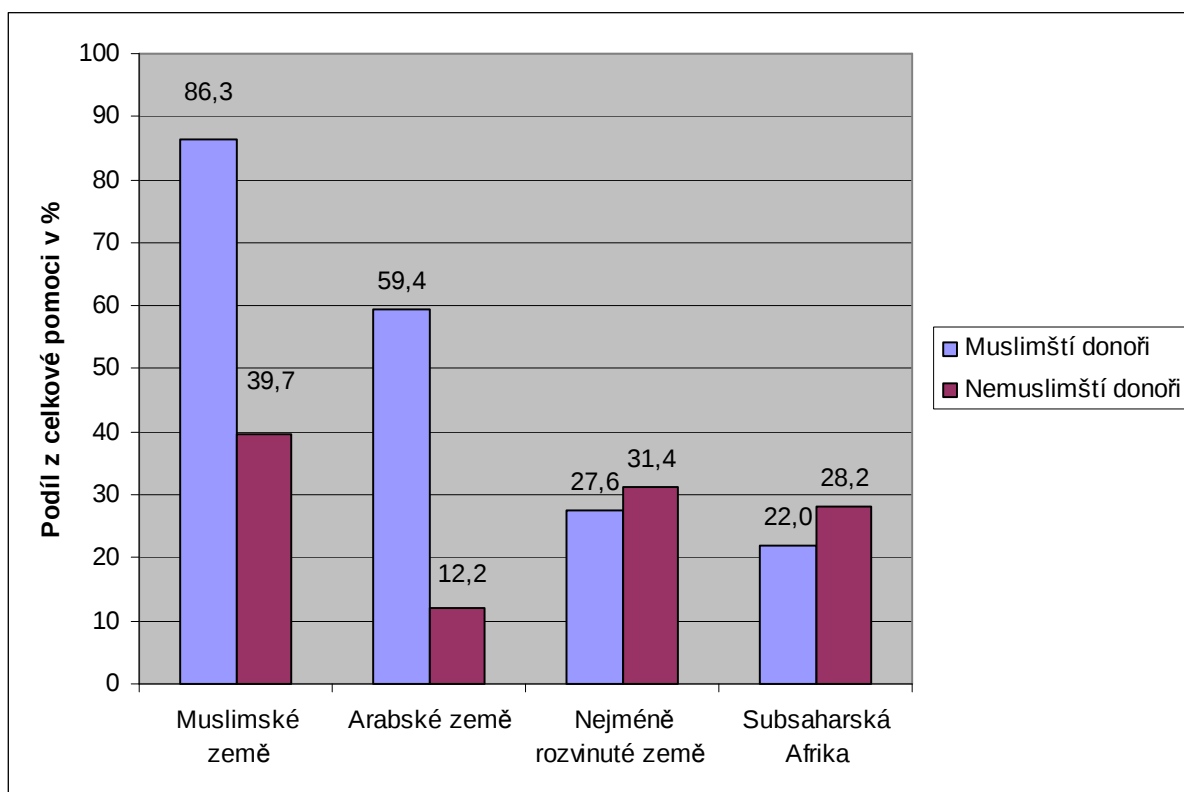
11.2. Nevyváženost pomoci

Silnou stránkou muslimské rozvojové pomoci je její štěrnost, naopak slabou stránkou je nestálost (více o nevyváženosti muslimské pomoci v kapitole 9). Naproti tomu západní dárči mají svou pomoc mnohem vyrovnanější, ale její objem je v průměru nižší.

11.3. Distribuce pomoci

11.3.1. Geografická distribuce

Muslimští donoři se orientují především na muslimské a arabské země. Muslimské země tvoří mezi příjemci muslimské pomoci 86,3 % a arabské země 59,4 % (viz obr. č. 15). Nejméně rozvinuté země světa dostávají pouze 27,6 % z celkové muslimské pomoci. Muslimové se tedy ve svém dárcovství neřídí úplně tím, která země pomoc nejvíc potřebuje.

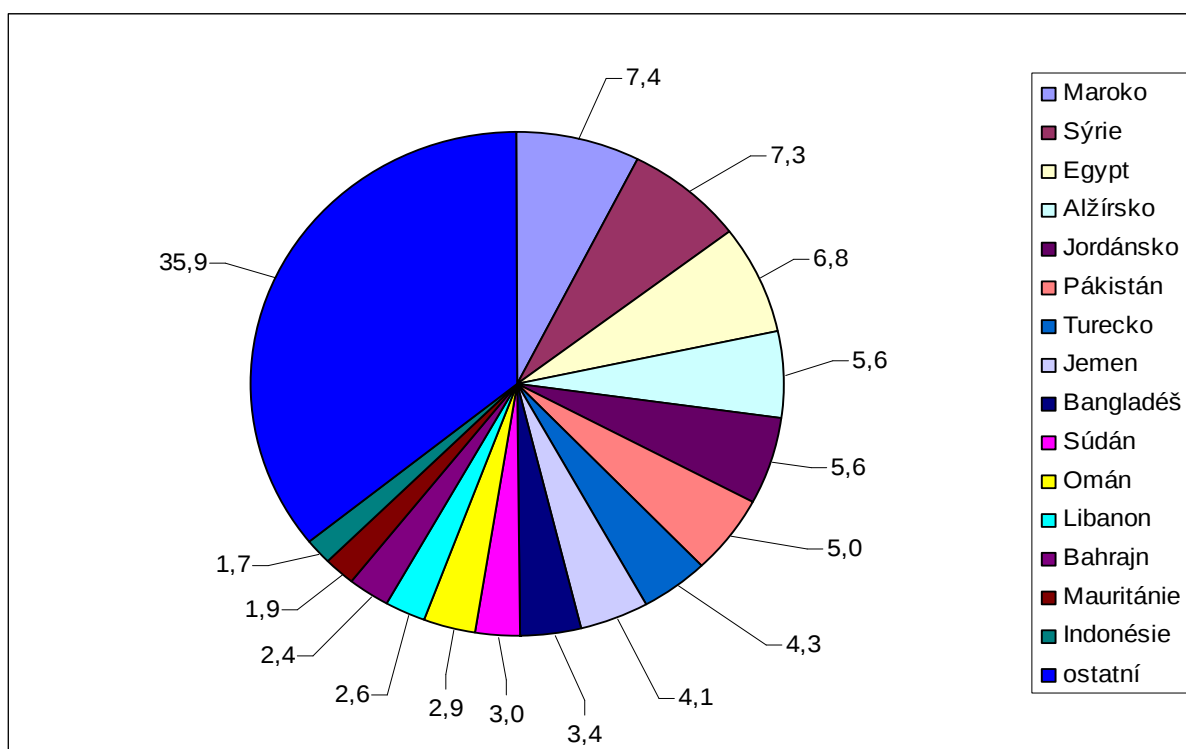
Obr. č. 15: Distribuce muslimské a „nemuslimské“ pomoci (2000)

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

OECD, 2008

„Nemuslimská“ pomoc (tedy ODA zemí DAC¹⁴) je vyrovnanější než muslimská, co se týče geografické distribuce (viz obr. č. 15). Muslimské země dostávají od nejvýznamnějších světových dárců 39,7 % z celku, arabské země 12,2 % a nejméně rozvinuté země 31,4 %. Pokud tedy srovnáme podíl pomoci nejméně rozvinutým zemím od zemí DAC a od muslimských donorů, zjistíme, že od zemí DAC dostávají nejméně rozvinuté země o 3,8 procentních bodů větší podíl pomoci.

K 15 nejvýznamnějším příjemcům muslimské pomoci patří, jak už bylo zmíněno v kapitole 7, Maroko, Sýrie, Egypt, Alžírsko, Jordánsko, Pákistán, Turecko, Jemen, Bangladéš, Súdán, Omán, Libanon, Bahrajn, Mauritánie a Indonésie (viz obr. č. 16). Mezi nimi jsou 4 nejméně rozvinuté země – Bangladéš, Jemen, Mauritánie a Súdán. Do první desítky příjemců se zařadily takové země jako Maroko, Sýrie, Egypt, Alžírsko, Jordánsko a Turecko, které zdaleka nepatří mezi nejchudší nebo nejméně rozvinuté země.

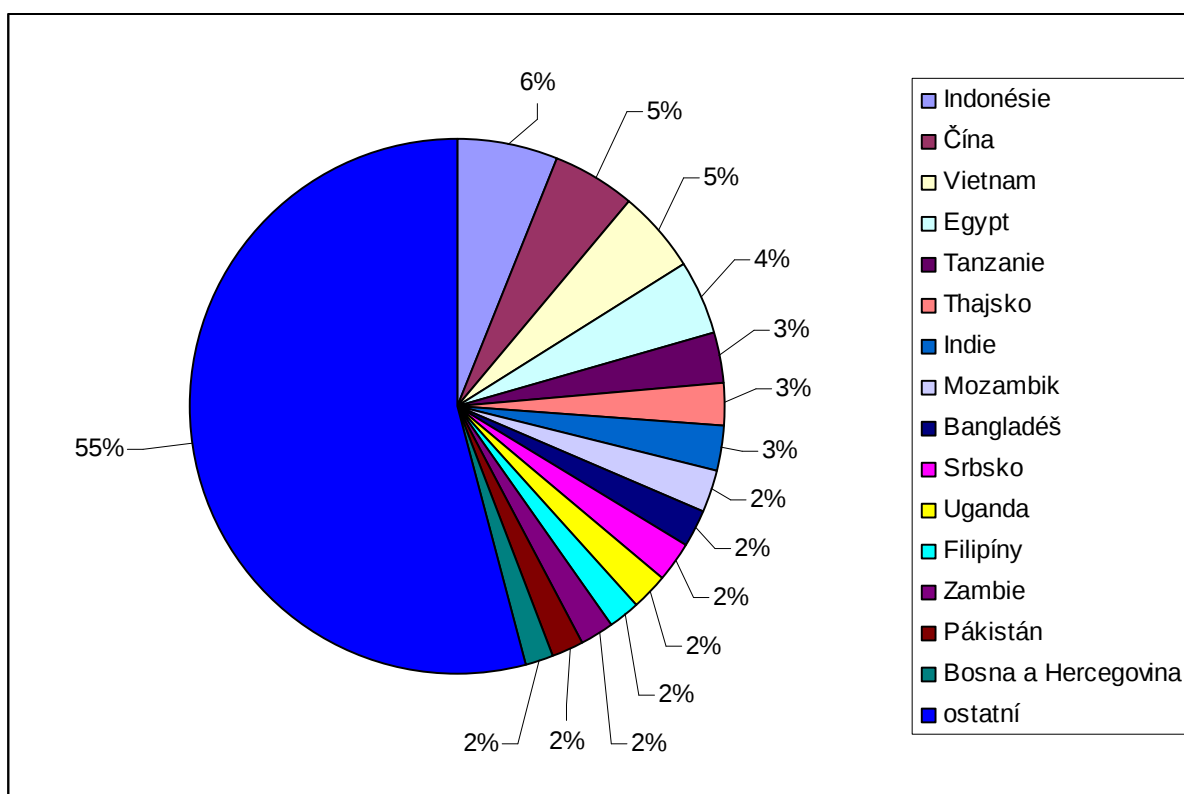
Obr. č. 16: Nejvýznamnější příjemci muslimské pomoci (v %) (2000)

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

¹⁴ Austrálie, Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Japonsko, Kanada, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Norsko, Nový Zéland, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie.

Mezi 15 nejvýznamnějších příjemců „nemuslimské“ pomoci patří Indonésie, Čína, Vietnam, Egypt, Tanzanie, Thajsko, Indie, Mosambik, Bangladéš, Srbsko, Uganda, Filipíny, Zambie, Pákistán a Bosna a Hercegovina (viz obr. č. 17). Z toho je 5 nejméně rozvinutých zemí – Tanzanie, Mosambik, Bangladéš, Uganda a Zambie. Trochu zarážející je umístění Egypta a Číny mezi 15 nejvýznamnějšími příjemci ODA.

„Nemuslimská“ pomoc je geograficky daleko více vyvážená než muslimská. Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj je jednou z vyrovnanějších muslimských organizací, co se týče geografické distribuce pomoci. Naopak Abu Dhabský rozvojový fond a Arabský fond pro sociální a ekonomický rozvoj poskytují pomoc exkluzivně do arabských zemí (Neumayer, 2004).

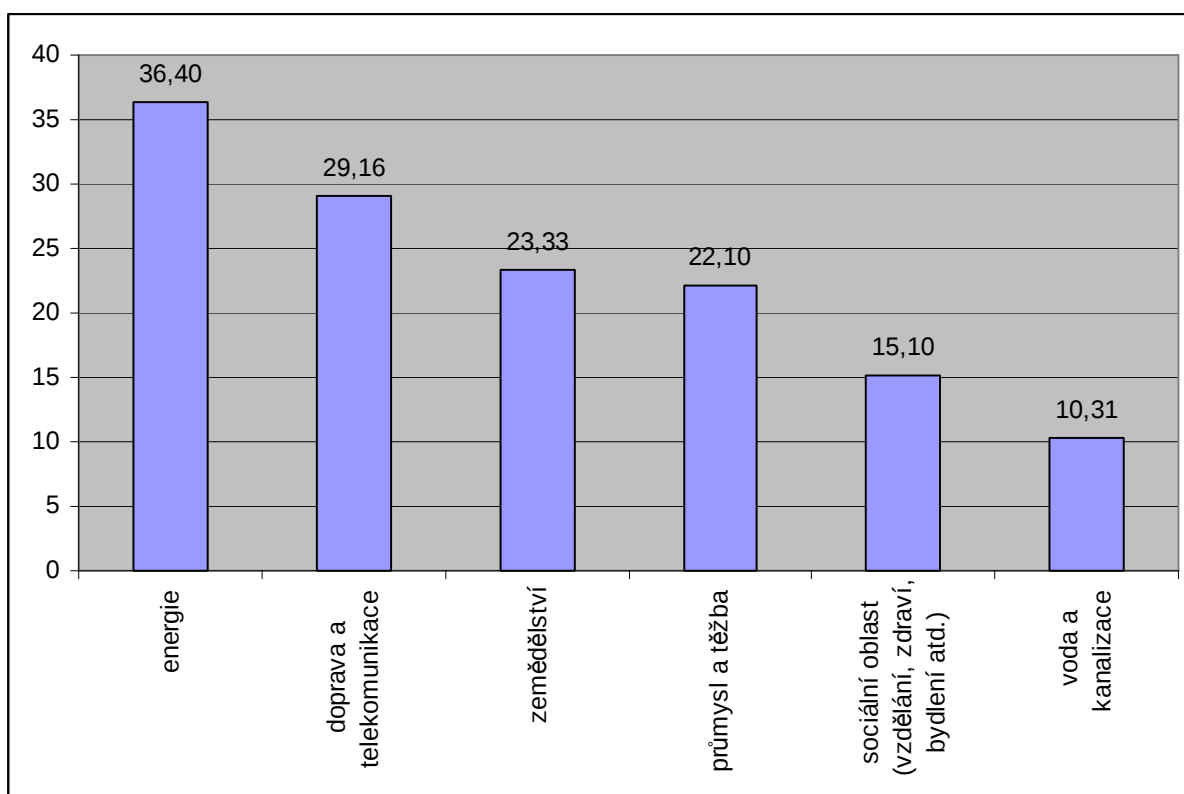
Obr. č. 17: Nejvýznamnější příjemci „nemuslimské“ pomoci (v %) (2000)

Zdroj dat: OECD, 2008

11.3.2. Sektorová distribuce

Muslimští dárči¹⁵ podporují především projekty týkající se energie (36,40 %), dopravy a telekomunikací (29,16 %) a zemědělství (23,33 %) (viz obr. č. 18). Účelem je tedy posílit hlavně ekonomický rozvoj. Naopak málo se soustředí na sektory, které jsou důležitější pro lidský rozvoj. Na projekty zaměřující se na vodu a kanalizaci přispívají muslimské organizace pouze 10,31 % z celkové pomoci. Podobně podpora zdraví, vzdělání aj. činí pouze 15,10 % z celkové pomoci (Arab Aid, 2008).

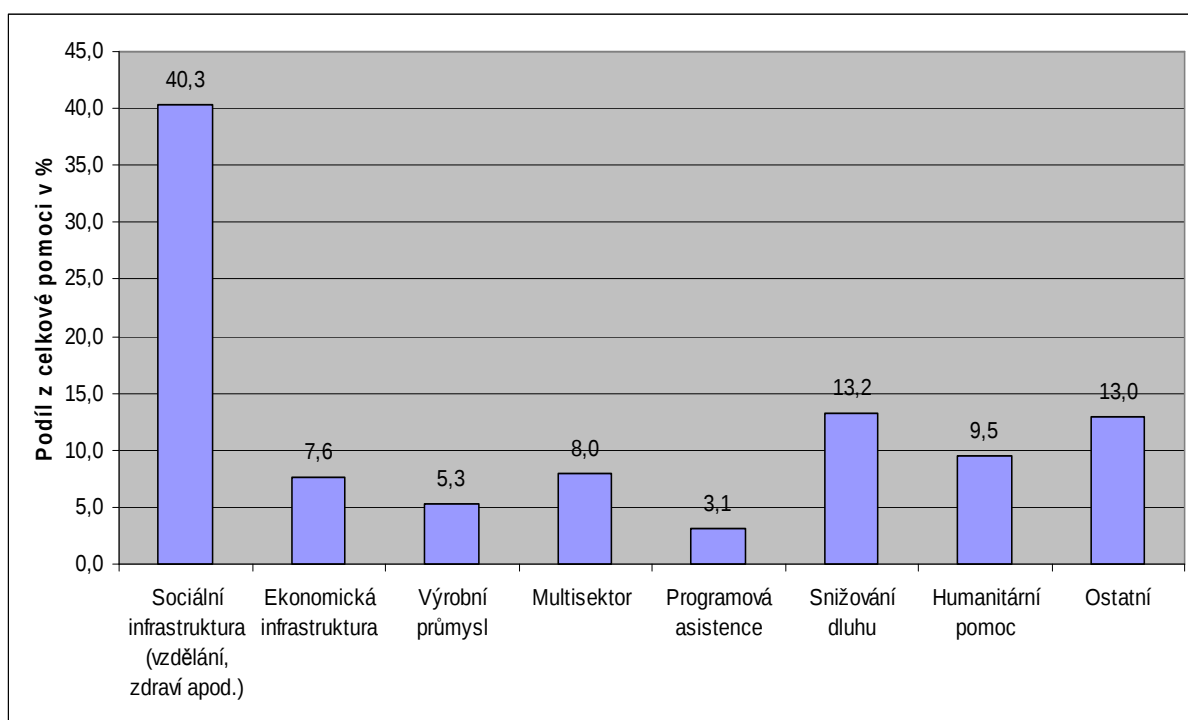
Srovnání s „nemuslimskými“ donory je trochu složitější, protože sektorová definice se liší, ale každopádně v roce 2004 šlo přibližně 40 % pomoci zemí DAC do sociální oblasti. Do ekonomické infrastruktury a výrobního průmyslu přispěly země DAC 13 % (viz obr. č. 19). Zdá se tedy, že „nemuslimští“ donoři dávají větší důraz na aspekty lidského rozvoje než muslimští donoři (Neumayer, 2004).

Obr. č. 18: Sektorová distribuce muslimské pomoci

Zdroj dat: Arab Aid, 2008

¹⁵ Zahrnuje Kuvajtský fond, Saúdský fond, Abu Dhabský rozvojový fond, Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe, Islámská rozvojová banka a Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj.

Obr. č. 19: Sektorová distribuce ODA zemí DAC

Zdroj dat: Exnerová, 2005

Muslimští dárci začínají pomalu upřednostňovat takové sektory jako je zdraví, vzdělávání a emancipace žen až v poslední době. Stále mají tedy dlouhou cestu k tomu, aby upravili svůj zájem od viditelnějších, ale jen zdánlivě více produktivních infrastrukturních projektů (Neumayer, 2004).

11.3.2.1. Příklady konkrétních projektů

11.3.2.1.1. Saúdský fond – silnice

Mezi časté projekty financované Saúdským fondem patří silniční projekty. V roce 2006 poskytl fond půjčky na silniční projekty v šesti zemích – Etiopie, Jemen, Libanon, Madagaskar, Mali a Rwanda. Cílem je buď výstavba nové silnice, nebo oprava a rozšíření již existující silnice. Kvalitní silnice usnadní přepravu zboží, povzbudí cestovní ruch a celkově by se měly zlepšit životní podmínky obyvatel těchto oblastí (SFD, 2008).

Konkrétním příkladem může být stavba silnice v Jemenu v provincii Sa'da. Cílem projektu je spojit města a vesnice v provincii, která byla doposud navzájem nedostupná. Od projektu se očekává, že podpoří ekonomický a společenský rozvoj v oblasti. Měla by se taky usnadnit přeprava zemědělských produktů na trhy, kde jsou tyto produkty žádané. Bude tedy

vystavěna 40 km dlouhá silnice, široká 7 m s krajnicemi širokými 1,5 m na obou stranách. (SFD, 2008).

11.3.2.1.2. Kuvajtský fond – zásobování vodou

Kuvajtský fond stejně jako Saúdský přispívá z velké většiny na projekty silniční a infrastrukturní, ale zaměřuje se také na projekty týkající se problematiky vody, především v oblasti Arabského poloostrova, kde je toto téma velmi aktuální (KFAED, 2008).

Konkrétním příkladem projektu je zásobování vodou v Bejrútu (Libanon). Cílem projektu je zvýšit dostupnost vody v Bejrútu a okolí. Mezi dílčí cíle projektu patří rehabilitace existujícího systému zásobování vodou, zajištění pitné vody obyvatelům této oblasti, uskladňování a čerpání pitné vody a vytvoření distribuční sítě pro zásobování vodou. Plánované náklady na projekt činí 82 milionů USD, Kuvajtský fond na něj přispěje půjčkou ve výši 33 milionů USD (KFAED, 2008).

11.3.2.1.3. Islámská rozvojová banka - podpora elektrifikace v Maroku

IDB podporovala v nedávné době v Maroku program venkovské elektrifikace. Od roku 1994 do roku 2007 došlo ke zvýšení dostupnosti elektřiny na venkově z 21 % na 92 %. Státní společnost pro elektřinu (ONE - Office National de Electricité) poskytuje energetické služby v zemi a jednou z jejích hlavních priorit bylo zajištění energetických služeb na venkově. Tohoto ambiciózního cíle dosáhla ve spolupráci s IDB, která tento program financovala (IDB, 2008).

11.3.2.1.4. Mezinárodní islámská charitativní organizace – mešity

Podle muslimů je jeden z nejlepších způsobů, jak „udělat Bohu radost“, postavit mešitu. Prorok Mohamed řekl, že kdokoli postaví mešitu, ať už je malá nebo velká, tomu Bůh postaví dům v ráji. IICO se podle toho řídí a postavila už stovky mešit po celém světě (Egypt, Čína, Kosovo, Kazachstán atd.), aby pomohla muslimům praktikovat své náboženství a uchovat si identitu (IICO, 2008).

11.3.2.1.5. USAID – boj proti HIV/AIDS v Zambii

Jedná se o tříletý projekt organizace USAID¹⁶, který má za cíl prevenci HIV/AIDS. Zaměřuje se na sedm zambijských oblastí, které jsou nejvíc postižené epidemií HIV/AIDS (Livingstone, Kazungula, Chipata, Katete, Kapiri Mposhi, Chirundu a Ndola). Hlavním

¹⁶ USAID - Agentura USA pro mezinárodní rozvoj

partnerem pro tento projekt v oblasti je organizace Family Health International (FHI). Projekt se zaměřuje na nejrizikovější část populace (mládež, vězni, prostitutky). Zahrnuje poradenské služby, testy, ošetření, dostupnost kondomů a vzdělávání mládeže ve školách.

11.3.3. Distribuce podle potřeby pomoci

Aby bylo možno určit, jestli je spravedlivější v rozdělování pomoci mezi muslimy a „nemuslimy“ rozvojová pomoc muslimských nebo „nemuslimských“ zemí, pokusili jsme se vytvořit metodiku stanovující potřebnost pomoci jednotlivých zemí.

11.3.3.1. Potřebnost podle kritéria HDP

Podle příjmu dělí Světová banka země světa na čtyři skupiny: země s vysokým příjmem, země s vyšším středním příjmem, země s nižším středním příjmem a země s nízkým příjmem (viz tabulka č. 4).

Tabulka č. 4: Příjmové skupiny zemí podle HDP na osobu za rok (2006)

Příjmové skupiny	HDP na osobu za rok v USD
země s vysokým příjmem	11 116 a více
země s vyšším středním příjmem	3 596 – 11 115
země s nižším středním příjmem	906 – 3 595
země s nízkým příjmem	905 a méně

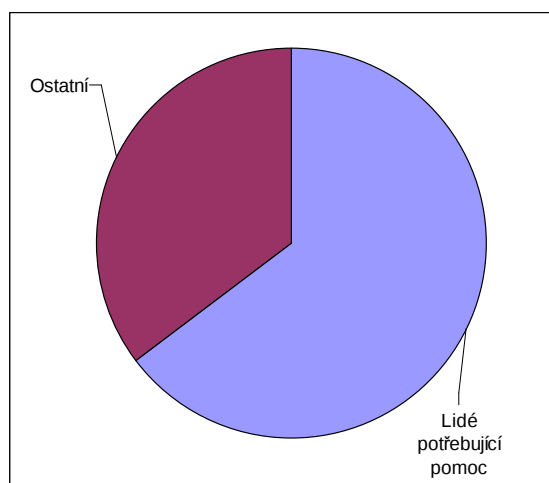
Zdroj dat: World Bank, 2008

Obecně je velmi obtížné kvantifikovat nebo vzájemně srovnávat „míru potřeby“ rozvojové pomoci. Vzhledem k tomu, že klíčové je pro nás srovnání skupiny muslimských a „nemuslimských“ zemí, ve kterých je odlišný podíl bohatých zemí, které pomoc nepotřebují, nemůžeme vzít za základ pouhý podíl muslimů a „nemuslimů“ na světové populaci, ale je nutno kvantifikovat počet muslimů a „nemuslimů“, kteří jsou svým ekonomickým statusem k pomoci „kvalifikováni“.

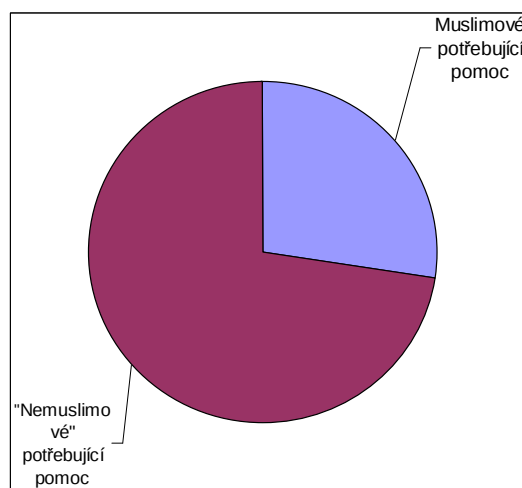
O to jsme se pokusili následujícím způsobem. Pro každou příjmovou skupinu byl vytvořen seznam zemí a k nim přiřazen počet obyvatel v roce 2007. Poté jsme vzali v potaz ze skupiny zemí s nízkým příjmem všechny obyvatele, ze skupiny zemí s nižším středním příjmem 2/3 obyvatel a ze zemí s vyšším středním příjmem 1/3 obyvatel. Země s vysokým příjmem jsme nezapočítali, budeme-li předpokládat, že tyto země pomoc nepotřebují.

Součtem těchto obyvatel bylo určeno procento populace, která potřebuje pomoc. Ze všech zemí jsme potom vyčlenili muslimské země a stanovili podíl muslimů na skupině obyvatel, která potřebuje pomoc.

Z výsledků je zřejmé, že v roce 2007 bylo na světě 4,27 miliard obyvatel (tj. cca 65 % světové populace), kteří potřebují pomoc. Z toho 1,17 miliard lidí potřebujících pomoc jsou muslimové. Muslimové tedy tvoří 27 % z počtu obyvatel potřebujících pomoc (viz obr. č. 20 a 21).

obr. č. 20: Potřebnost pomoci na světě podle kritéria HDP

obr. č. 21: Potřebnost pomoci u muslimů a „nemuslimů“ podle kritéria HDP

Zdroj dat: World bank, 2008

International Data Base, 2008

11.3.3.2. Potřebnost podle kritéria HDI

Podle úrovně lidského rozvoje třídí UNDP země světa do tří skupin: země s vysokou úrovní lidského rozvoje, země se střední úrovní lidského rozvoje a země s nízkou úrovní lidského rozvoje (viz tabulka č. 5).

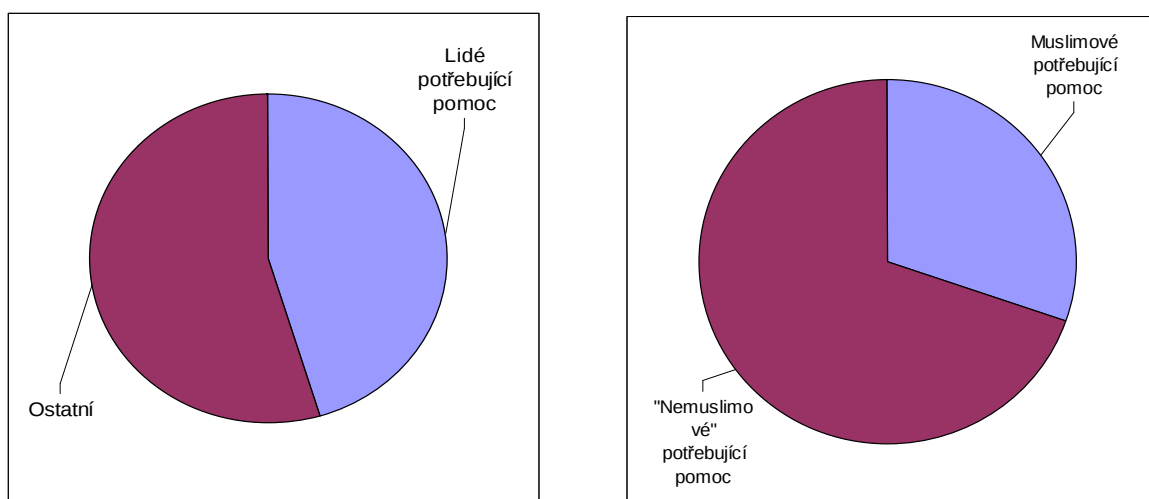
Tabulka č. 5: Skupiny zemí podle úrovně lidského rozvoje (2006)

Skupiny zemí	Hodnota HDI
země s vysokou úrovní lidského rozvoje	0,800 - 1,000
země se střední úrovní lidského rozvoje	0,500 - 0,799
země s nízkou úrovní lidského rozvoje	0,499 a méně

Zdroj dat: UNDP, 2006

Stejně jako v předchozím případě byl vytvořen pro každou kategorii seznam zemí a k nim přiřazen počet obyvatel v roce 2007. Poté byly brány v potaz ze skupiny zemí s nízkou úrovní rozvoje všichni obyvatelé a ze skupiny zemí se střední úrovní lidského rozvoje 1/2 obyvatel. Země s vysokou úrovní lidského rozvoje nebyly započítávány, budeme-li předpokládat, že tyto země pomoc nepotřebují. Součtem těchto obyvatel bylo určeno procento populace, která potřebuje pomoc. Ze všech zemí byly potom vyčleněny muslimské země, a tak byl stanoven podíl muslimů na skupině obyvatel, která potřebuje pomoc.

Na rozdíl od předchozí varianty výpočtu je celkový počet obyvatel spadajících v roce 2007 podle kritéria HDI do kategorie „potřebných“ mezinárodní rozvojové pomoci znatelně nižší (2,9 mld., tedy cca 44 % světové populace), podíl muslimů pak o 3 procentní body vyšší (viz obr. č. 22 a 23).

obr. č. 22: Potřebnost pomoci na světě podle kritéria HDI

obr. č. 23: Potřebnost pomoci u muslimů a „nemuslimů“ podle kritéria HDI

Zdroj dat: UNDP, 2008

International Data Base, 2008

Pokud srovnáme výsledná data o potřebnosti pomoci muslimů s daty týkajícími se distribuce pomoci muslimům a pomoci zemí DAC a dalších významných dárců, zjistíme, že i muslimští i „nemuslimští“ dárci dávají muslimům více pomoci, než odpovídá jejich podílu na „potřebných“. Muslimské země dostávají od muslimských dárců 86 % a od „nemuslimských“ dárců 39,7 %, zatímco teoreticky by příjemci z islámského světa potřebovali jen cca 30 % celkové pomoci. Z toho je jasné, kteří dárci se více orientují podle potřebnosti pomoci.

Pokusili jsme se o co nejvhodnější výpočet pro potřebnost pomoci, ale samozřejmě jsme si vědomi, že má i své slabé stránky. Je otázkou, zda je ideální míra redukce na 1/3 a 2/3

u skupin s vyšším a nižším středním příjmem a na 1/2 u skupiny se střední úrovni lidského rozvoje. Také možná není nejlepším řešením úplné vyloučení skupin s vysokým příjmem a vysokou úrovní lidského rozvoje. V těchto skupinách jsou jistě také země, které potřebují pomoc. Některé země vybočují z průměru, jako např. Indie a Čína – jsou to velké státy, které jsou atypické a svou obrovskou populací „převálčují“ muslimské země, které jsou ve stejných kategoriích.

Asi nejlepší, ale také nejsložitější, způsob, jak vypočítat potřebnost pomoci, by mohl být takový, že by se vzaly v úvahu přesné hodnoty HDP a HDI u jednotlivých zemí. Přistupovalo by se tak ke každé zemi zvlášť jako k samostatné jednotce.

11.4. Typ pomoci

U muslimských i „nemuslimských“ donorů převládá bilaterální pomoc. U muslimů je to přibližně 86% podíl z celkové pomoci, u „nemuslimů“ přibližně 77% (OECD, 2007). U obou jsou zde samozřejmě velké rozdíly mezi jednotlivými zeměmi.

11.5. Podmíněnost

Podle „nemuslimských“ zemí je hlavní překážkou v dosažení rozvoje politika přijímající země, která není nápomocná ekonomickému růstu a společenskému pokroku. Proto západní dárci požadují po příjemcích realizaci jistých reforem ještě než jim poskytnou svou pomoc.

Světová banka a Mezinárodní měnový fond mají pro země, kterým poskytují půjčky, stanovené určité podmínky. Mezinárodní věřitelé se totiž potřebují přesvědčit, že jim přijímající země bude schopná půjčky vracet.

Mezinárodní finanční instituce tedy přišly v 80. letech s Programy strukturálních úprav (Structural Adjustment Programmes – SAPs). Ty měly prostřednictvím stabilizace a restrukturalizace, tedy cestou reformy národního hospodářství, dovést země k hospodářskému růstu, aby tak mohly splácet své dluhy. Tyto programy přitom sázely téměř vždy na stejná opatření bez toho, aby byly přizpůsobeny specifickým podmínkám a odlišnostem jednotlivých zemí a regionů (Exnerová et al., 2005).

Během dvaceti let fungování SAPs se tato strategie neosvědčila a po celosvětové kritice především z řad neziskového sektoru byla oficiálně opuštěna a mezinárodní finanční instituce představily nový přístup založený na takzvaných Strategických dokumentech pro snižování chudoby (Poverty Reduction Strategy Papers – PRSPs). Ty se mají stát základem

pro strukturální reformy rozvojových ekonomik. Zprávy vypracovávají dlužnické vlády, nikoliv Světová banka a Mezinárodní měnový fond. Nový přístup spočívá v tom, že vlády mají do vypracování Strategických dokumentů zapojovat i občanskou společnost. Všechny dosavadní PRSPs ovšem za bezpodmínečný předpoklad dosažení růstových cílů považují obdobná opatření jako v rámci SAPs (Exnerová et al., 2005).

Je velký rozdíl mezi muslimskými a „nemuslimskými“ dárci v pohledu na záležitost podmíněnosti pomoci. Islámští dárci se vždy drží principu nezasahování do politiky přijímající země. Jejich argumenty jsou, že muslimové budou dávat rady týkající se politických záležitostí pouze pokud objeví jasné chyby (Villanger, 2007). Podle Abu Dhabského rozvojového fondu má islámská pomoc pomáhat rozvojovým zemím zavést politiku pro ekonomický a společenský rozvoj podle jejich vlastní vůle bez zahraničního politického a ekonomického tlaku.

11.6. Koordinace

Mezi muslimskými dárci funguje Koordinační skupina (viz kapitola 9), jejíž činnost je v západním světě přirovnávána k DAC. DAC je ale důležitějším nástrojem pro spolupráci národních rozvojových agentur a vytváří obsáhlejší statistické informace a strategické dokumenty (Neumayer, 2004).

Vedoucí roli mezi donory má v muslimském světě Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, zatímco v „nemuslimském“ světě Světová banka.

V posledních desíti letech (1995–2006) došlo k několika setkáním mezi muslimskými a „nemuslimskými“ institucemi (členové Koordinační skupiny, Světová banka, Evropská komise, DAC, Africká rozvojová banka a Asijská rozvojová banka). Dialogy mezi těmito institucemi měly pozitivní výsledky, z nichž nejdůležitější je výměna odborných informací. Dochází tak k posílení spolupráce mezi Koordinační skupinou a dalšími mezinárodními organizacemi (The Coordination Group, 2006).

11.7. Motiv

Podle Neumayera (2004) nebývá muslimská pomoc tolik motivována zájmy donora jako „nemuslimská“. Kromě toho muslimské země jsou pořád spíše příjemci než dárci.

Kritici „nemuslimských“ donorů říkají, že jejich pomoc je používána z velké části k propagaci svých vlastních zájmů, především exportu. Více pomoci dávají „nemuslimští“ dárci do zemí, které jsou hlavními dovozci zboží a služeb ze země dárce. Neumayer (2004)

toto shledává především u „nemuslimských“ donorů, u muslimských tolik ne. Věci se ale pomalu mění a muslimští donoři vyvíjejí domácí průmyslovou základnu (změny v muslimských rozvojových organizacích jsou popsány v kapitole 10).

Někdy je pomoc „nemuslimských“ donorů vázána ke zprostředkování zboží a služeb od dárcovské země. „Nemuslimští“ donoři se od sebe samozřejmě navzájem odlišují, ale většina z nich nějakou část své pomoci váže. Tato vázaná pomoc je obvykle méně hodnotná, protože přijímající země nemůže kupovat zboží a služby tam, kde chce a nemůže si tedy vybrat takové, které jsou za nejnižší dostupné ceny (Neumayer, 2004).

Ve srovnání s tím muslimská pomoc prakticky nikdy nebyla vázaná s výjimkou relativně málo důležitých specifických půjček a grantů na ropné nákupy. To je docela pozitivní aspekt muslimské pomoci, který zůstává pozitivním, ačkoliv kritici namítají, že jediným důvodem, proč je muslimská pomoc nevázaná, je ten, že muslimové jednoduše neprodukují dostatečně širokou škálu zboží a služeb (Neumayer, 2004).

11.8. Filozofie rozvojové pomoci

Pozoruhodný rozdíl mezi muslimskými a „nemuslimskými“ dárci je především ten, že muslimové vůbec nenásledují světové trendy v oblasti rozvojové spolupráce (Neumayer, 2004).

Muslimští dárci se nesnaží zlepšit debaty o správných cílech a zlepšení rozvojové pomoci. OECD/DAC vytváří mnoho dokumentů o tom, jak by mohla být pomoc organizována, aby efektivně podpořila omezení chudoby, udržitelný rozvoj, ochranu ŽP, rovnost pohlaví, prevenci násilných konfliktů, lokální vlastnictví, efektivní partnerství s přijímající zemí, dobré vládnutí atd., u muslimských organizací jsou takovéto dokumenty výjimkou (Neumayer, 2004).

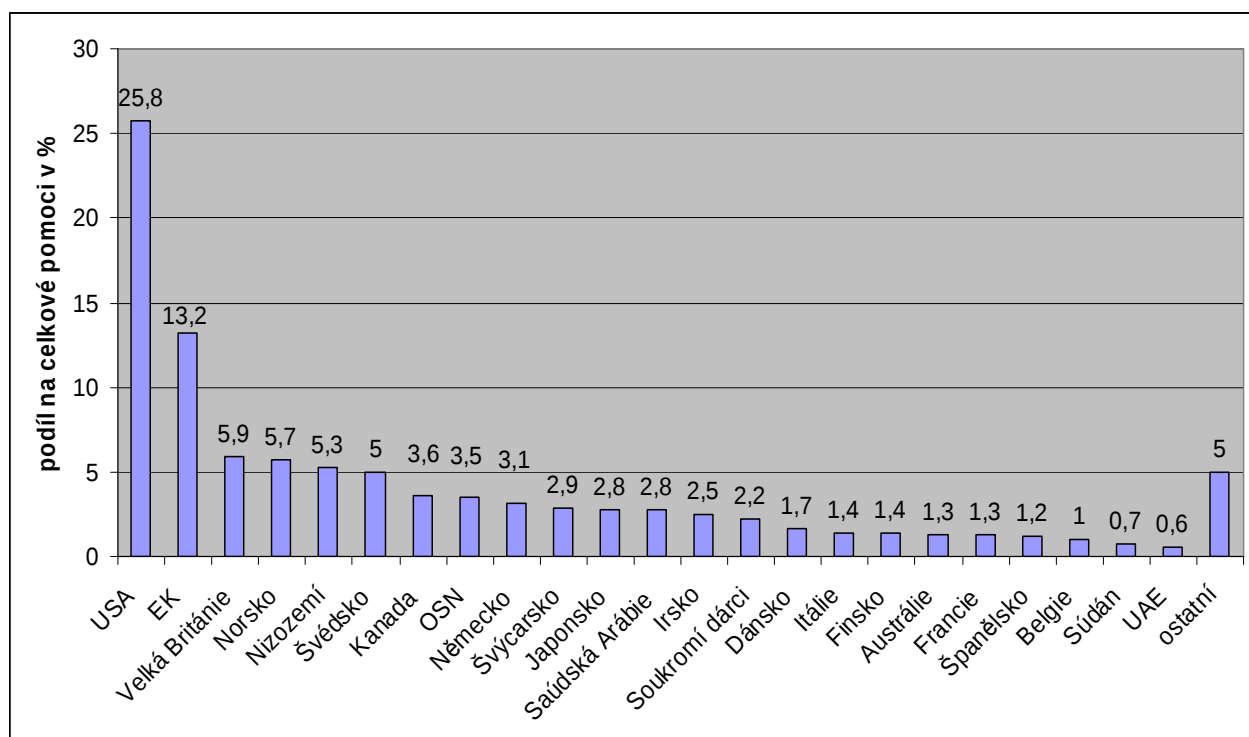
11.9. Humanitární pomoc

Ve statistice příspěvků jednotlivých světových dárců humanitární pomoci z roku 2007 figurují pouze tři muslimské státy. Jsou to Saúdská Arábie, Súdán a Spojené arabské emiráty (viz obr. č. 24), tedy dva bohaté státy zálivu a zároveň největší dárci rozvojové pomoci z muslimského světa, ale kromě toho také docela chudý a rozvojový stát Afriky. Saúdská Arábie pomáhá 2,8% podílem z celkových příspěvků světových dárců na humanitární pomoc a Spojené arabské emiráty přispívají 0,6% podílem. Súdán se podílí na světové humanitární pomoci 0,7% podílem. Jeho podpora se týká především problémů ve vlastní zemi, konkrétně krize v Darfúru.

Co se týče statistiky příspěvků na oběti přírodních katastrof, je nejvýznamnějším světovým dárce Saúdská Arábie (viz obr. č. 25). Saúdská Arábie pomáhá u přírodních katastrof 26% podílem. Dalším muslimským dárce figurujícím v tomto výčtu je Kuvajt. Jeho příspěvek činí 1,3 % z celkové pomoci obětem přírodních katastrof (ReliefWeb, 2008).

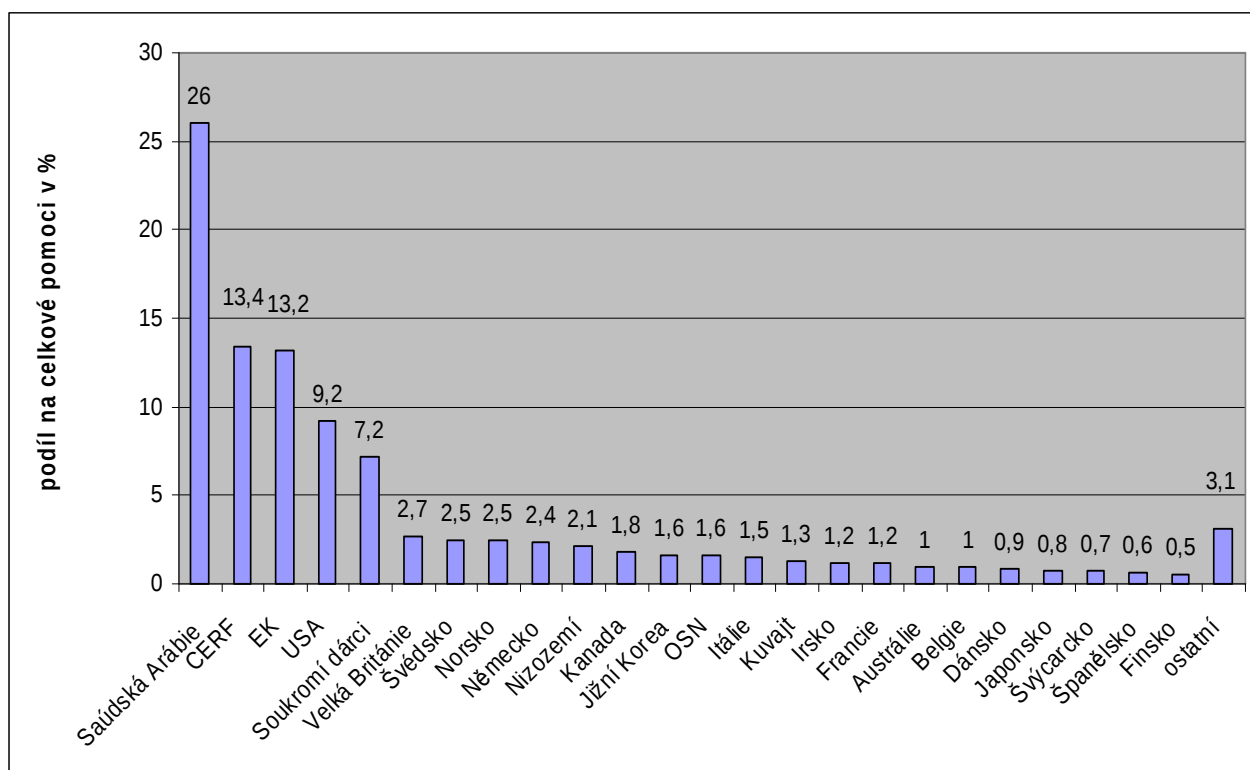
Mezi dárce humanitární pomoci jsou mnohem více zastoupeni „nemuslimští“ donoři, především Spojené státy americké, Evropská komise a Velká Británie. Celkově tvoří podíl „nemuslimských“ donorů humanitární pomoci minimálně 88 % z celku, zatímco muslimští dárce tvoří celkem jen 4,1 % z celkové humanitární pomoci (ReliefWeb, 2008).

Ve výčtu dárce na oběti přírodních katastrof vede, jak už bylo řečeno, Saúdská Arábie. Spolu s Kuvajtem jsou to jediné dvě muslimské země figurující v tomto seznamu. Jejich příspěvky tvoří 27,3 % z celku. Ze zástupců „nemuslimských“ dárce je nejvýznamnějším Ústřední fond pro naléhavé zásahy, založený organizací OSN. Dalšími v pořadí jsou Evropská komise a USA. Celkový příspěvek „nemuslimských“ donorů na pomoc obětem přírodních katastrof činí cca 62,4 % (ReliefWeb, 2008).

Obr. č. 24: Světová humanitární pomoc v roce 2007 - příspěvky jednotlivých dárce

Zdroj dat: ReliefWeb, 2008

Obr. č. 25: Příspěvky jednotlivých dárců na oběti přírodních katastrof v roce 2007

Zdroj dat: ReliefWeb, 2008

12. Závěr

Zdá se, že o muslimské rozvojové pomoci se málo mluví na to, jak je významná. Ve světě se zdůrazňuje především význam „nemuslimských“ rozvojových organizací a na ty muslimské se často zapomíná, přitom jsou to na poli rozvojové spolupráce neméně důležití hráči.

Mezi nejvýraznější dárce z muslimského světa patří Islámská rozvojová banka, Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj, Saúdský fond pro rozvoj a Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj.

Z bilaterálních islámských dárců dává nejvíce peněz na oficiální rozvojovou pomoc Saúdská Arábie, pak Kuvajt a na třetím místě jsou Spojené arabské emiráty (podle podílu z HDP v roce 2004). Objem muslimské pomoci závisí především na příjmu jednotlivých zemí z exportu ropy, čímž se vysvětluje prvenství těchto tří arabských států mezi muslimskými dárce.

Velká většina islámské pomoci pochází od bilaterálních dárců a většina je poskytována ve formě půjček. Příjemce pak tvoří především chudé muslimské země.

Mezi muslimskou a „nemuslimskou“ pomocí existují jak rozdíly, tak také podobnosti. Podobná je např. koordinace jak na poli muslimské tak i „nemuslimské“ rozvojové spolupráce. Mezi muslimskými donory funguje Koordinační skupina, která je v „nemuslimském“ světě přirovnávána k DAC. Vedoucí roli mezi donory má v muslimském světě Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj, zatímco v „nemuslimském“ světě Světová banka.

Silnou stránkou muslimské rozvojové pomoci je její štědrost, naopak slabou stránkou je nestálost. Naproti tomu západní dárce mají svou pomoc mnohem vyrovnanější, ale její objem je v průměru nižší.

Negativem islámské rozvojové pomoci je to, že okolo financování je řada nejasností. Záleží ale na jednotlivých institucích. Kuvajtský fond poskytuje většinu informací o financování svých projektů, zatímco u Abu Dhabského rozvojového fondu je těžké dopátrat se podrobnějších dat.

Pomoc „nemuslimských“ donorů je často vázána ke zprostředkování zboží a služeb od dárcovské země. Naopak muslimská pomoc je vázaná jen velmi výjimečně. To je jeden z pozitivních aspektů muslimské pomoci.

Zjistili jsme, že kritika má pravdu v tom, že muslimští dárce se orientují především na muslimské a arabské země a zbytek světa téměř opomíjejí. Ale na obhajobu muslimů je nutné

dodat, že „nemuslimští“ donoři se také zaměřují na země kulturně blízké, např. mezi největší příjemce francouzské ODA patří Demokratická republika Kongo, Côte d'Ivoire, Kamerun a další členské státy Frankofonie.

Muslimské projekty se zaměřují především na ekonomický rozvoj, zatímco podpora sektorů důležitých pro lidský rozvoj (především zdraví, vzdělání a voda) je nedostatečná. „Nemuslimští“ donoři se více soustředí na sociální oblast. Projekty týkající se ekonomické infrastruktury tvoří jen malý podíl z celkové „nemuslimské“ pomoci.

„Nemuslimská“ pomoc se ale až do 60. let 20. století také orientovala především na ekonomický růst. Od té doby se zaměření pomoci vyvíjelo a braly se v úvahu záležitosti týkající se životního prostředí, genderu, lidských práv apod. V současnosti se zdůrazňuje především udržitelný rozvoj. Začátky muslimské pomoci se datují k 70. letům 20. století, je tedy možné že u muslimských donorů dříve nebo později dojde k podobnému vývoji jako u „nemuslimských“.

Co se týká potřeby pomoci, ukázalo se, že muslimští příjemci dostávají větší podíl z celkové pomoci jak od muslimských tak od „nemuslimských“ donorů, než by odpovídalo jejich podílu na chudém obyvatelstvu, „nemuslimská“ rozvojová pomoc je přeci jen znatelně vyváženější.

Na samotný závěr bych chtěla navrhnout jistá doporučení, podle kterých by se muslimská pomoc mohla řídit do budoucna:

Zprvé, stejně jako má OSN pro rozvojovou pomoc cíl darovat minimálně 0,7 % z HDP jednotlivých zemí, měli by si i muslimští dárci stanovit nějakou minimální hodnotu podílu pomoci z HDP. V případě bohatých arabských států by podle mě nebyl problém stanovit si za cíl i vyšší hodnotu než 0,7 % z HDP, příjmy z ropy jsou zde totiž obrovské. Muslimská pomoc by potom byla možná vyrovnanější a vyvarovala by se tedy kritice týkající se nepředvídatelnosti pomoci.

Zadruhé, muslimští dárci by se měli více orientovat na nejméně rozvinuté a nejchudší země světa a nevybírat příjemce své pomoci jen ze skupiny muslimských zemí. Sice v muslimském světě je také dost zemí, které se potýkají s extrémní chudobou, ale hlavní příjemce pomoci by přesto měly tvořit asi jiné země než Maroko, Sýrie a Egypt, které mezi nejchudší zdaleka nepatří.

Zatřetí, muslimové by se měli vyvarovat špatného příkladu ze západu, a tím je propagace svých vlastních ekonomických zájmů v zemi přijímající pomoc. Západní pomoc je většinou vázána ke zprostředkování zboží a služeb, zatímco muslimská pomoc je vázána

zatím jen výjimečně. Do budoucna by se tedy neměla řídit podle vzoru západní pomoci, aby si zachovala aspoň jeden ze svých pozitivních aspektů.

Začtvrté, muslimové by se měli zaměřovat na jiné sektory pomoci než doposud. Zatím bylo zvykem, že se muslimští donoři soustředili spíše na sektory ekonomické, ale větší budoucnost mají projekty týkající se lidského rozvoje, proto by se měla muslimská pomoc přeorientovat spíše tímto směrem.

Pokud by se muslimská pomoc začala řídit předchozími čtyřmi pravidly, získala by si u kritiky lepší pověst a byla by možná dokonce významnější než pomoc „nemuslimských“ donorů.

13. Shrnutí

Diplomová práce se zabývá především dvěma hlavními otázkami, a to zda je muslimská pomoc efektivnější než „nemuslimská“ a zda jsou při poskytování mezinárodní humanitární a rozvojové pomoci upřednostňovány země kulturně nebo ideologicky blízké zemím dárcovským.

Užitečnější pro rozvojové země je určitě pomoc „nemuslimská“. Arabové sice obdarovávají chudé země docela vysokými obnosy, ale záleží na tom, jaká je zrovna situace na trhu s ropou. Stává se tedy, že jeden rok se dostane chudým zemím dostatek peněz na zamýšlené projekty a následující rok se příjemci dočkají jen velmi malých částek.

Dalším „vroubkem“ muslimské pomoci je její zaměření na ekonomický rozvoj, zatímco podpora sektorů důležitých pro lidský rozvoj (především zdraví, vzdělání a voda) je u muslimských donorů nedostatečná. „Nemuslimští“ dárci se více soustředí na sociální oblast.

„Nemuslimské“ země ale také nejsou zcela dokonalými partnery v rozvojové spolupráci. Jejich pomoc má zcela jiný negativní aspekt, a tím je vázanost pomoci na zprostředkování zboží a služeb. „Nemuslimské“ země si tak rozvojovou pomocí zajišťují propagaci svých vlastních ekonomických zájmů v zemi příjemce.

Muslimským donorům je často vytýkáno, že se jejich rozvojová pomoc orientuje především na muslimské a arabské země a zbytek světa je spíš opomíjen. Z dostupných dat a výpočtů lze vyvodit závěr, že tomu tak opravdu je. Muslimové tvoří 86% podíl příjemců muslimské pomoci, zatímco pouze 40% podíl příjemců „nemuslimské“ pomoci.

Mezi pět nejvýznamnějších příjemců muslimské pomoci patří jen arabské země (Maroko, Sýrie, Egypt, Alžírsko a Jordánsko), přičemž žádná z nich nepatří mezi nejchudší nebo nejméně rozvinuté země světa. Větší pravděpodobnost získání muslimské pomoci tedy mají obecně země arabské, muslimské nebo ty, které neudržují diplomatické vztahy s Izraelem.

Také se ukázalo, že muslimští příjemci dostávají větší podíl pomoci, než odpovídá jejich podílu na „potřebných“, a to jak od muslimských tak od „nemuslimských“ donorů. „Nemuslimská“ pomoc je ale přece jen vyváženější než muslimská.

Klíčová slova: islám, rozvojová pomoc, zakát, Saúdská Arábie, Kuvajt, Spojené arabské emiráty

Summary

Diploma thesis deals especially with two main questions. First, is Muslim aid more effective than non-Muslim aid? And second, do donors in international humanitarian and development aid prefer countries with cultural and ideological similarities?

Non-Muslim aid is for developing countries certainly more effective than Muslim aid. Arabs give to poor countries huge amounts of aid, but it depends on how is just situation on the oil market. So it is possible, that poor countries receive enough money for planned projects in one year, but they receive just a little sum in the next year.

Another problem of Muslim aid is its focusing on economic development, while supporting human development sector (mainly health, education and water) is not sufficient for Muslim donors. Non-Muslim donors concentrate their contribution more on social field.

Also non-Muslim countries are not faultless partners in the field of development assistance. There is another negative aspect of their aid, tying aid. This aid is tied towards procurement of goods and services from the donor country. Non-Muslim countries provide through this aid promotion of their economic priorities.

Muslim donors are often criticized that their development assistance is focused especially on Muslim and Arab countries and other countries of the world are rather neglected. From available data can be concluding that this is true. Muslim countries represent 86 % of recipients of Muslim aid, while they represent only 40 % of recipients of non-Muslim aid.

Five most important recipients of Muslim aid are Arab countries (Morocco, Syria, Egypt, Algeria and Jordan), whereas none of them is the poorest or least developed country of the world. Arab and Muslim countries have major probability of gaining Muslim aid, as well as countries which don't maintain diplomatic relations with Israel. .

It emerged that, that Muslim recipients get bigger amount of aid than is their share of "needed", both from Muslim donors and from non-Muslim donors. But non-Muslim aid is yet more balanced than Muslim aid.

Keywords: Islam, development aid, zakat, Saudi Arabia, Kuwait, United Arab Emirates

14. Seznam zkratek

AACO	–	Arabská antikorupční organizace (Arab Anti-Corruption Organization)
ADB	–	Asijská rozvojová banka (Asian Development Bank)
ADF	–	Africký rozvojový fond (African Development Fund)
ADFD	–	Abu Dhabský rozvojový fond (Abu Dhabi Fund for Development)
AFDB	–	Africká rozvojová banka (African Development Bank)
AFESD	–	Arabský fond pro ekonomický a sociální rozvoj (Arab Fund for Economic and Social Development)
AHDI	–	Alternativní index lidského rozvoje (Alternative Human Development Index)
AHDR	–	Arabská zpráva o lidském rozvoji (Arab Human Development Report)
AMF	–	Arabský měnový fond (Arab Monetary Fund)
BADEA	–	Arabská banka pro ekonomický rozvoj v Africe (La Banque Arabe pour le Développement Economique en Afrique)
CG	–	Koordinační skupina (Coordination Group)
CERF	–	Ústřední fond pro naléhavé zásahy (Central Emergency Response Fund)
DAC	–	Výbor pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
EK	–	Evropská komise
EMU	–	Evropská muslimská unie (European Muslim Union)
HDI	–	Index lidského rozvoje (Human Development Index)
HDP	–	hrubý domácí produkt
IDB	–	Islámská rozvojová banka (Islamic Development Bank)
IHH	–	Nadace pro lidská práva a svobody a humanitární pomoc (İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı)
IICO	–	Mezinárodní islámská charitativní organizace (International Islamic Charitable Organization)
IR	–	Islámská podpora (Islamic Relief)
KFAED	–	Kuvajtský fond pro arabský ekonomický rozvoj (Kuwait Fund for Arab Economic Development)
MA	–	Muslimská pomoc (Muslim Aid)
ODA	–	Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)

OECD	–	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OFID	–	Fond OPEC pro mezinárodní rozvoj (OPEC Fund for International Development)
OIC	–	Organizace islámské konference (Organization of The Islamic Conference)
OSN	–	Organizace spojených národů
OPEC	–	Organizace zemí vyvážející ropu (Organization of Petroleum Exporting Countries)
QC	–	Katarská charita (Qatar Charity)
PRSPs	–	Strategické dokumenty pro snižování chudoby (Poverty Reduction Strategy Papers)
SAPs	–	Programy strukturálních úprav (Structural Adjustment Programmes)
SFD	–	Saúdský fond pro rozvoj (Saudi Fund for Development)
UAE	–	Spojené arabské emiráty (United Arab Emirates)
UNDP	–	Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)
USAID	–	Agentura USA pro mezinárodní rozvoj (U.S. Agency for International Development)
USD	–	americký dolar (United States Dollar)

15. Zdroje

Poznej Korán [online]. c2007 [cit. 2007-10-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.poznejkoran.cz/>>.

DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 1993. 200 s. ISBN 80-7260-088-5.

CHAJRÍ, Fadlulláh. *Islám*. Praha: Ikar, 2001. 256 s. ISBN 80-7202-922-3.

FLEISSIG, Jiří, BAHBOUH, Charif. *Malá encyklopedie islámu*. Praha: Dar ibn Rushd, 1993. 202 s. ISBN 80-900767-3-4.

CROFTER, Warren. *Velká kniha islámu*. Čechtice: BVD, 2006. 248 s. ISBN 80-903754-0-5.

BUREŠ, Jaroslav. Islámská charita v době globalizace. *Mezinárodní vztahy*. 3/2006, s. 46-70.

BENTHALL, Jonathan, BELLION-JOURDAN, Jérôme. *The Charitable Crescent: Politics of Aid in the Muslim World*. New York: I.B. Tauris & Co Ltd, 2003. 196 s. ISBN 1 86064 901 7.

Organization of the Islamic Conference [online]. c2000-2007 [cit. 2007-11-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.oic-oci.org/>>.

CIA - Central Intelligence Agency: The World Fact Book [online][cit. 2007-11-09]. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>.

United Nations Development Programme. *Human Development Report 2006*. 2006. 424 s. Dostupný z WWW: <<http://hdr.undp.org/en/media/hdr06-complete.pdf>>.

League of Arab States [online]. c2000-2006 [cit. 2007-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.arableagueonline.org/>>.

United Nations Development Programme, Arab Fund For Economic and Social Development. *Arab Human Development Report 2002: Creating Opportunities for Future Generations*. New York: United Nations Publications, 2002. 180 s. Dostupný z WWW: <<http://www.pogar.org/publications/other/ahdr/ahdr2002e.pdf>>.

United Nations Development Programme, Arab Fund For Economic and Social Development. *Arab Human Development Report 2003: Building a Knowledge Society*. New York: United Nations Publications, 2003. 217 s. Dostupný z WWW: <<http://www.pogar.org/publications/other/ahdr/ahdr2003e.pdf>>.

United Nations Development Programme, Arab Fund For Economic and Social Development. *Arab Human Development Report 2004: Towards Freedom in the Arab World*. New York: United Nations Publications, 2005. 265 s. Dostupný z WWW: <<http://www.pogar.org/publications/other/ahdr/ahdr2004e.pdf>>.

United Nations Development Programme, Arab Fund For Economic and Social Development. *Arab Human Development Report 2005: Towards the Rise of Women in the Arab World*. New York: United Nations Publications, 2006. 335 s. Dostupný z WWW: <<http://www.pogar.org/publications/other/ahdr/ahdr2005e.pdf>>.

VILLANGER, Espen. *Arab Foreign Aid: Disbursement Patterns, Aid Policies and Motives*. Bergen : Chr. Michelsen Institute, 2007. 36 s. Dostupný z WWW: <<http://www.cmi.no/publications/file/?2615=arab-foreign-aid-disbursement-patterns>>.

The International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank. *Global Monitoring Report 2006*. Washington, 2006. 248 s. Dostupný z WWW: <<http://siteresources.worldbank.org/INTGLOBALMONITORING2006/Resources/2186625-1145565069381/GMR06Complete.pdf>>.

Ministerstvo financí České republiky: *Hodnocení v řízení rozvojové politiky / Oficiální rozvojové pomoci (ODA)* [online]. 2005 [cit. 2008-01-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/eu_hodnoceni_rozvojove_politiky_oda.html>.

SAUDINF: *Saudi Arabia Information* [online]. 17-01-2008 [cit. 2008-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://saudinf.com/main/1.htm>>.

Contry Data: *Kuwait - Foreign Aid and Trade* [online]. January 1993 [cit. 2008-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.country-data.com/cgi-bin/query/r-7593.html>>.

EXNEROVÁ, Věra, et al. *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají*. Praha: Člověk v tísni, 2005. 256 s. ISBN 80-86961-00-1.

Asian Development Bank [online]. [cit. 2008-01-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.adb.org/>>.

Informační centrum OSN v Praze [online]. c2005 [cit. 2008-01-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/>>.

FERGANY, Nader. *Arab Human Development Report 2002*. [s.l.] : [s.n.], 2002. In Search of an Adequate Measure of Human Development, An Alternative Human Development Index, AHDI, s. 21.

The Saudi Fund for Development [online]. [cit. 2008-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.sfd.gov.sa/>>.

Kuwait Fund for Arab Economic Development [online]. c2007 [cit. 2008-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.kuwait-fund.org/e/index.asp>>.

Abu Dhabi fund for Development [online]. January 2008 [cit. 2008-01-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.adfd.ae/>>.

African Development Bank Group [online]. c2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.afdb.org/>>.

- Arab Fund for Economic and Social Development* [online]. c1998-2007 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.arabfund.org/>>.
- The OPEC Fund for International Development* [online]. [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.opecfund.org/>>.
- Arab Monetary Fund* [online]. [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.amf.org.ae/pages/>>.
- Islamic Development Bank: Together We Build A Better Future* [online]. c2007 [cit. 2008-02-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.isdb.org/>>.
- Arab Bank for Economic Development in Africa* [online]. c1975-2008 [cit. 2008-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.badea.org/>>.
- The Arab Anti-Corruption Organization* [online]. 2007 [cit. 2008-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.arabanticorruption.org/>>.
- The OPEC Fund for International Development. *Arab National and Regional Development Institutions*. 2002. 46 s. Dostupný z WWW: <http://www.opecfund.org/publications/PDF/anrdi_profile/ar_dev_insts_profile_2002.pdf>.
- The OPEC Fund for International Development. *Arab Aid: Past, Present and Future*. Dubai, 2003. 56 s. Dostupný z WWW: <http://www.ofid.org/publications/PDF/arab_aid.pdf>.
- The Coordination Group*. Kuwait: Arab Fund for Economic and Social Development, 2006. 8 s.
- Arab Aid [online]. 2003 [cit. 2008-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.arabaid.org/>>.
- NEUMAYER, Eric. *Arab-related Bilateral and Multilateral Sources of Development Finance: Issues, Trends, and the Way Forward*. The World Economy. 2004, vol. 27, no. 2, s. 281-300.
- ACHILLI, Michele, KHALDI, Mohamed. *The Role of the Arab Development Funds in the World Economy*. London: Croom Helm, 1984. 312 s.
- The World Bank: Country Classification* [online]. c2008 [cit. 2008-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20420458~menuPK:64133156~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html>>.
- International Data Base* [online]. 07-16-2007 [cit. 2008-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.census2010.gov/ipc/www/idb/index.html>>.
- The Union of the NGOs of the Islamic World* [online]. 2005-5008 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.theunity.org/en/>>.
- Islamic Relief: Worldwide* [online]. 2000-2008 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.islamic-relief.com/>>.

Qatar Charity [online]. 2006 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW:
<<http://www.qcharity.org/english/index.html>>.

İHH İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı [online]. [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.ihh.org.tr/Home.7.0.html?&L=1>>.

International Islamic Charitable Organization [online]. [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.iico.net/home-page-eng/index-eng.htm>>.

Muslim Aid: Serving Humanity [online]. 2006 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW:
<<http://ramadan.muslimaid.org/>>.

European Muslim Union [online]. 2005-2007 [cit. 2008-04-30]. Dostupný z WWW:
<<http://www.emunion.org/>>.

ReliefWeb [online]. 2008 [cit. 2008-04-28]. Dostupný z WWW:
<<http://www.reliefweb.int/fts>>.

ELSER, M., EWALD, S., MURRER, G. *Encyklopedie náboženství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. 406 s.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Teologie služby*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. 214 s.

Charitativní služba církve: Pastorační péče o charitu. Praha: Česká biskupská konference, 2005. 8 s.

Development Co-operation Report 2006. [s.l.] : OECD, 2007. 16 s.

USAID [online] [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.usaid.gov/>>.

Reuters [online]. 2008 , 30-3-2008 [cit. 2008-04-09]. Dostupný z WWW:
<<http://uk.reuters.com/article/topNews/idUKL3068682420080330>>.

Organization for Economic Cooperation and Development [online]. [cit. 2008-04-16]. Dostupný z WWW:
<http://www.oecd.org/document/33/0,2340,en_2649_34447_36661793_1_1_1_1,00.html>.

Přílohy

Seznam příloh:

1. Členské země Organizace Islámské konference
2. Členské státy OIC a jejich ekonomická úroveň
3. Členské země Ligy arabských států
4. Pořadí vybraných muslimských zemí podle HDI a podle AHDI
5. Dárci a příjemci ODA z muslimského světa
6. ODA Saúdské Arábie v letech 1985–2004
7. ODA Kuvajtu v letech 1985–2004
8. ODA Spojených arabských emirátů v letech 1985–2004
9. Členové Asijské rozvojové banky
10. Členové Africké rozvojové banky
11. ODA v islámských zemích v letech 1985–2004
12. Potřebnost pomoci podle kritéria HDP
13. Potřebnost pomoci podle kritéria HDI

Příloha č. 1

Členské země Organizace Islámské konference

1. Afghánistán (1969) ¹⁷	31. Libye (1969)
2. Albánie (1992)	32. Malajsie (1969)
3. Alžírsko (1969)	33. Maledivy (1976)
4. Ázerbájdžán (1992)	34. Mali (1969)
5. Bahrajn (1972)	35. Maroko (1969)
6. Bangladéš (1974)	36. Mauritánie (1969)
7. Benin (1983)	37. Mosambik (1994)
8. Brunej (1984)	38. Niger (1969)
9. Burkina-Faso (1974)	39. Nigérie (1986)
10. Cote D'Ivoire (2001)	40. Omán (1972)
11. Čad (1969)	41. Pákistán (1969)
12. Džibutsko (1978)	42. Palestina (1969)
13. Egypt (1969)	43. Saúdská Arábie (1969)
14. Gabon (1974)	44. Senegal (1969)
15. Gambie (1974)	45. Sierra Leone (1972)
16. Guinea (1969)	46. Somálsko (1969)
17. Guinea-Bissau (1974)	47. Spojené Arabské Emiráty (1972)
18. Guyana (1998)	48. Súdán (1969)
19. Indonésie (1969)	49. Surinam (1996)
20. Irák (1975)	50. Sýrie (1972)
21. Írán (1969)	51. Tádžikistán (1992)
22. Jemen (1969)	52. Togo (1997)
23. Jordánsko (1969)	53. Tunisko (1969)
24. Kamerun (1974)	54. Turecko (1969)
25. Katar (1972)	55. Turkmenistán (1992)
26. Kazachstán (1995)	56. Uganda (1974)
27. Komory (1976)	57. Uzbekistán (1996)
28. Kuvajt (1969)	
29. Kyrgyzstán (1992)	
30. Libanon (1969)	

Organization of the Islamic Conference, 2007

¹⁷ rok připojení

Příloha č. 2

Členské státy OIC a jejich ekonomická úroveň

země	HDP na osobu (podle parity kupní síly) v USD ¹⁸	HDI ¹⁹
Afghánistán	800	- ²⁰
Albánie	5700	0,784
Alžírsko	7600	0,728
Ázerbájdžán	7500	0,736
Bahrajn	25600	0,859
Bangladéš	2300	0,530
Benin	1100	0,428
Brunej	25600	0,871
Burkina-Faso	1400	0,342
Cote d'Ivoire	1600	0,421
Čad	1500	0,368
Džibutsko	1000	0,494
Egypt	4200	0,702
Gabon	7100	0,633
Gambie	2000	0,479
Guinea	2100	0,445
Guinea-Bissau	900	0,349
Guyana	4900	0,725
Indonésie	3900	0,711
Irák	1900	-
Írán	8700	0,746
Jemen	1000	0,492
Jordánsko	5100	0,760
Kamerun	2500	0,506
Katar	29800	0,844
Kazachstán	9400	0,774
Komory	600	0,556
Kuvajt	23100	0,871
Kyrgyzstán	2100	0,705
Libanon	5900	0,774
Libye	12300	0,798
Malajsie	12800	0,805

¹⁸ CIA - Central Intelligence Agency: *The World Fact Book* [online][cit. 2007-11-09]. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>.

¹⁹ United Nations Development Programme. *Human Development Report 2006*. 2006. 424 s. Dostupný z WWW: <<http://hdr.undp.org/en/media/hdr06-complete.pdf>>

²⁰ nedostupná data

Maledivy	3900	0,739
Mali	1300	0,338
Maroko	4600	0,640
Mauritánie	2600	0,486
Mosambik	1500	0,390
Niger	1000	0,311
Nigérie	1500	0,448
Omán	14400	0,810
Pákistán	2600	0,539
Palestina	-	0,736
Saúdská Arábie	13800	0,777
Senegal	1800	0,460
Sierra Leone	900	0,335
Somálsko	600	-
Spojené Arabské Emiráty	49700	0,839
Súdán	2400	0,516
Surinam	7100	0,759
Sýrie	4100	0,716
Tádžikistán	1300	0,652
Togo	1700	0,495
Tunisko	8900	0,760
Turecko	9100	0,757
Turkmenistán	8500	0,724
Uganda	1900	0,502
Uzbekistán	2000	0,696

Příloha č. 3

Členské země Ligy arabských států

- Alžírsko
- Bahrajn
- Džibutsko
- Egypt
- Irák
- Jemen
- Jordánsko
- Katar
- Komory
- Kuvajt
- Libanon
- Libye
- Maroko
- Mauritánie
- Omán
- Palestina
- Saúdská Arábie
- Somálsko
- Spojené Arabské Emiráty
- Súdán
- Sýrie
- Tunisko

League of Arab States, 2007

Příloha č. 4

Pořadí vybraných muslimských zemí podle HDI a podle AHDI

země	pořadí podle HDI	pořadí podle AHDI
Guyana	8	1
Malajsie	3	2
Turecko	5	3
Jordánsko	6	4
Indonésie	11	5
Kuvajt	1	6
Libanon	4	7
Spojené Arabské Emiráty	2	8
Benin	27	9
Maroko	14	10
Mosambik	30	11
Bangladéš	21	12
Komory	18	13
Mali	29	14
Guinea-Bissau	31	15
Senegal	26	16
Pákistán	17	17
Burkina Faso	32	18
Egypt	13	19
Tunisko	9	20
Togo	20	21
Kamerun	16	22
Alžírsko	10	23
Gambie	28	24
Džibutsko	23	25
Írán	7	26
Sýrie	12	27
Súdán	19	28
Côte D'Ivoire	25	29
Nigérie	24	30
Mauritánie	22	31
Irák	15	32

Zdroj dat: Arab Human Development Report, 2002

Příloha č. 5

Dárci a příjemci ODA z muslimského světa

Dárci	2001		2004
	ODA (miliony USD)	ODA (% z HDP)	ODA (miliony USD)
Kuvajt	73	0,19	209
Saúdská Arábie	490	0,27	1734
Spojené Arabské Emiráty	127	-	181
Příjemci			
Afgánistán	408	-	2190
Albánie	270	-	362
Alžírsko	224	-	313
Ázerbájdžán	232	-	176
Bangladěš	1030	-	1404
Benin	274	-	378
Burkina Faso	392	-	610
Côte d'Ivoire	170	-	154
Čad	187	-	319
Džibutsko	58	-	64
Egypt	1257	-	1458
Gabon	9	-	38
Gambie	54	-	63
Guinea	282	-	279
Guinea-Bissau	59	-	76
Guyana	97	-	145
Indonésie	1471	-	84
Irák	122	-	4658
Írán	117	-	189
Jemen	461	-	252
Jordánsko	433	-	581
Kamerun	487	-	762
Kazachstán	148	-	265
Kyrgyzstán	189	-	258
Libanon	243	-	265
Malajsie	27	-	290
Mali	354	-	567
Maroko	519	-	706
Mauritánie	268	-	180
Mosambik	933	-	1228
Niger	257	-	536
Nigérie	185	-	573
Omán	2	-	55
Pákistán	1948	-	1421
Senegal	413	-	1052
Sierra Leone	345	-	360
Somálsko	150	-	191
Súdán	185	-	882
Sýrie	155	-	110
Tádžikistán	170	-	241
Togo	44	-	61
Tunisko	378	-	328
Turecko	169	-	257
Turkmenistán	72	-	37
Uganda	793	-	1159
Uzbekistán	153	-	246

Zdroj dat: Global Monitoring Report 2006

Příloha č. 6

ODA Saúdské Arábie v letech 1985 – 2004

rok	ODA v mil. USD	ODA v % z HDP
1985	2630	2,91
1986	3517	4,67
1987	2888	3,88
1988	2040	2,52
1989	1170	1,36
1990	3652	3,71
1991	1704	1,48
1992	783	0,65
1993	549	0,44
1994	217	0,25
1995	192	0,13
1996	327	0,2
1997	251	0,15
1998	288	0,19
1999	185	0,11
2000	295	0,16
2001	490	0,27
2002	2478	1,31
2003	2391	1,12
2004	1734	0,69
celkem	27781	-
průměr	-	1,31

Zdroj dat: Villanger, 2007

Příloha č. 7

ODA Kuvajtu v letech 1985–2004

rok	ODA v mil. USD	ODA v % z HDP
1985	771	2,96
1986	715	2,89
1987	316	1,2
1988	108	0,4
1989	170	0,55
1990	1295	7,28
1991	390	2,45
1992	203	0,85
1993	395	1,49
1994	555	2,01
1995	384	1,2
1996	414	1,12
1997	373	1,01
1998	278	0,87
1999	147	0,42
2000	165	0,38
2001	73	0,19
2002	20	0,05
2003	138	0,31
2004	209	0,34
celkem	7119	-
průměr	-	1,40

Zdroj dat: Villanger, 2007

Příloha č. 8

ODA Spojených arabských emirátů v letech 1985–2004

rok	ODA v mil. USD	ODA v % z HDP
1985	-	0,45
1986	-	0,42
1987	-	0,08
1988	-	-
1989	-	-
1990	-	2,63
1991	558	1,64
1992	172	0,49
1993	239	0,67
1994	100	0,27
1995	65	0,14
1996	31	0,06
1997	115	0,21
1998	63	0,12
1999	92	0,16
2000	150	0,2
2001	127	0,18
2002	156	0,21
2003	188	0,21
2004	181	0,17
celkem	2237	-
průměr	-	0,49

Zdroj dat: Villanger, 2007

Příloha č. 9

Členové Asijské rozvojové banky

členové	rok připojení
Regionální členové	
Afghánistán	1966
Arménie	2005
Austrálie	1966
Ázejbájdžán	1999
Bangladéš	1973
Barma	1973
Bhútán	1982
Brunej	2006
Cookovy ostrovy	1976
Čína	1986
Fidži	1970
Filipíny	1966
Gruzie	2007
Hong Kong	1969
Indie	1966
Indonésie	1966
Japonsko	1966
Jižní Korea	1966
Kambodža	1966
Kazachstán	1994
Kiribati	1974
Kyrgyzstán	1994
Laos	1966
Malajsie	1966
Maledivy	1978
Marshallovy ostrovy	1990
Mikronésie	1990
Mongolsko	1991
Nauru	1991
Nepál	1966
Nový Zéland	1966
Pákistán	1966
Palau	2003
Papua Nová Guinea	1971
Samoa	1966
Singapur	1966
Šalamounovy ostrovy	1973
Srí Lanka	1966
Tádžikistán	1998
Taiwan	1966
Thajsko	1966
Tonga	1972
Turkmenistán	2000

Tuvalu	1993
Uzbekistán	1995
Vanuatu	1981
Vietnam	1966
Východní Timor	2002
Neregionální členové	
Belgie	1966
Dánsko	1966
Finsko	1966
Francie	1970
Irsko	2006
Itálie	1966
Kanada	1966
Lucembursko	2003
Německo	1966
Nizozemí	1966
Norsko	1966
Portugalsko	2002
Rakousko	1966
Spojené státy americké	1966
Španělsko	1986
Švédsko	1966
Švýcarsko	1967
Turecko	1991
Velká Británie	1966

Zdroj dat: ADB, 2007

Příloha č. 10

Členové Africké rozvojové banky

Regionální

• Alžírsko	• Kamerun	• Rovnicková Guinea
• Angola	• Kapverdy	• Rwanda
• Benin	• Keňa	• Senegal
• Botswana	• Komory	• Seychely
• Burkina Faso	• Kongo	• Sierra Leone
• Burundi	• Lesotho	• Somálsko
• Côte d'Ivoire	• Libérie	• Súdán
• Čad	• Libye	• Středoafriická republika
• DR Kongo	• Madagaskar	• Svatý Tomáš a Princův ostrov
• Džibutsko	• Malawi	• Svazijsko
• Egypt	• Mali	• Tanzánie
• Eritrea	• Mauritánie	• Togo
• Etiopie	• Mauricius	• Tunisko
• Gabon	• Maroko	• Uganda
• Gambie	• Mosambik	• Zambie
• Ghana	• Namibie	• Zimbabwe
• Guinea-Bissau	• Niger	
• Jihoafrická republika	• Nigérie	

•

•

• Neregionální

•

• Argentina	• Indie	• Norsko
• Belgie	• Itálie	• Portugalsko
• Brazílie	• Japonsko	• Saúdská Arábie
• Rakousko	• Kanada	• Spojené státy americké
• Čína	• Korea	• Španělsko
• Dánsko	• Kuvajt	• Švédsko
• Finsko	• Německo	• Švýcarsko
• Francie	• Nizozemí	• Velká Británie

African Development Bank Group, 2008

Příloha č. 11

ODA v islámských zemích v letech 1985–2004

	1985		1986		1987		1988		1989	
	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP
Kuvajt	771	2,96	715	2,89	316	1,2	108	0,4	170	0,55
Saúdská Arábie	2630	2,91	3517	4,67	2888	3,88	2040	2,52	1170	1,36
Spojené Arabské Emiráty		0,45		0,42		0,08				
	1990		1991		1992		1993		1994	
	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP
Kuvajt	1295	7,28	390	2,45	203	0,85	395	1,49	555	2,01
Saúdská Arábie	3652	3,71	1704	1,48	783	0,65	549	0,44	317	0,25
Spojené Arabské Emiráty		2,63	558	1,64	172	0,49	239	0,67	100	0,27
	1995		1996		1997		1998		1999	
	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP
Kuvajt	384	1,2	414	1,12	373	1,01	278	0,87	147	0,42
Saúdská Arábie	192	0,13	327	0,2	251	0,15	288	0,19	185	0,11
Spojené Arabské Emiráty	65	0,14	31	0,06	115	0,21	63	0,12	92	0,16
	2000		2001		2002		2003		2004	
	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP	mil. USD	% z HDP
Kuvajt	165	0,38	73	0,19	20	0,05	138	0,31	209	0,34
Saúdská Arábie	295	0,16	490	0,27	2478	1,31	2391	1,12	1734	0,69
Spojené Arabské Emiráty	150	0,2	127	0,18	156	0,21	188	0,21	181	0,17

Zdroj dat: Villanger, 2007

Příloha č. 12

Potřebnost podle kritéria HDP

Příjmové skupiny	Počet obyvatel (2007)	Počet obyvatel potřebujících pomoc	Počet muslimů potřebujících pomoc
Nízký příjem			
Afghánistán	31889923	31889923	31889923
Bangladéš	150448339	150448339	150448339
Barma	47373958	47373958	-
Benin	8078314	8078314	8078314
Burkina Faso	14326203	14326203	14326203
Burundi	8390505	8390505	-
Côte d'Ivoire	18013409	18013409	18013409
Čad	9885661	9885661	9885661
DR Kongo	65751512	65751512	-
Eritrea	4906585	4906585	-
Etiopie	76511887	76511887	-
Gambie	1688359	1688359	1688359
Ghana	22931299	22931299	-
Guinea	9947814	9947814	9947814
Guinea-Bissau	1472780	1472780	1472780
Haiti	8706497	8706497	-
Indie	1129866154	1129866154	-
Jemen	22230531	22230531	22230531
Kambodža	13995904	13995904	-
Keňa	36913721	36913721	-
Komory	711417	711417	711417
Kyrgyzstán	5284149	5284149	5284149
Laos	6521998	6521998	-
Libérie	3195931	3195931	-
Madagaskar	19448815	19448815	-
Malawi	13603181	13603181	-
Mali	11995402	11995402	11995402
Mauritánie	3270065	3270065	3270065
Mongolsko	2951786	2951786	-
Mosambik	20905585	20905585	20905585
Nepál	28901790	28901790	-
Niger	12894865	12894865	12894865
Nigérie	135031164	135031164	135031164
Pákistán	164741924	164741924	164741924
Papua Nová Guinea	5795887	5795887	-
Rwanda	9907509	9907509	-
Senegal	12521851	12521851	12521851
Severní Korea	23301725	23301725	-
Sierra Leone	6144562	6144562	6144562
Somálsko	9118773	9118773	9118773
Středoafrická republika	4369038	4369038	-
Súdán	39379358	39379358	39379358
Svatý Tomáš a Princův ostrov	199579	199579	-
Šalamounovy ostrovy	566842	566842	-
Tádžikistán	7076598	7076598	7076598

Tanzanie	39384223	39384223	-
Togo	5701579	5701579	5701579
Uganda	30262610	30262610	30262610
Uzbekistán	27780059	27780059	27780059
Vietnam	85262356	85262356	-
Východní Timor	1084971	1084971	-
Zambie	11477447	11477447	-
Zimbabwe	12311143	12311143	-
Nižší střední příjem			
Albánie	3600523	2400349	2400349
Alžírsko	33333216	22222144	22222144
Angola	12263596	8175731	-
Arménie	2971650	1981100	-
Ázerbájdžán	8120247	5413498	5413498
Bělorusko	9724723	6483149	-
Bhútán	2327849	1551899	-
Bolívie	9119152	6079435	-
Bosna a Hercegovina	4552198	3034799	-
Čína	1344710760	896473840	-
Dominikánská republika	9365818	6243879	-
Džibutsko	496374	330916	330916
Egypt	80335036	53556691	53556691
Ekvádor	13755680	9170453	-
Fidži	918675	612450	-
Filipíny	91077287	60718191	-
Gruzie	4646003	3097335	-
Guatemala	12728111	8485407	-
Guyana	769095	512730	512730
Honduras	7483763	4989175	-
Indonésie	234693997	156462665	156462665
Irák	27499638	18333092	18333092
Írán	65397521	43598347	43598347
Jamajka	2780132	1853421	
Jordánsko	6053193	4035462	4035462
Kamerun	18060382	12040255	12040255
Kapverdy	423613	282409	-
Kiribati	107817	71878	-
Kolumbie	44379598	29586399	-
Kongo	3800610	2533740	-
Kuba	11394043	7596029	-
Lesotho	2125262	1416841	-
Makedonie	2055915	1370610	-
Maledivy	369031	246021	246021
Maroko	33757175	22504783	22504783
Marshallovy ostrovy	61815	41210	-
Mikronésie	107862	71908	-
Moldávie	4328816	2885877	-
Namibie	2055080	1370053	-
Nikaragua	5675356	3783571	-
Palestina	4018332	2678888	2678888
Paraguay	6669086	4446057	-
Peru	28674757	19116505	-

Salvador	6948073	4632049	-
Samoa	214265	142843	-
Srí Lanka	20926315	13950877	-
Surinam	470784	313856	313856
Svazijsko	1133066	755377	-
Sýrie	19314747	12876498	12876498
Thajsko	65068149	43378766	-
Tonga	116921	77947	-
Tunisko	10276158	6850772	6850772
Turkmenistán	5097028	3398019	3398019
Ukrajina	46299862	30866575	-
Vanuatu	211971	141314	-
Vyšší střední příjem			
Americká Samoa	57663	19221	-
Argentina	40301927	13433976	-
Belize	294385	98128	-
Botswana	1815508	605169	-
Brazílie	190010647	63336882	-
Bulharsko	7322858	2440953	-
Dominika	72377	24126	-
Černá Hora	684736	228245	-
Gabon	1454867	484956	484956
Grenada	89971	29990	-
Chile	16284741	5428247	-
Chorvatsko	4493312	1497771	-
Jihoafrická republika	43997828	14665943	-
Kazachstán	15284929	5094976	5094976
Kostarika	4133884	1377961	-
Libanon	3925502	1308501	1308501
Libye	6036914	2012305	2012305
Litva	3575439	1191813	-
Lotyšsko	2259810	753270	-
Maďarsko	9956108	3318703	-
Malajsie	24821286	8273762	8273762
Mauricius	1250882	416961	-
Mayotte	208783	69594	-
Mexiko	108700891	36233630	-
Omán	3204897	1068299	1068299
Palau	20842	6947	-
Panama	3242173	1080724	-
Polsko	38518241	12839414	-
Rovníková Guinea	551201	183734	-
Rumunsko	22276056	7425352	-
Rusko	141377752	47125917	-
Severní Mariany	84546	28182	-
Seychely	81895	27298	-
Slovensko	5447502	1815834	-
Srbsko	10150265	3383422	-
Svatá Lucie	170649	56883	-
Svatý Kryštof a Nevis	39349	13116	-
Svatý Vincent a Grenadiny	118149	39383	-
Turecko	71158647	23719549	23719549

Uruguay	3460607	1153536	-
Venezuela	26023528	8674509	-
Vysoký příjem			
Americké Panenské ostrovy	108448	0	-
Andorra	71822	0	-
Antigua a Barbuda	69481	0	-
Aruba	100018	0	-
Austrálie	20434176	0	-
Bahamy	305655	0	-
Bahrajn	708573	0	0
Barbados	280946	0	-
Belgie	10392226	0	-
Bermudy	66163	0	-
Brunej	374577	0	0
Česká republika	10228744	0	-
Dánsko	5468120	0	-
Estonsko	1315912	0	-
Faerské ostrovy	47511	0	-
Finsko	5238460	0	-
Francie	63718187	0	-
Francouzská Polynésie	278963	0	-
Grónsko	56344	0	-
Guam	173456	0	-
Hong Kong	6980412	0	-
Irsko	4109086	0	-
Island	301931	0	-
Itálie	58147733	0	-
Izrael	6426679	0	-
Japonsko	127433494	0	-
Jižní Korea	49044790	0	-
Kajmanské ostrovy	46600	0	-
Kanada	33390141	0	-
Katar	907229	0	0
Kuvajt	2505559	0	0
Kypr	788457	0	-
Lichtenštejnsko	34247	0	-
Lucembursko	480222	0	-
Macao	456989	0	-
Malta	401880	0	-
Man	75831	0	-
Monako	32671	0	-
Německo	82400996	0	-
Nizozemské Antily	223652	0	-
Nizozemsko	16570613	0	-
Normanské ostrovy	156894	0	-
Norsko	4627926	0	-
Nová Kaledonie	221943	0	-
Nový Zéland	4115771	0	-
Portoriko	3944259	0	-
Portugalsko	10642836	0	-
Rakousko	8199783	0	-
Řecko	10706290	0	-

San Marino	29615	0	-
Saúdská Arábie	27601038	0	0
Singapur	4553009	0	-
Slovinsko	2009245	0	-
Spojené státy americké	301139947	0	-
Spojené arabské emiráty	4444011	0	0
Španělsko	40448191	0	-
Švédsko	9031088	0	-
Švýcarsko	7554661	0	-
Trinidad a Tobago	1056608	0	-
Velká Británie	60776238	0	-
celkem	6601717557	4270664803	1170538628

*Zdroj dat: UNDP, 2008
International Data Base, 2008*

Příloha č. 13

Potřebnost pomoci podle kritéria HDI

Skupiny zemí podle úrovně lidského rozvoje	Počet obyvatel (2007)	Počet obyvatel potřebujících pomoc	Počet muslimů potřebujících pomoc
Vysoký lidský rozvoj			
Norsko	4627926	0	-
Island	301931	0	-
Austrálie	20434176	0	-
Irsko	4109086	0	-
Švédsko	9031088	0	-
Kanada	33390141	0	-
Japonsko	127433494	0	-
USA	301139947	0	-
Švýcarsko	7554661	0	-
Nizozemsko	16570613	0	-
Finsko	5238460	0	-
Lucembursko	480222	0	-
Belgie	10392226	0	-
Rakousko	8199783	0	-
Dánsko	5468120	0	-
Francie	63718187	0	-
Itálie	58147733	0	-
Velká Británie	60776238	0	-
Španělsko	40448191	0	-
Nový Zéland	4115771	0	-
Německo	82400996	0	-
Hong Kong	6980412	0	-
Izrael	6426679	0	-
Řecko	10706290	0	-
Singapur	4553009	0	-
Jižní Korea	49044790	0	-
Slovinsko	2009245	0	-
Portugalsko	10642836	0	-
Kypr	788457	0	-
Česká republika	10228744	0	-
Barbados	280946	0	-
Malta	401880	0	-
Kuvajt	2505559	0	0
Brunej	374577	0	0
Maďarsko	9956108	0	-
Argentina	40301927	0	-
Polsko	38518241	0	-
Chile	16284741	0	-
Bahrajn	708573	0	0
Estonsko	1315912	0	-
Litva	3575439	0	-
Slovensko	5447502	0	-
Uruguay	3460607	0	-
Chorvatsko	4493312	0	-
Lotyšsko	2259810	0	-

Katar	907229	0	0
Seychely	81895	0	-
Kostarika	4133884	0	-
Spojené arabské emiráty	4444011	0	0
Kuba	11394043	0	-
Svatý Kryštof a Nevis	39349	0	-
Bahamy	305655	0	-
Mexiko	108700891	0	-
Bulharsko	7322858	0	-
Tonga	116921	0	-
Omán	3204897	0	0
Trinidad a Tobago	1056608	0	-
Panama	3242173	0	-
Antigua a Barbuda	69481	0	-
Rumunsko	22276056	0	-
Malajsie	24821286	0	0
Bosna a Hercegovina	4552198	0	-
Maurícius	1250882	0	-
Střední lidský rozvoj			
Libye	6036914	3018457	3018457
Rusko	141377752	70688876	-
Makedonie	2055915	1027958	-
Bělorusko	9724723	4862362	-
Dominika	72377	36189	-
Brazílie	190010647	95005324	-
Kolumbie	44379598	22189799	-
Svatá Lucie	170649	85325	-
Venezuela	26023528	13011764	-
Albánie	3600523	1800262	1800262
Thajsko	65068149	32534075	-
Samoa	214265	107133	-
Saúdská Arábie	27601038	13800519	13800519
Ukrajina	46299862	23149931	-
Libanon	3925502	1962751	1962751
Kazachstán	15284929	7642465	7642465
Arménie	2971650	1485825	-
Čína	1344710760	672355380	-
Peru	28674757	14337379	-
Ekvádor	13755680	6877840	-
Filipíny	91077287	45538644	-
Grenada	89971	44986	-
Jordánsko	6053193	3026597	3026597
Tunisko	10276158	5138079	5138079
Svatý Vincent a Grenadiny	118149	59075	-
Surinam	470784	235392	235392
Fidži	918675	459338	-
Paraguay	6669086	3334543	-
Turecko	71158647	35579324	35579324
Srí Lanka	20926315	10463158	-
Dominikánská republika	9365818	4682909	-

Belize	294385	147193	-
Írán	65397521	32698761	32698761
Gruzie	4646003	2323002	-
Maledivy	369031	184516	184516
Ázerbájdžán	8120247	4060124	4060124
Palestina	4018332	2009166	2009166
Salvador	6948073	3474037	-
Alžírsko	33333216	16666608	16666608
Guyana	769095	384548	384548
Jamajka	2780132	1390066	-
Turkmenistán	5097028	2548514	2548514
Kapverdy	423613	211807	-
Sýrie	19314747	9657374	9657374
Indonésie	234693997	117346999	117346999
Vietnam	85262356	42631178	-
Kyrgyzstán	5284149	2642075	2642075
Egypt	80335036	40167518	40167518
Nikaragua	5675356	2837678	-
Uzbekistán	27780059	13890030	13890030
Moldávie	4328816	2164408	-
Bolívie	9119152	4559576	-
Mongolsko	2951786	1475893	-
Honduras	7483763	3741882	-
Guatemala	12728111	6364056	-
Vanuatu	211971	105986	-
Rovníková Guinea	551201	275601	-
Jihoafrická republika	43997828	21998914	-
Tádžikistán	7076598	3538299	3538299
Maroko	33757175	16878588	16878588
Gabon	1454867	727434	727434
Namibie	2055080	1027540	-
Indie	1129866154	564933077	-
Svatý Tomáš a Princův ostrov	118149	59075	-
Šalamounovy ostrovy	566842	283421	-
Kambodža	13995904	6997952	-
Barma	47373958	23686979	-
Botswana	1815508	907754	-
Komory	711417	355709	355709
Laos	6521998	3260999	-
Pákistán	164741924	82370962	82370962
Bhútán	2327849	1163925	-
Ghana	22931299	11465650	-
Bangladéš	150448339	75224170	75224170
Nepál	28901790	14450895	-

Papua Nová Guinea	5795887	2897944	-
Kongo	3800610	1900305	-
Súdán	39379358	19689679	19689679
Východní Timor	1084971	542486	-
Madagaskar	19448815	9724408	-
Kamerun	18060382	9030191	9030191
Uganda	30262610	15131305	15131305
Svazijsko	1133066	566533	-
Nízký lidský rozvoj			
Togo	5701579	5701579	5701579
Džibutsko	496374	496374	496374
Lesotho	2125262	2125262	-
Jemen	22230531	22230531	22230531
Zimbabwe	12311143	12311143	-
Keňa	36913721	36913721	-
Mauritánie	3270065	3270065	3270065
Haiti	8706497	8706497	-
Gambie	1688359	1688359	1688359
Senegal	12521851	12521851	12521851
Eritrea	4906585	4906585	-
Rwanda	9907509	9907509	-
Nigérie	135031164	135031164	135031164
Guinea	9947814	9947814	9947814
Angola	12263596	12263596	-
Tanzanie	39384223	39384223	-
Benin	8078314	8078314	8078314
Côte d'Ivoire	18013409	18013409	18013409
Zambie	11477447	11477447	-
Malawi	13603181	13603181	-
DR Kongo	65751512	65751512	-
Mosambik	20905585	20905585	20905585
Burundi	8390505	8390505	-
Etiopie	76511887	76511887	-
Čad	9885661	9885661	9885661
Středoafriická republika	4369038	4369038	-
Guinea-Bissau	1472780	1472780	1472780
Burkina Faso	14326203	14326203	14326203
Mali	11995402	11995402	11995402
Sierra Leone	6144562	6144562	6144562
Niger	12894865	12894865	12894865
Afghánistán	31889923	31889923	31889923
Irák	27499638	27499638	27499638
Somálsko	9118773	9118773	9118773
celkem	6557528716	2967049386	900519268

Zdroj dat: UNDP, 2008

International Data Base, 2008